Budapest, 1900. Ötödik évfolyam. 31. szám. Csütörtök, február 1.

Növedéknapló 1900. év Már. 16. sz. 20

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhiva József-körut 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JOZSEF. Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR. Kiadja: A SZERKESZTOSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Muzeumi Könyvtára

Vita előtt.

Budapest, január 31.

(v.) Miről legyen szó a költségvetési vitában? A *jövendőről*; semmi egyébről nem lehet és nem szabad diskurálnia a parlamentnek, hacsak nem akar szándékosan ellentétbe helyezkedni a saját kötelességével és az ország érdekével. Közbajaink ismeretesek; nem kell őket sem felfedezni, sem akár minőségüket, akár mennyiségüket megállapitani. Jól tudja az egész közvélemény, mi lelte a nemzetet; immár csupán az deritendő ki, mi módon volna a kórságos állapot orvoslandó. Azzal is tisztában van mindenki, hogy az adott viszonyok közt a magyar politikának csakis egy célja lehet: a nemzeti erők összegyüjtése és tervszerü fejlesztése. Az erőgyüjtés munkája a közélet belső harmóniáját feltételezi; az erőfejlesztés pedig rendszeres reformtevékenységet követel. Milyen *tartalmuak* és milyen *irányuak* legyenek a reformok és mely *sorrendben* hajtassanak végre: ezt kell a költségvetési vitának kideritenie. Nemzeti szervezetünk elmaradottsága aggasztó tünetekben nyilvánul az egész vonalon: a politikai vonatkozásokban épp ugy, mint a társadalmi és a gazdasági téren. Ime, a reformok köre betölti a nemzetlét egész szemhatárát. Magyarország egyetemes regenerációja az a feladat, amelynek megoldása elől a parlamentnek nem szabad kitérnie. Mert hasztalan alkotnók meg a legtökéletesebb közigazgatási reformot, ha nem hivunk életbe olyan társadalmi politikát, amely megbizható szociális alapokra helyezi az uj intézményeket. S hiába veszödünk a társadalmi szervezkedés bonyolult problémájával, ha egy egészséges gazdasági politikának következetes végrehajtásával nem nyitunk meg a nemzet számára uj vagyonforrásokat. Mind a három téren egyformán sürgős a munka; s a reformmunkásság tervének megállapitásánál nem arra kell ügyet vetni, a feladatok melyik kategóriája előzze meg a másikat, hanem arra, miként haladjon egymás mellett párhuzamban a nemzet regenerálása az egész vonalon.

Ujra mondjuk: a budgetvitának csupán a jövendővel szabad foglalkoznia. A diagnózist tudjuk már; a helyes therápia az, amit keresni kell. S ismételjük azt is, hogy az erőgyüjtés érdekében kerülni kell minden oldalon a multakkal való foglalkozást. Ha a közbajok feltárása csupán fölösleges, akkor a rekriminálás még ennél is rosszabb: tudniillik *veszedelmes*. A multnak hibái és bünei immár csak arra valók, hogy okuljunk rajtuk; de nincs miért boncolgatnunk őket most, amikor az idő sürgős munkára szólitja a nemzetet. Ez a mult eltemetődött és expiálódott. Semmi közünk többé hozzája. Hazajáró lelke hiába igyekszik kisérteni közöttünk; az uj korszakban sem részvétet, sem figyelmet nem fog kelteni. Kisértetekkel az ember sem nem szövetkezik, sem nem verekszik. Barát és ellenség egyformán irtózik tölük. Rebesgetik, hogy aminek az emléke is már halványulni kezd, ujra igényt tart az aktiv szereplésre. Tettekkel tényezőkké akarnak megint lenni bizonyos törekvések. S mintha volna is valami a levegőben, ami valószinüséget ad ennek a sejtelemnek. Hát hadd jöjjön a mult és hadd szólitsa a porondra a jelent. Ha nem érte be azzal, hogy legyőzték mint eleven hatalmat, el fog tiportatni kisértetkorában is.

Jöjjön hát az a mult és hivalkodjék erényeivel. Számlálja elő jogcimeit a feltámadásra. Majd megvizsgáljuk mi ezeket a jogcimeket. Bizonyitsa be, hogy a hatalomnak erőszakká fajulása üdvösebb volt a nemzetre nézve, mint a kormányzati erőnek a jog, törvény és igazság korlátai közé vonulása. Mutassa ki, hogy a hatalmi önzésnek szabad volt a közszabadságok rovására élősködnie s hogy kárhozatokat rejt magában ez az uj korszak, mely kiméli és fejleszti a nemzeti jogokat és a polgári önérzetet. Szálljon sikra az a mult azért a politikáért, amely forradalmi örvénybe sodorta a parlamentarizmust s léhán megszakitotta az alkotmány folytonosságát; és fejtse ki a nemzet előtt, miért volt hasznosabb az a politika az uj szellemnél, amely kiengesztelte az alkotmányt a parlamenttel s a parlamentet a nemzettel. Várjuk azt az akciót, amelyről rejtelmesen suttognak annyian. Várjuk, és állunk elébe.

És hadd mondjuk ki mindjárt azt a szilárd meggyőződésünket, hogy e kisértetjárással szemben egységesen fogja helyét megállani a szabadelvüpárt. A hazajáró lélek hiába fog keresztülsuhanni e pártnak csarnokán. A többség árnyalatai közül egyet sem fog hajlandónak találni arra, hogy szövetségesül szegődjék végzetes munkájához. Bár még nem fejeződött be e táborban a lelkek egybeforradása, de két dologra nézve teljes összhang uralkodik benne. Senki sem kivánja vissza a szabadelvü pártban a multnak keserüségeit, izgalmait és válságait. Ellenben mindenki egyet érez és egyetért a jelenlegi pártvezér államférfiui képességeibe vetett feltétlen bizalomban. Árnyalatok e pártban csupán oly értelemben vannak, hogy Széll Kálmán egyéniségének jellegzetes vonásai közül ki ezt, ki amazt becsüli nagyobbra: olyik a jogtiszteletet, olyik a nemes lojalitást, olyik a közjogi egyensulyhoz való szilárd ragaszkodást, olyik a feltétlenül megbizható szabadelvüséget. De abban, hogy Széll Kálmán teljesen méltó az egész párt bizalmára és támogatására, nincs árnyalatkülönbség, sem a nézetekben, sem az érzésekben. Ez fog majd kiderülni, ha csakugyan megtörténik az a kisértetjárás. Akik éket akarnak verni a többségbe, hogy szét-

TÁRCA.

Országos Széchényi Könyvtár

Schvarc Gyula.

— A *Budapesti Napló* eredeti tárcája. —

Néhány évvel ezelőtt M. A. *Lange* tollából egy kis essay-gyüjtemény jelent meg Berlinben, ezen a cimen: *Geistige Grössen der Gegenwart.* A század szellemi életének kitünőségei közt a következő nevek szerepelnek ebben a könyvben: Ibsen, Carducci, Ascoli, Dumas fils, Mendelejew, Berthelot, Kowalewsky Sonja, Castelar és *Schvarc* Gyula. Az a Schvarc Gyula is tehát, akiből a mi csodálatos magyar társadalmunk mindössze annyit látott, hogy igen nagy haja van s hogy nagy esernyővel jár még akkor is, ha napsugaras az égbolt. M. A. Lange ur, a kis essay-gyüjtemény geniális szerzője azonban a messzeségből egyebet is látott s ami még jóval érdekesebb, elolvasta Schvarc Gyula könyveit s azokból állapitva meg az ember értékét, feljegyezte a nevét a század szellemi kitünőségei sorába.

Az államtudománynyal foglalkozó irók és tudósok között senki sem versenyezhet Schvarc Gyulával, aki reformátori lelkesedésével, eredeti erejével, önálló itéletével uj mesgyékre viszi tudományát. Ez a katolikus vallásu magyar ember valóságos lutheránus-germán felforgató; ő az első, aki hadat mer üzenni a hellén világfelfogás zsarnokságának, s ugy mint Harnack, ő is fellázad a Ritschl-féle iskola pozitivista theurgiája ellen. Amig azonban Harnack kutatásainak tulajdonképpeni tárgyát, a keresztényi metafizikát teljesen kiforgatja jogaiból s a kereszténységet ostoba paraszt mesének mondja, addig Schvarc Gyula rombolásaiban a nemes mérséklet s az igazi tudóshoz illő nyugodtság vezeti a bontó csákányt.

Schvarc Gyula tanulmányai a görög ókorból indulnak ki s talán a görög világ erejéből vette azt az erőt is, amelylyel az arisztoteleszi állammorfologiát, a tudományos fejlődés eme örökölt terhét, alapjaiban megingatta. A stagirita *„Politiká“*-ja minden időkben érdekes marad, nemcsak azért, mert a korabeli alkotmányok hü képét adja, hanem ama bölcsészeti elvek miatt is, amelyeken ideális államát felépitette. Schvarc Gyula az arisztoteleszi államformát vizsgálja, azt az államformát, melybe a modern államtudományok minden politikai alakulatot beleszoritottak, köztük sok olyant is, amelyről Arisztotelesz sohasem álmodott. Ettől a nagy gyömöszöléstől s ebben a dogmatikai kényszerzubbonyban valósággal megfulladt az élet. Kétezer éves, bevehetetlennek látszó, hatalmas bástyafal volt ez az ortodox államtudomány, de a Schvarc Gyula hatalmas, gyakran kihivó birálata alatt megingottak alapjai, ledőlt falak jelezték mindenütt a kemény hadjárat nyomait s a romba dőlt bástyák felett egyszerre uj, távoli, sohasem látott vidékek tüntek fel az államtudományok mezőin. A mily kiméletlenül ostromolta meg Schvarc az ortodox államtudomány teóriáit, ugyanolyan keserves, nehéz, de győzelmes háborut viselt az ellen a végzetes kultusz ellen, melyet *Montesquieu*-imádásnak lehetne nevezni, s amelyet Schvarc a történeti tekintélyek előtti porba hullásnak mondott. Mi sem természetesebb, mint hogy a dogmatika ócska vasába öltöztetett lovagok haragosan csaptak vértjeikre s ha már az arisztoteleszi harcot megbocsátották volna is, azt s támadást sehogy sem tudták elviselni. Soha dogmatikus lelkiismeretet könyv nagyobb lázba nem ejtett, mint a Lipcsében megjelent: *Montesquieu und die Verantwortlichkeit der Räthe des Monarchen* és a *Montesquieus Erziehung zum Verfassungspolitiker.* Aki ma a bibliát támadná meg, nem végezne olyan vakmerő munkát, mint Schvarc Gyula végzett akkor, mikor a Montesquieu szentháromságának rontott neki s az *Esprit des Loist* felületes munkának, sőt ügyes kompilációnak bélyegezte. A hatásaiban olyannyira jelentékeny Esprit des Loisra, amelyre oly sokan tettek hitet s oly sokan esküsznek még ma is, Schvarc Gyula mondta ki a megsemmisitő itéletet s szörnyü tiszteletlenséggel igy jellemezte:

— Ez a könyv szellemes ember munkája, aki a klasszikus ókor irodalmi hagyatékából szedte az anyagot, modern utleirásokból vett adatokkal felcifrázta, hozzáadott ezenfelül nagyon sok és nagyon jó anekdotát, igen rossz és igen kevés ókori adatot, összegyüjtötte a röpiratirók és történetirók iratait, mindezt azután a bámulatraméltó szalonpolitikus ügyességével szikrázó szellemi sziporkákká gyurta össze . . . Az a kép, melyet Anglia államhatalmának elosztásáról rajzol, alapjában téves s hogy milyen átkos következményei voltak ennek a lelketlen felületességnek az 1791-ki francia alkotmányi politikára, azt felesleges fejtegetnem. A Montesquieu-imádás bámulatos csökönyössége az államtudományokban sok ostobaságot teremtett s egyéb tudományokban is annyi kárt tett, hogy még ma is azon koldulunk. Montesquieu éppen olyan kevéssé ismeri az ujabb demokrácia igazi természetét, mint Arisztotelesz s éppen nem mondok nagyot, ha azt állitom, hogy még a tizenhetedik század angol commonwealthjét sem ismeri. Montesquieu nagy büneit nem lehet felsorolni a nélkül, hogy arra a szerencsétlen tévtanra rá ne mutassak, amely a point de noblesse, point de

Lapunk mai száma tizenhat oldal.

repeszszék, keserves csalódás vár azokra. A szabadelvüpárt atómjai összébb fognak szorulni a kivülről jövő támadás elhárítására; s nem a párt fog szétzuzódni, hanem az ék, amelyet beléje akartak verni. S ki fog derülni, hogy a mult, amely mindenáron fel akar támadni, elszigetelten áll. Kudarca tökéletes lesz és végleges. Akik nem érték be egy halállal, meg fognak halni másodszor is.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, január 31.

A parlamentben ma előbb kigyultak a szenvedélyek, aztán kigyultak a — csillárok is. Konstatáljuk, hogy ez az utóbbi indokoltabb dolog volt, mert az üvegtető alatt déltájban pokoli sötétség kezdett elterjedni.

Hogy a szenvedélyek miért gyultak ki? — nem lehet olyan pontosan megállapitani.

Igaz ugyan, hogy az a harminc milliós póthitel, melyet a delegáció már két esztendővel ezelőtt szavazott meg, de a Magyarországra eső hányadról a törvényjavaslatot idáig nem lehetett előterjeszteni: régi szálka az ellenzék szemében. De még az ellenzék többsége is tisztában volt vele, hogy a javaslat előterjesztése az előző kormány feladata lett volna, ha ugyan az előző kormány az obstrukciók miatt egyáltalán tárgyaltathatott volna valamit. Éppen azért a szélsőbal zöme most nem is készült retorzióra a Széll-kormány ellen a miatt, amit elődjének hibájául tud be. Csak *Komjáthy* Béla fegyverkezett. Benne mostanság az egész szélsőbal haragja forr s egymaga szeret hadakozni.

Ma is ő támadta a javaslatot. De nemcsak a javaslatot, mely neki nem kell, hanem a kormányt és a többséget, mely szerinte vakon szavazta meg a hadügyi kormánynak a harminc milliót. És ezért aztán megtámadta az egész delegációt is, amelyből szerinte kihalt az egykori önérzet és önállóság. S hogy senki se maradjon megtámadatlanul, azzal a kérdéssel rohanta meg a pénzügyminisztert: miesoda jogon merte a hadügyi kormányzatnak folyósitani a jóvá sem hagyott póthitelt?

A sok vád eláradt a levegőben, mely lassankint átizzott tőlük.

S ekkor *Széll* Kálmán miniszterelnök, akit a béketürésből igazán müvészet kihozni, a legnyugodtabb hangon akarta a támadásokat elháritani. A fegyverei megvoltak hozzá, kisült később. De nyugodtan nem élhetett velük. Mert az a hét ember, aki Komjáthy mellett ma az ellenzéket jelentette, ellenőrizetlen közbeszólásokkal gyanusitásokra forditotta még azt is, ami a Komjáthy beszédében még csak erős támadás volt. Ez pedig a miniszterelnököt is kihozta közmondásos nyugalmából és — talán először ebben a Házban — maga is erősebben nyomta meg a szavait. A tüzelőstől tüzet fogott s olyan temperamentummal vágta vissza a támadásokat, hogy argumentumai nyomán szokatlan hévvel morajlott az egész parlament. A szélsőbal szenvedélyesebben pattogott, a többség szenvedélyesebben éljenzett s az izzó levegő régen látott viharok idejére emlékeztetett. De ebből a támadásnak beillő önvédelemből azért világosan domborodott ki a faktum, hogy a kormány és a többség igenis nyilt szemmel állott a hadügyi kormány követeléseivel szemben s a delegációból nemcsak nem veszett ki az egykori önérzet, de a flotta-tervekkel szemben legutóbb is a régi erélylyel tudott és mert állást foglalni.

Vágást mért vágás után a miniszterelnök és viharzó tetszés zugott fel, mikor beszédét igy végezte:

— A hang, mely Komjáthy képviselő ur támadásában mutatkozik, ilyen felületesség mellett sem nem illő, sem nem méltó.

Egy kis szópárbaj támadt az éles ellenkritikából, de ez már inkább a régi tónusban folyt és végezetül némi udvariasságokban végződött. A sima tónushoz való visszatérést könnyitette meg *Lukács* László pénzügyminiszter is, aki röviden és meggyőzően mutatta ki, hogy a póthitelből Magyarországra eső részt folyósitania kellett. Mert két felelősség közt volt választása. A parlamenttel szemben pedig a felelősséget könnyebben vállalhatta, mint azt a sulyosabb felelősséget, ha a folyósitás megtagadásával a monarchia védképességét bizonyos eshetőségekkel szemben kockáztatja.

S ezek után a javaslat sorsa el is dőlt volna már. De *Thaly* Kálmán a miniszterelnök egyik általánosságban mondott véleményéből mindenáron azt akarta kimagyarázni, mintha a monárkia abból a bizonyos harminc millióból Törökország vagy pláne Olaszország ellen akart volna fegyverkezni. S ez megint egy csomó magyarázatot és nem közönséges mozgást vont maga után. A végin *Széll* Kálmán miniszterelnök mégis csak megnyugtatta a kétkedőket, hogy az ő megjegyzése csak éppen arra a veszedelemre vonatkozott, mely a Balkán puskaporos levegőjétől minden pillanatban kipattanhat, a török-görög háboru idejében pedig nem is látszott olyan valószinütlennek.

A többség most már megszavazhatta a javaslatot.

A pekingi, tokiói és cettinyei követségi paloták épitési költségei körül nagyobb vita talán nem indult volna. De amikor *Polónyi* Geza azt találta kérdezni, hogy az ilyen épületeket hogyan telekkönyvezik el és hogyan biztositják a magyar tulajdonrészt: — ez a kérdés megint hangossá tette a szélsőbalt. *Széll* Kálmán ugyan konstatálta, hogy az ilyen épületek közös tulajdonul vétetnek, de a szélsőbal kapott a kiélezett kérdésen s egy darabig elég szenvedélyesen elvitatkozott rajta. S mert már benne volt a szenvedélyesebb hangulatban, elvitatkozott a zárószámadásokon is, amivel sikerült az ülést félkettőig kihuzni. Akkor azonban szerencsésen tető alá került az egész napirend és már csak a *Molnár* János interpellációja volt hátra. Mert szerda volt és a komáromi apátnak a szerdai napokra mindig van egy-két interpellációja. Mára csak egy volt.

Holnap a budgetvita kezdődik.

A képviselőház ülése január 31-én.

— Kezdete délelőtt 10 órakor. —

Elnök: *Perczel* Dezső.

A kormány részéről jelen vannak: *Széll* Kálmán miniszterelnök, *Lukács* László, báró *Fejérváry* Géza, *Darányi* Ignác, *Plósz* Sándor, *Cseh* Ervin.

Elnök: Megnyitja az ülést.

A Ház harmadik olvasásban is megszavazza a legutóbb elfogadott törvényjavaslatokat.

(A 30.000.000.)

Szabó Imre előadó elfogadásra ajánlja a közösügyi kiadásokra Magyarország által pótlólag fizetendő összegekről szóló törvényjavaslatot.

Komjáthy Béla: A pénzügyi bizottság egy összeg megszavazásáról szóló törvényjavaslatot terjesztett a képviselőház elé, amely összeget már két év előtt elköltöttek. Mire és ki költötte el a 30 millió forintot? Erre a kérdésre az előadó választ nem adott. Elvárja, hogy a miniszterelnök őt erről felvilágositja.

A delegáció is törvényellenesen szavazta meg ez összeget. Ott is hallatszottak ugyan hangok, melyek a delegáció e kérdésben való határozati jogát kétségbevonták, de azért mégis meghajoltak a hadügyminiszter akarata előtt. A hadügyminiszter nem arra költötte az összeget, mint amiről a hadügyi albizottságban szólott.

Értené, hogy ha rendkivüli körülmények léptek volna közbe, amelyek a pótnitel igénybevételét szükségessé tették volna, de ilyenekről nem tud semmit. A nagyhatalmi hóbort indokát pedig nem fogadja el.

A magyar nemzettel mindent meg lehet szavaztatni. A tulhajtott lojalitás már eddig is sok áldozatra késztette a nemzetet; valósággal operettszerüvé teszik az egész állam működését.

A delegáció megszavaz mindent, amit előterjesztenek. Valaha más idők voltak. 1870-ben a tengerészeti költségvetés tárgyalásánál kimondta az albizottság, hogy megszavazza ugyan a költségvetést, de hangsulyozta, hogy oly ügyek, mint a flottarendszer megváltoztatása az országgyülés ügykörébe tartozik. Kérdi, hogy a delegáció mai tagjai szolidárisak-e e határozattal?

Nem tekintik a nemzet szegénységét, hanem csak azért, hogy felfelé lojalitásukat deklarálhassák, áldozatokat hoznak a közösügyeknek. A törvényjavaslatot nem fogadja el. (Zajos helyeslés a szélsőbalon.)

Széll Kálmán miniszterelnök: Egy, 1898-ban a delegációktól kért, általuk megszávazott és ugyanazon esztendőben kiadott hadügyi költekezésről van szó, tehát oly tényről, mely akkor keletkezett, midőn ő még e padokon nem ült. (Élénk mozgás a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobbról.)

Kubik Béla: *Mindegy! Ott ült azon az oldalon!*

Elnök: Csendet kérek! (Halljuk! Halljuk! jobbról.)

Széll Kálmán miniszterelnök: Méltóztassék a konstrukció másik részét is bevárni. Azt hiszi a képviselő ur, hogy mentegetőzni akarok? Nem!

Kubik Béla: *Ki akar bujni!*

Széll Kálmán miniszterelnök: Eszem ágában sincs! Éppen azt akarom mondani, hogy azokkal szemben, amiket Komjáthy Béla t. képviselő ur mondott, igenis vállalom e törvényjavaslatért is a felelősséget. És nagyon csalódnak, ha azt hiszik, hogy ennek a közbeszólásnak csak legkisebb alapja is volna. Ez egyszerüen *vastag tévedés*, mert ezt a javaslatot már én adtam be, illetve akkor, amikor már ezen a helyen itt ültem, adta be a pénzügyminiszter ur.

Kubik Béla: *Mosakodás szine van!*

Széll Kálmán miniszterelnök: Éppen az ellenkezőjét akarom konstatálni, csak méltóztassék kissé türelemmel lenni. (Halljuk! Halljuk! a jobb- és baloldalon.)

Azt mondja Komjáthy, hogy nem volt joga a delegációnak ezt megszavazni s masodszor, hogy olyan dologgal jönnek ide, amelyről senki sem tud semmit, amelyet megszavazott a delegáció minden önérzet nélkül, nem ismerve a dolgot, amelyet még a kormány tagjai sem ismernek. Ami a kompetencia kérdését illeti, az oly tiszta, mint a nap-

---

monarque tételben csucsosodik ki s amelynek nemcsak Bluntschli, de majdnem minden államtudománynyal foglalkozó iró áldozatul esett. (*Elemente der Politik.*)

Azok az uj eszmék, melyek a *Demokráciá*-ban, Schvarc Gyula főmüvében a kompendium-dogmatika ellen harcba szállanak, kétségkivül nehezen fognak utat törni az ortodox szakemberek lelkében. Az államtudományi képzettség hijján lévő nyelvészek és magánjogi tanulmányaikba elmerült jogászok nem egykönnyen fogják megemészteni s abban a polemikus tüzben, amely Schvarc Gyula minden munkájában olyan perzselő hőséget áraszt, szivesen elégették azt az elismerést is, amely Schvarc Gyulát mindenképpen megillette. Ez a tüz volt az ő szerencsétlensége, mert ámbátor méltó a nagy elmékhez, hogy ellenteleik gondolatait kellőképpen mérlegeljék, mégis az emberi természetben gyökerező különösség, hogy az uj tanitásokat csak akkor szivjuk magunkba, ha előadásuk formája nem sérti jogos érzékenységünket. Ez volt az oka annak, hogy a *Demokrácián*ak oly sok ellensége támadt — főképpen azok közt, akik ezt a bámulatra méltó könyvet el sem olvasták, nehogy rendithetlen könnyenhivőségüket valamiképpen felizgassák. Tudományos itéleteket nem igazol sem a többség szavazata, sem a kisebbség haragja, de mivel az ellenséges tábor haragjáról szoltunk, ugy illik, hogy a hivatott szakemberek elismeréséről is megemlékezzünk. *Nerrlich* századunk monumentális müvének mondja, *Schneider*, a hires nyelvész az athéni történet eme nagyszerü birálatát üditő esőnek nevezi, mely a nyári tikkasztó melegben megenyhitette a tudomány igazságaira szomjazókat. *Bonghi* a Demokráciát: opera monumentale di grandottrino originalemente concepitá-nak mondja. *Was*, a hollandi Plató-kutató Schvarc Gyulában *Taine* Hippolyte hasonmását akarja felfedezni. Taine jelentősége a félbölcsész aforizmaszerü szellemességében gyökerezik, azokban a modern, jósdaszerü nagymondásokban, amelyekből mindenki azt érti meg, amit akar, vagy semmit sem ért. Hatóságok nem üldözik ezt a gyakran szellemes, még gyakrabban értelmetlen és eszmeszegény mozaik-munkálkodást, büntetőtörvényeink nem intézkednek a nagy tudományos kérdések esztétikai elaprózásáról, de ez még nem elegendő ok arra, hogy komoly és alapos módszerrel kiépitett szisztémákat mérjünk fel vele. Taine is irt összefüggő politikai müvet, de az *Origines de la France Moderne* a konzervativ reakcionak szolgál s igy éppenséggel sem állja ki a hasonlatot avval a Schvarc Gyulával, aki az evolució gondolatának buzgó harcosa.

Fiatal ember korában angol és görög nyelven irt könyvei nagy feltünést keltettek Nyugat-Európa tudós köreiben s *On the Failure of geological attemps made by the Greeks* cimü munkája lázba ejtette az angol és francia államtudományi irókat s a kritika helyet adott az akkor még huszonhárom éves tudósnak „Európa szellemi arisztokráciája körében."

*

Most, hogy Schvarc Gyula már halott, felfedező utra indult ez az ország, amely életében mit sem tudott róla. Az akadémia agyonhallgatott titánja sohasem volt divatos, sohasem volt *hires* ember. Talán nem is a mi társadalmunk hibája volt, hogy nem öveztük babérral a homlokát, amig élt, hanem a kicsinységünk lehetett az oka, hogy nem tudtunk az ő magaslatáig felemelkedni. Amig kétségkivül kitünő parlamenti szónokaink utjára gyakran a kelleténél jóval több rözsát hintünk, azokat az embereinket, akik a külföld előtt növesztik meg a mi tekintélyünket s az emberi igazságokat tanitják, elfelejtjük. Adósai vagyunk Schvarc Gyulának. Sokkal vagyunk adósai.

(G—s.)

fény. (Ugy van! Ugy van! jobbról. Zaj a szélsőbaloldalon.) A közös ügyekről szóló törvény azt mondja, hogy minden költség, — nem minden, hanem csak a költség, mert hisz például az ujoncmegajánlás, a véderőtörvény stb. a törvényhozás dolga — tehát minden, ami kiadás, ami a hadseregnek költsége, annak a megszavazása a delegáció kompetenciájába tartozik, csakhogy a megszavazott összeget be kell illeszteni a magyar költségvetésbe, a fedezet szempontjából s annak a mennyisége szóvá többé nem tehető. (Zaj. Egy hang a szélsőbaloldalon: *De nem vakon!*) Majd kitünik, melyikünk a vak. Ez áll az évi rendes költségvetésről és all, mert budgetjogról van szó és annak sincs más természete, mint a rendes budgetjognak az egész világon, tehát áll ez a póthitelekről is. Ha a delegációnak joga van megszavazni az évi költségvetést, joga van a maga törvényes hatáskörében megszavazni azt is, amit pótlólag tőle kérnek. Törvényesen és egyenesen a törvény értelmében, a törvényes hatásköröknek, a törvény által előirt intézkedéseknek megfelelőleg történt az eljárás, (Helyeslés jobbfelől.) és a delegáció ez egész kérdést azzal a részletességgel tárgyalta, melylyel tárgyalni kötelessége volt.

Komjáthy azt mondotta tovább, hogy a hadügyi albizottságban németül beszélnek. A hivatalos nyelv a magyar nyelv és mindenki magyarul beszél, aki nem akar közvetlenül a hadügyminiszterhez kérdést intézni. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: *No hát?*) Ha egyik vagy másik tag mégis azt mondja: semhogy az a tábornok, aki oda van rendelve a hadügyminiszter mellé, minthogy ez bár bizonyos mértekig tud, de talán nem elég tüzetesen tud magyarul . . .

Komjáthy Béla: *Ha felveszi a magyar pénzt, beszéljen magyarul!*

Széll Kálmán miniszterelnök: . . . előbb leforditsa a kérdésemet, a bizottság engedelmével egy par szót németül is szólhasson, ez megtörténik elvétve.

1898-ban a delegációban az történt, hogy a delegáció hadügyi albizottságában a hadügyminiszter előterjesztette, hogy neki az a 30 millió mire kell. (Zaj és fölkiáltások a szélsőbaloldalon: *Kellett! No igen!*) Ily szó-elcsavarásokat ne méltóztassék csinálni. (Zaj a szélsőbaloldalon.) Mert a hadügyminiszter azt kéri, a mi neki kell.

Már most kétségbe vonják, vajjon tényleg arra költetett-e el, amiről szó van. Mindent lehet állitani, de azt, ami hivatalos zárszámadásokban, amelyek a kompetens forumok által megvizsgáltatnak, le van téve a magyar kormány felelősségeinek és a magyar kormány szavahihetőségének bélyege alatt: az ellen kételyt támasztani nem lehet és nem szabad. (Hosszantartó élénk helyeslés a jobb- és a baloldalon. Mozgás a szélsőbaloldalon.) Hát vállalom a felelősséget. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon. Elnök csenget.) hogy annak minden fillére arra a célra költetett el . . . (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Polczner Jenő: *Hogy merték elkölteni megszavazás nélkül!* (Zaj. Halljuk! Halljuk!)

Széll Kálmán miniszterelnök: . . . amelyre megszavaztatott . . . (Folytonos zaj a szélsőbaloldalon.)

Elnök: (Csenget.) Kérem a képviselő urakat, ne zavarjak folytonosan a szónokot!

Kubik Béla: Nem lehet, hisz olyanokat mond, hogy nem lehet kiállni! (Nagy zaj.)

Elnök: Kubik Béla képviselő urat figyelmeztetem, hogy meg kell hallgatni a szónokot!

Széll Kálmán miniszterelnök: Támadják a delegáció intézményeit elvi szempontból, amint akarjak, birálják azt bármiképpen, de azt ilyen alaptalan feltevésekkel gyanusitani és ebben a házban igy becsmérelni, sem nem illő, sem meg nem engedhető dolog. (Helyeslés a jobboldalon.)

Komjáthy Béla: Személyes kérdésben kér szót. Fenntartja az összes vádakat, amelyeket a delegáció ellen felhozott. Felolvassa *Horánszkynak* a delegációban elmondott beszédét, amely szerint a delegáció tagjai nem tudták, hogy mit szavaznak meg, s a póthitel megszavazása méltatlan és törvénytelen dolog volt.

Kubik Béla: *Most beszéljetek!* (Nagy zaj a középen.)

Komjáthy Béla elismeri a miniszterelnök ékesszólását, de a mai beszéde nem győzte meg őt állításainak hamis voltáról.

Széll Kálmán miniszterelnök: Ami azt a kis kontroverziát illeti, az *illő* szóra nézve megjegyzi, hogy Komjáthy a delegációt, mint ennek a Háznak országos bizottságát azzal vádolja, hogy nem tudott arról semmit, még a kormány sem tudta, mit szavaz meg. Mivel pedig a hetvenes években maga is tagja volt a delegációnak, köszöni a bókot. A bátorság megvolt a mostani delegációban is, mert ha nem hozták is meg ugyanazt a határozatot, amelyet 67-ben hoztak, ez azért történt, mert nem volt rea szükség. Ily körülmények közt egészen parlamentáris dolognak tartja azt mondani, amit mondott: hogy ez talán nem illő, ez erre a delegációra nem illik rá. Más értelme szavainak nem volt; helyt nem álló, nem ide való: ez volt az értelme szavainak. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Münnich Aurél: Komjáthy Béla a delegációt teljesen igazságtalan és méltánytalan módon megtámadta, azt állitva, hogy a tavalyi delegáció nem tudta, mit szavaz meg. A miniszterelnök megfelelt erre; de ő a maga részéről visszautasitja azt a feltevést, hogy a delegáció bármit is megszavazott volna, amiről tudomása nem volt. (Nagy zaj és felkiáltások a szélsőbaloldalon: *Elhiszszük!*) Ez olyan vád, amely egyforma azzal az állitással, hogy ez a kiküldött bizottság nem tudja, mi a feladata, mi a kötelessége! Bizonyára Komjáthy Béla is meg van győződve, hogy a delegáció tudja, mi a kötelessége. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Lukács László pénzügyminiszter: Komjáthy Béla kérdésére, hogy ki hatalmazta fel a pénzügyminisztert, hogy bizonyos összegeket a törvényhozás megszavazása előtt a hadügyi kormányzat céljaira kifizessen, válaszszal tartozik, mert érzi a felelősség sulyát, amely reá nehezedik, mert nem ugyan szándékosan, de a körülmények alakulása folytán abba a helyzetbe jutott, hogy az országgyülés megszavazása nélkül kénytelen volt bizonyos összegeket folyósitani.

A tény az, (Halljuk! Halljuk!) hogy a delegáció a kérdéses póthitelt szabályszerüen megszavazta. Erre vonatkozólag a kormány törvényjavaslatot terjesztett is elő; igaz, hogy a delegációnális határozatok csak 1898. juniusban szentesittettek s ugyanakkor a magyar országgyülés elnapoltatott, csak az őszön jött össze és az akkori viszonyok lehetetlenné tévén minden tárgyalást, a kormány nem remélhette, hogy e kérdés itt megszavazás által meg fog oldatni. Mintán pedig a cél, amelyre a kérdéses póthitel szükségeltetett, olyan volt, amely halasztást nem türt, ennek következtében ugy a magyar, mint az ausztriai kormány, kétféle, egymással homlokegyenest ellentétben álló felelősség sulya alá került. Az egyik felelősség abból származott, hogy bizonyos összeget kellett delegácionális megszavazás alapján, de törvényhozási engedély nélkül folyósitani olyanformán, mintha az tulkiadás vagy előirányzat nélküli kiadás lenne. Ez kétségkivül bizonyos felelősséggel jár a parlamenttel szemben. A második felelősség pedig ellenkező irányu volt, amely abból támadt volna, ha a magyar kormány megtagadja ennek az összegnek folyósitását a közös miniszterium mal szemben. Ebből szintén egy igen sulyos felelősség támadhatott, miután a helyzet az volt, hogy senkisem tudta biztosan megmondani, hogy az európai béke megőrizhető-e vagy nem? Tudja, érzi, hogy felelősséget vállalt magára a kormány; viseli is ezt a felelősséget; a törvényhozás bölcsesége fogja eldönteni, hogy vajjon helyesen járt-e el, vagy sem? (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Thaly Kálmán: Azt állitják, hogy a görög-török háboru tette szükségessé a póthitel felhasználását, pedig előre tudhatták volna, hogy a török oroszlán agyon fogja csapni a *görög patkányt.*

Elnök: Figyelmeztetem a képviselő urat, hogy nem illő dolog a görög nemzetről ilyképpen nyilatkozni!

Thaly Kálmán: *A törököt is állatnak neveztem!* (Derültség.) Az erődítések is a török ellen valók? Ezek Olaszország ellen irányultak, bár Umberto szeretett szövetségesünk és a hármas-szövetségnek tagja.

Széll Kálmán miniszterelnök: *Senki ellen sem!*

Thaly Kálmán: Nem tudja indokolni a hadügyminiszter, hogy hova forditotta a milliókat.

Ugron Gábor a hadügyi albizottságban szóvá is tette, miért nem erősitik meg az erdélyi szorosokat. Mindig ugy van az, hogy minden téren, még az erődítések terén is mi huzzuk a rövidebbet. Nem fogadja el a javaslatot. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Széll Kálmán miniszterelnök: Röviden válaszol Thalynak. Nem áll az, hogy a 30 millióval Törökország ellen akartunk valamit tenni. Csak azt mondta, hogy a Balkánon sok a gyulóanyag, ami a békét fenyegeti. Ha erődítések készülnek az országban bárhol, azok senki ellen nem irányulnak, csak a monarkia védképességét emelik. Eszünk-ágában sincs szövetségesünk, Olaszország ellen valamit tenni. Itt csak határerődítésekről van szó. (Helyeslés jobbfelől.)

Thaly Kálmán: Örül, hogy ugy Törökországgal, mint Olaszországgal szemben tisztázta a helyzetet a miniszterelnök.

Kossuth Ferenc: Csak azért szólal fel, mert a miniszterelnök szokatlan hévvel válaszolt Komjáthynak, aki a függetlenségi párt álláspontját fejtegette. Komjáthy felszólalása nagyon helyes volt, mert olyasmit a Ház nem vehet tudomásul, a miről fel nem világositották. Ezután megjegyzi még, hogy a javaslat 1. és 2. §-a közt ellenmondás van. Erre nézve kér felvilágositast. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Lukács László pénzügyminiszter: A mondott helyen ellentmondás nincs, csak az történt, hogy külön ki kellett fejezni azt, hogy 4.710,000 frt a közös aktivákból fedezendő, nehogy az állampénztár tulságosan legyen megterhelve.

Elnök: Szavazásra teszi fel a kérdést. A Ház általánossagban és részleteiben is megszavazza a javaslatot.

(Követségi paloták.)

Szabó Imre előadó elfogadásra ajánlja a miniszterelnök jelentését a *pekingi, tokioi* és *cetinyei* követségi paloták épitésére és berendezésére szükséges költségeknek a közös aktivák terhére való fedezéséről.

Thaly Kálmán: Nem helyes, hogy itt is már megtörtént dologgal állunk szemben. Kifogásolja, hogy a magyar ipart nem pártolják eléggé a konzulatusi épitkezéseknél; nincs magyar cimer sehol a konzuli palotákon, ez közjogi szempontból is sérelmes. Egy öreg magyar arisztokrata özvegyasszony, nem tudom hogyan bolondult bele Ausztriába: egyik palotáját Bécsben odaadta az osztrák követség számára. A jelentést a függetlenségi párt nevében nem veszi tudomásul. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Széll Kálmán miniszterelnök: Alkalmas bérházat nem lehetett kapni, más követség nyakán meg nem ülhetünk mindig, ezért kellett a követségi palotákat felépiteni. De arról szó sincs, hogy ezek valami nagy pompával épültek volna. A külügyminiszter a delegációban megigérte, hogy törekvése az, hogy lehetőleg magyarul tudó embert is alkalmazzanak a követségeknél. A cimer és zászló ellen tett kifogások sem állhatják meg helyüket, mert hisz tudvalevő, hogy minden követségi palotán az osztrák mellett a magyar zászló is ki van tüzve. Kéri a jelentés elfogadását. (Helyeslés jobbfelől.)

Polónyi Géza: Csatlakozik Thaly fejtegetéseihez, de ezenkivül még egy kérdést intéz a miniszterhez. Hogy vannak ezek a követségi paloták az országokban telekkönyvezve? Biztositva van-e Magyarországnak az a rész, amennyivel hozzájárult a paloták emeléséhez? Követeli, hogy a költségvetés tárgyalásakor erről jelentés terjesztessék a Ház elé.

Széll Kálmán miniszterelnök: A jelentést nem ő adta be. Hogy mi módon oldódott meg a Polónyi által felvetett kérdés, azt okmányilag nem igazolhatja, (Derültség a szélsőbalon.) de azt mondhatja, hogy minden oly dolog, melynek létesitéséhez a két állam hozzájárult, a két állam közös tulajdona. Igy kell ennek lenni. Polónyi bizonyosan vagyonfelosztásra gondolt . . .

Polónyi Géza: *Arra bizony!*

Széll Kálmán miniszterelnök: Vagyonfelosztás nem lehetséges, mert ezek a tárgyak közös célok szolgálatában állanak, közösen használják. Ezeket tartotta szükségesnek elmondani. (Helyeslés a jobboldalon.)

Kossuth Ferenc: Ezt a tételt nem lehet megszavazni, mig a kérdés tisztázva nincs. Mutasson a kormány valami telekkönyvet, hogy kinek tulajdonát teszik ezek a követségi paloták. A miniszterelnök nem látta a telekkönyvet s azt mondta, hogy közös tulajdon. Ő sem látta a telekkönyvet s igy bátran mondhatja, hogy ezek a tárgyak az osztrákok javára vannak eltelekkönyvezve.

Komjáthy Béla: Tiltakozik az ellen, hogy a miniszterelnök a miniszterelnöki székből olyasmit jelentsen ki, hogy *a külügy közös.*

Széll Kálmán miniszterelnök: Komjáthy felszólalása nem volt szükséges. Azt mondta a törvény értelmében, hogy a külügyek közösek. Nem áll az, hogy Magyarországnak nem volna direkt érintkezése a külföldel. A közjogi tételt mindenkor kifejteni nem szükséges. Csak azt mondta, hogy miután a diplomáciai képviselet közös, hát a palota is közös. (Helyeslés jobbfelől.)

Lukács László pénzügyminiszter: Kossuthnak felel röviden. Nem hitte volna azt, hogy mikor a horvát és délvidéki adóhátralékok törléséről csak most tett előterjesztést, ilyenkor azzal támadják, hogy ezt a kérdést Kossuth a pekingi követségi palotánál fölemlitse. (Helyeslés jobbfelől.)

Elnök: Felteszi a kérdést szavazásra.

A többség tudomásul veszi a jelentést.

(Zárószámadás.)

Benke Gyula előadó referálja a zárszámadást vizsgáló bizottság jelentését az 1898. évi zárszámadásról, valamint a Vaskapuszabályozás 1898. évi számadásairól.

Polónyi Géza: Fölvilágositást kér arról, hogy a zárszámadási bizottság miképp győződött meg az alapitványok kezelésének helyességéről.

Benke Gyula előadó: Az alapitványok kezeléséről talalható fölvilágositás a számvevőszék jelentéseiben, a zárszámadási bizottság jelentésében. (Ellenmondás a szélsőbaloldalon.) Különben tessék a kormánytól kérni, hogy az alapitványok kezelése rendeztessék.

Polónyi Géza: Nem azt akarta tudni, hanem azt, hogy miképp revideálta a bizottság ezt a kérdést.

Benke Gyula előadó: A számvevőszék szokta revideálni. A bizottság különben nem arra való, hogy minden egyes okmányt átrevideáljon.

Polónyi Géza: *Csak ezt akartam tudni!* (Felkiáltások a szélsőbalon: *Le a napirendről!*)

Komjáthy Béla: Ekkora beismerésre nem volt elkészülve. Tüzetes vizsgálat kell ebben a kérdésben, mert hisz 400 millió koronát meghalad azon alapitványok összege, melyeket a kormány kezel ellenőrzés nélkül. A függetlenségi párt nevében nem fogadja el a jelentést. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Lukács László pénzügyminiszter: Röviden válaszol a felmerült ellenvetésekre. A Polónyi által fölvetett argumentum egyáltalán nem alkalmas arra, hogy a költségvetés alaposságát megdöntse. Kijelenti, hogy az összegek, amelyek az előirányzatban nem foglaltattak, nem voltak váratlanok a kormány előtt. A kormány mindig számolt az esetleg fölmerülő költségtöbbletekkel. A zárszámadási bizottságot veszi védelmébe. Az állam adminisztrációjának ellenőrzésére nem a zárszámadási bizottság hivatott, hanem az állami számvevőszék. A 30 milliós póthitelből ránk eső rész is ez esetben mint előirányzat nélküli összeg számoltatott el. Kéri a jelentés tudomásul vételét. (Helyeslés jobbfelől.)

Elnök: Fölteszi a kérdést szavazásra.

A többség tudomásul veszi a jelentést s az azzal kapcsolatos inditványt, amelylyel a kormánynak a fölmentvényt megadták.

(Jelentés.)

Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter benyujt egy jelentést a *szatmár—erdődi* helyi érdekü vasut engedélyezéséről.

(Interpelláció.)

Molnár János a következő interpellációt intézi a miniszterelnökhöz, mint belügyminiszterhez:

1. Van-e tudomása arról, hogy egyes helyeken a községi jegyzők vonakodnak kiállitani azon okmányokat, melyek a most folyamatban levő, az országos képviselőválasztókra vonatkozó s az urbéri egynegyed-telek adócenzusát megállapitó munkálatok ellen benyujtandó fölebbezésekhez szükségesek?

2. Szándékozik-e sürgősen intézkedni, hogy azok az okmányok mindenütt kiadassanak? És:

3. Szándékozik-e a nagyméltóságu Kuriánál közbenjárni, hogy az a hatóságok vonakodása folytán kellőleg föl nem szerelhetett fölebbezéseket el ne vesse, hanem azokat az illető hatóságok által kiegészittesse?

Elnök: Az interpellációt kiadja a belügyminisztérium vezetésével megbizott miniszterelnöknek. Az ülést háromnegyed 2 órakor berekeszti.

BELFÖLD.

A katolikus autonómia.

— A *Budapesti Napló* tudósitójától. —

Budapest, január 31.

A magyar katolikus egyház önkormányzatának szervezésére hivatott kongresszus, hosszu szünet után ma ismét megkezdte tanácskozásait. A hosszu szünet alatt az autonómia ügye nem pihent, csak érlelődött, mert ezalatt dolgozott a huszonhetes bizottság, amelynek a munkálata adja meg a szubsztrátumát a most ujra összeült kongresszus tárgyalásainak. Hogy a hosszas — sokak szerint nagyon is hosszas — érlelődés alatt mennyire érett meg a nagyfontosságu kérdés megoldásra, arra nézve már volt alkalmunk elmondani a véleményünket.

Az első ülésnek még jelentékeny részét foglalták al a nélkülözhetetlen formaságok, s igy ma csak két szónok beszélhetett az előadókon kivül. A huszonhetes bizottság többségének *Hoványi* Gyula volt az előadója, a kisebbséget *Györffy* Gyula képviselte egy rendkivül érdekes és tartalmas beszéddel, mely kimagasló pontja volt a mai tárgyalásnak s melyet az egész gyülekezet feszült figyelemmel kisért mindvégig. Utána *Lakner* László a többség, *Eredit* Ferenc a kisebbség munkálata mellett szólalt fel.

Az ülésről szóló részletes tudósitásunk a következő:

A katolikus autonómia megalkotására hivatott kongresszus ma délelőtt tizenegy órakor kezdte meg tanácskozását a főrendiház tanácskozó termében.

A főrendiház üléstermének padsorai megteltek. Megjelent a püspöki kar is, ott volt valamennyi főpásztor, csak a görög-katolikusok hiányoztak.

Az elnöki széken *Vaszary* Kolos biboros-érsek hercegprimás, a kongresszus egyházi elnöke foglal helyet. Mellette ülnek gróf *Szápáry* Gyula világi elnök, *Hoványi* Gyula előadó, a másik oldalon *Giesswein*, dr. *Günther* és dr. *Ziskay* jegyzők.

(Előterjesztések.)

Vaszary Kolos hercegprimás az ülést megnyitja s felolvastatja a november 13-án tartott második kongresszusi ülés jegyzőkönyvét.

Dr. **Ziskay** jegyző felolvassa a jegyzőkönyvet, amelyet a gyülés hitelesit.

Az **elnök** jelenti, hogy a mult gyülés megbizásából üdvözölte annak idején a pápát, ő felségét s a kongresszus hódolatának kifejezését mindkét helyen kegyesen fogadták, bejelenti továbbá, hogy időközben több autonómiai kongresszusi képviselő lemondott, meghalt s ezek helyett már a legtöbb kerületben meg is történt a választás s a megválasztottak megbizó leveleiket is beterjesztették.

Günther Antal az igazoló bizottság részéről bejelenti a többek között, hogy a szegzárdi választást meg kell semmisiteni, a verseci kerületben pedig *Seemayer* Ferenc megválasztatása törvénytelen volt, e helyett *Vadász* Zsigmond tekintendő a kerület kongresszusi képviselőjének. Helybenhagyják.

Vaszary Kolos hercegprimás mielőtt a tárgyalásokat megkezdenék, kéri a gyülést, állapitsa meg a maga munkaidejét. (Felkiáltások: Tizenegytől kettőig!) Kimondja a határozatot, hogy az ülések 11-kor kezdődnek, 2-ig tartanak. Az autonomia szervezetének kidolgozására kiküldött huszonhetes bizottság egy többségi és egy kisebbségi véleményt terjesztett eléje. Idejében kiosztotta a tagok között s ajánlja, hogy vegyék mind a két javaslatot felolvasottnak. (Helyes! Helyes!)

(Az előadók.)

Hoványi Gyula a 27-es bizottság többségének előadója: A 27-es bizottság többségének javaslata ellen főleg két ellenvetést tettek. Az egyik az, hogy lassan dolgozott. A 27-es bizottság többsége az 1895-iki királyi leirat kivánalmainak ugy vélt megfelelni, ha az 1870—71. elaborátumot a változott viszonyokra való tekintettel kidolgozza. De különben az a döntő, hogy a 27-es bizottság ragaszkodott az 1871-iki elaborátumhoz s mennyiben tért el, nem pedig hogy mi van benne...

Ugron Gábor: S ami nincs benne...

Hoványi Gyula: A 27-es bizottság és annak albizottsága érezve a reá nehezedő felelősség sulyát, ugy dolgozott, hogy egy napot sem késett. Ha a munka halasztást szenvedett is, az a körülményeknek tudható be. Áttér ezután a 27-es bizottság javaslata elleni második ellenvetésre, amely azt mondja, hogy ezen az alapon nem lesz életképes autonómia. Erre, mielőtt a döntő tényezők véleményét hallottuk volna, nem nyilatkozhatunk.

Ugron Gábor: Mi vagyunk a döntő tényezők!

Hoványi Gyula: Arra törekedtünk, hogy a király kegyuri jogát tiszteletben tartsuk. Fáradoztunk azon, hogy keresztülvihető és megvalósitható autonómiai tervezetet készithessünk, mely elé legyőzhetetlen akadályok ne gördüljenek. A tervezet szerényebb keretekben mozog és igénytelenebb a szervezetre és hatáskörre vonatkozó részében. De a szerény alapból kiinduló hatáskör fejleszthető, mint az az 1. §-ban ki van fejtve. A huszonhetes bizottság többsége mérlegelte a magyar egyházjogot. A főpapok kinevezése ügyében és az iskolák ügyében nem lehet és nem tanácsos egy csapással a multhoz füzött szálakat elmetszeni. A világi elemnek szüksége van egy talpalatnyi földre, melyről védhesse az egyházhoz füzendő érdekeit. Ezért törekedett a huszonhetes bizottság több ily terület megnyerésére, melyen az eddiginél hathatósabban védhesse az autonómiáját. Az autonómia bástyája lesz az egyháznak és a hazának. Kéri a huszonhetes bizottság előterjesztésének elfogadását. (Éljenzés.)

Györffy Gyula: A többségi előadó azzal az önérzettel védelmezi javaslatát, mely a többségből meriti erejét. Ő a kisebbség szerénységével óhajtja a kisebbségi tervezetet védelmezni. Tagadja azt, hogy a többség az 1871-es alapon áll. A jelentésből nem látjuk azt, de a kongresszus remélhetőleg erre az alapra fog helyezkedni. A késedelmezés vádja alól felmenti a kongresszus a 27-es bizottságot. Azt mondja Hoványi, hogy azért oly szerény és igénytelen a többségi javaslat, mert az erősebb nem lehet, mivel a többi tényezőktől semmiféle támpotot nem nyert. Hát miért oktrojál akkor ez a többség mi ránk egy szerény és igénytelen tervezetet, ha nem lát garanciát arra nézve sem, hogy *ezt* elfogadják az illetékes tényezők? E téren szerénynek és igénytelennek lenni nem szabad, legalább addig nem, mig arra kényszeritve nem vagyunk. A kisebbség sem ismerte a döntő tényezők véleményét, de előterjesztésében sehol sem lépte át a tényezők jogkörét, sőt hatásosabb védelmet biztositott ezeknek gyakorlatában. Mint magyar polgárok és buzgó katolikusok, tudta a kisebbség, meddig szabad nekik menni a védelem és hatáskör nyujtásában.

A többség jelentése azért szerény és igénytelen, hogy fejleszthető legyen. No pedig, abba a csenevész szülöttbe egyetlen dajka sem tud életerőt önteni. Ilyen gyenge szülöttnek nem lett volna szabad életet adni. Ne tegyünk akkor autonomikus lépéseket, ha a püspöki kinevezésekbe nem akarunk beavatkozni. Hiszen épp az a sérelmünk, hogy eddig a püspökök kinevezésébe oly világi elemek folytak be, akik egyházunkhoz egészen idegenek. (Zajos helyeslés.) Ilyen érvekkel a többség előadója a kisebbségnek fogja a többséget juttatni. A kisebbséget nem a pártoskodás vezette, még csak nem is az, hogy versengjen a többség javaslatával, de elvi szempontok vezették. A kongresszus első föladata, hogy legyen egy vélemény, mely körül a vita folyhasson. A kisebbség nem fog a 67-es bizottság javaslata ellen támadást intézni. A kongresszust egybehivó királyi kézirat kötelességünkké tette, hogy az 1871-es alaphoz tartsa magát. Ezt a folytonosságot megszakitani a 27-es bizottság többségének nem volt szabad. Állandóan megfeledkezett a 27-es bizottság a magyar katolicizmusról. Miért éppen ezzel nem számolt a többség? Hisz ha megfeledkeznek róla, nem fog funkcionálni! A kisebbség tehát kötelességszerüleg is felkarolta a magyar katolicizmus érdekeit. A legfelsőbb kegyuri jogokat sérteni magyar állampolgárnak nem szabad. Ezekben nagy védelmét látjuk a magyar állampolgári jogoknak. Ezeket a jogokat fokozni kell és ezeknek védelmére sikra kell szállnunk. A kisebbség javaslatában a legfelsőbb kegyur direkt tényekéssel vesz részt közvetlen befolyással az autonómiában. Eltért a kisebbség a többség javaslatától az egyházi szervezetben is. Mi ugy fogtuk fel, hogy a mi autonómiánk első sorban nékünk katolikusoknak fog szólni. Lehet-e együttmüködés, ha a püspökeinkkel kell ellenkezésbe jutnunk?

Schlauch Lőrinc: *Hiszen*...

Györffy Gyula: Eminenciád nem fogadhatta volna szivesen mindazokat, akik szivesen jöttek volna. (Nagy derültség.) Hogy a püspöki kar megnyugvással jöhessen valaha, letették a javaslatba a püspöki jogkör számára a leghathatósabb garanciákat. Szerény szerepet óhajtunk magában a püspök kijelölésében, hogy legalább meghallgattassunk. Ez legenyhébb formája az érvényesülésnek. Mi számot vethetünk azzal, hogy mennél elhagyatottabbak vagyunk, annál nagyobb szükségünk van az egyesülésre. Az autonomia ne legyen oly intézmény, melyről a magyar katolikus azt mondhassa, hogy ő abból ki van zárva. Csodás hatása lesz a vallási érzületre is, ha az autonomia majd a lelkészeknek, papságnak anyagi dolgában is segitségére jön. Lelkesitsen bennünket Erdély példája. A püspöki egyházmegye szervezete hiányzik a 27-es bizottság jelentésében. Jelentésünkben érintettük azt, hogy mert szervezetét az egyháznak ismerjük, ezt nem akarjuk sutba dobni; a püspöki egyházmegyéket szervezni kell, mivel ez a püspökök kormányzói hatalmát lesz hivatva megerősiteni. E tekintetben ott van a vonzó példa az erdélyi püspöki egyházmegye alakjában. Már azért sem fogadhatja el a 27-es bizottság javaslatát, mivel abból a püspöki egyházmegyei önkormányzati testület hiányzik. Ezt a püspöki egyházmegyei önkormányzati testületet maga a hierarchikus rend követeli. Hisz a királyi leirat is arra utal, hogy az önkormányzati szervezetet a hierarchikus renddel kell összhangzásba hozni. Az adminisztráció helyes sora is megköveteli azt az egyházmegyei középhatóságot. Ha ez nem volna, ujonnan kellene azt megalkotni. De ez már adva van, csak a bizottságot kell mellette szervezni. Azt hiszi, hogy a görög katolikus románokat is be tudnák vonni az egyetemes önkormányzatba, ha egyházmegyei autonómia is lenne. De igy a románok — sajnálattal — nélkülözni fogják a magyarországi katolikusok egyetemes közgyülésén. Ez igen fontos ok, hogy legyen püspöki egyházmegyei önkormányzat. Az nem elégiti ki őt, hogy *a püspökök külön egy 10—12 tagu kupaktanácsot alkossanak*. (Ellenmondás.) Követeli azt, hogy a világi elem kellő hatáskörrel birjon. De az egyházi vagyon kezelése tekintetében nem megy tovább a 27-es bizottság javaslatában foglalt intézkedéseknél, mert e mellett is erélyes ellenőrzést lehet gyakorolni. Végül hangsulyozza, hogy nagy állami és nemzeti érdekek védelme van lefektetve ebben a kisebbségi javaslatban. Miért csináljunk mi katholikusok — ugymond — sárkunyhót a mi jogaink és érdekeink védelmére, mikor körülöttünk a többi felekezetek és a mi ellenfeleink nagy és hatalmas önkormányzati szervezettel, igazi várakkal vannak körülbástyázva. A kisebbségi javaslat ellen emelt aggályokat apróbb módositásokkal el lehet oszlatni. A mi jó van benne, azt hagyjuk meg. Ajánlja ujból a kisebbségi javaslatot a tárgyalás alapjául elfogadásra.

Elnök ajánlja, hogy akik pro vagy kontra akarnak beszélni, azok jelentkezzenek a jegyzőnél.

Lakner László (Léva) a többségi javaslat mellett szól, mert ez szerinte megfelel az egyház mai igényeinek és nincs kizárva, hogy később kibővitessék az egyházi önkormányzat. De most nem akarja, hogy oly szervezeti szabályzatot alkossunk meg int, amely a kultuszminiszter dolgozó asztalának a fiókjában megrekedjen és soha legfelsőbb megerősitést ne nyerjen. Ezért ajánlja a többségi javaslat elfogadását. Nekünk minél előbb kell az autonómia. (Helyeslés.)

Eredits Ferenc (Szombathely) a kisebbség javaslata mellett szólalt fel, minthogy a többség a világi vonatkozásu ügyekben tulóvatos. El nem fogadja a 27-es bizottság javaslatát már azért sem, mivel a királyi leiratnak nem felel meg. Mellőzi a közvetlen választási jogot. Ilyen szervezet nem fogja a közérdeklődést emelni, sőt elfojtja azt. Ezután kifejti a püspöki egyházmegyei autonomiai szervezet fontosságát. Ennek lehet csak ereje. Ez lesz képes erélyes ellenőrzésre. Idézi *Deák* Ferenc szavait, hogy amely jogról lemondunk, azt visszaszerezni később alig lehet. Ajánlja a kisebbség javaslatát. (Helyeslés balról.)

Az **elnök** az ülést fél 2 órakor bezárja. Holnap délelőtt 11 órakor tartandó ülésen a tanácskozást folytatják.

Miniszteri tanács. Ma délután miniszteri tanács volt, melyben a kabinetnek a fővárosban időző valamennyi tagja részt vett.

Az osztrák miniszterelnök Budapesten. Mint értesülünk, dr. *Körber* osztrák miniszterelnök és *Böhm-Bawerk* osztrák pénzügyminiszter pénteken reggel Budapestre érkeznek és aznap délelőtt meglátogatják *Széll* Kálmán miniszterelnököt a miniszterelnöki palotában.

Az olasz bor ellen. Százötven tagu, nagyobbára kisgazdákból álló küldöttség járt ma *Széll* Kálmán miniszterelnöknél, valamint *Hegedüs* Sándor kereskedelmi és *Darányi* Ignác földmivelésügyi minisztereknél. Az olasz bor beözönlése miatt panaszkodtak, amely a vám olcsósága miatt borainkat leszoritja a versenytérről. A badacsonyi borvidék hatvankét községe nevében kérték a kormányt, hogy az 1903-ban lejáró olasz borvámszerződést a mai alakjában ne hosszabbitsa meg. A küldöttséget *Hertelendy* Ferenc, a zalamegyei gazdasági egyesület elnöke vezette. A küldöttség tagjai között voltak a többek között: *László* Mihály, *Bogyay* Máté, gróf *Zichy* Aladár, *Kálmán* Károly országgyülési képviselők, *Herczegh* Mihály egyetemi tanár, *Takács* Jenő, *Handlery* Gusztáv, *Vastagh* János badacsonyi szőlőbirtokosok stb.

Hertelendy Ferenc a kérelmet átnyujtva, mindenekelőtt megköszöni, hogy a kormány a küldöttséget fogadta. A miniszterelnök kormányához füzik bajaik orvoslásának reményét. A bortermelés pang, a bor alig értékesithető s ennek más okát nem igen találni, mint az olasz bor rendkivül nagy mértékü betódulását. Kéri a kormányt, hasson oda, hogy az olasz borvámszerződést a törvényhozás ne ujitsa meg.

Széll Kálmán miniszterelnök ugy a maga, mint Hegedüs és Darányi minisztertársai nevében válaszolva kijelenti, hogy a kütdöttséget igen szivesen látják. Valamennyien kötelességszerüleg egyformán foglalkoznak az ország minden érdekeivel. A panaszt teljesen jogosultnak tartja, nagyon természetes, hogy a kormány figyelmét fölhivják a bajra. De amint teljes mértékben indokolt, hogy a kormány figyelmét az olasz borvámszerződés hátrányaira figyelmeztetik, éppen ugy meg lehetnek győződve, hogy a kormány tudja ezeket a bajokat s panaszt figyelembe is veszi. Most azonban igéretet

ne kérjenek tőle, mert ilyen szerződésekről a tárgyalás ideje előtt kormánynyilatkozatokat tenni nem lehet. Nemcsak ránk, de az olaszokra nézve is fontos ez a szerződés, s nem szabad egyoldalulag megitélni semmiféle kérdést.

A miniszter beszédét a küldöttség éljenzéssel fogadta s ezzel végződött a tisztelgés.

A néppárt értekezlete. Az országgyülési néppárt ma délután öt órakor *Molnár* János elnöklete alatt értekezletet tartott, melyen a költségvetést tárgyalták. A párt elhatározta, hogy a költségvetést általánosságban sem fogadja el. A párt álláspontját a Ház holnapi ülésén ifjabb gróf *Zichy* János fogja ismertetni.

KÜLFÖLD.

Koerber békeakciója. Még egyre rögös uton halad az uj osztrák kormány szekere. A kibékülési akció nem lesz pártközi és még temérdek ellentétet kell elsimitani. Mint *bécsi* tudósitónk telegrafálja, a német radikálisok a kormány béke-akciójában *nem vesznek részt*. A párt vezetője, *Wolff* ugyanis ma formálisan visszautasitotta a békekonferenciára kapott meghivást. Dr. *Prade* a pártelnökök nevében meghivta a német radikálisok kisded frakcióját, hogy képviselőjét a békéltetési bizottságba elküldje. Erre *Wolff* azt felelte, hogy amig a német nyelvet államnyelvnek ki nem jelentik, addig a csehekkel való kiegyezés céltalan és a németekre csak hátrányos lehet, és ezért sem ő nem vesz részt a konferencián, sem pedig egyetlen párttársáról sem teszi fel, hogy a konferenciára elmenjen.

Prágából jelentik, hogy a *Politik* Rezek tanárnak miniszterré való kinevezéséről következő érdekes részleteket tudta meg: dr. *Rezek* csak az utolsó pillanatban fogadta el a miniszteri tárcát, a midőn teljesen bizonyossá vált, hogy parlamenti férfiut már nem lehet a cseh miniszterségre kapni. *Rezek* egyuttal kijelentette, hogy csak addig marad a kabinetben, a mig ez az állapot tart. A lap javasolja, hogy *Rezek*nek, mint cseh miniszternek, nagyobb befolyást adjon a miniszterelnök a kabinetben s tegye felelőssé a cseh miniszter állását az által, hogy neki ügykört és a többi miniszter ügyvitelére befolyást biztositson.

A háboru.

Budapest, január 31.

A harctérről semmi különös emlitésre méltó hir nem érkezett. Ujabb akció inditásáig, amelynek elhatározása teljesen Lord Robertstől van függővé téve, nem is igen várható nevezetes hir, hacsak Ladysmith elesése nem. E pillanatban az angol kormány más, keményebb harccal van elfoglalva, a parlamenti hadjárattal, melyet ellene az ellenzék inditott a tájékozottság, előrelátás és itélőképesség teljes hiánya miatt. A kormányférfiak az ellenzéknek reájok zuduló golyózápora alatt valósággal vért izzadnak s nevetséges érvekkel védelmezik magukat. A legklasszikusabb vallomás e részben a hadügyminiszteré, aki konokul erősitgeti, hogy neki a boer haderő nagyságáról igenis helyes információi voltak, de hozzáteszi, hogy harcképességöket kevesebbre becsülte — holott a boerok harcképességéről már elég keserves meggyőződést szerezhettek az angolok az első háboruban is.

Mai táviratainak a következők:

(Buller megtalálta a kulcsot.)

London, január 31.

A *Daily Mail*nek jelentik Fokvárosból tegnapi kelettel, hogy *Buller* tábornok *Warren* csapatai előtt a királynőnek következő üzenetét olvasta fel:

A csapatoknak, különösen az ön által megnevezett ezredeknek bámulatomat kell kifejeznem a legutóbbi nehéz héten tanusitott magatartásáért és a fárasztó menetekben való kitartásukért.

Buller tábornok ez alkalommal beszédet intézett a csapatokhoz, hogy ha visszavonultak is hadállásukból, ne gondolják, hogy minden fáradozásuk hiábavaló volt. Ő azt hiszi, hogy megtalálták a *Ladysmith felé vezető utnak a kulcsát és egy hét mulva ott is lesznek.*

(Ladysmith sorsa.)

London, január 31.

Ladysmithból hétfőről kelt távirat a következőket jelenti:

Az ostromlottaknak, akik reményükben csalatkoztak, visszatért a bátorságuk. A boerok, akik a Ladysmith körül emelkedő halmokat a Spionkop ostromakor elhagyták, már visszatértek s nagy sereggel megszállották a Spionkopot.

London, január 31.

A *Times* második kiadása Ladysmithból e hó 28-ikáról jelenti: Buller balsikerének hirét itt bátran és elszántan fogadták. Ladysmith ki tud tartani. A helyőrség egészségi viszonyai javulfak.

(Krüger üzenete.)

London, január 31.

Pretoriából levelet intézett egy haditudósító egy angol laphoz és abban a levelében emlitést tesz *Krüger* elnöknek egy eddig még ismeretlen üzenetéről, amelyet december elején *Steyn* elnökhöz intézett. Ennek az Oranje összes katonáival közölt üzenetnek szövege a következő:

Tisztelt uram és testvérem!

Az eset sokkal fontosabb reám nézve, sem hogy elhallgathatnám. Önnek az összes tiszturak és burgherek elé azt a tényt kell odaállitania, hogy amennyiben függetlenségünket visszaszerezni óhajtjuk és országunkat nem akarjuk az ellenségnek kiszolgáltatni, el kell határoznunk, hogy életünknek kockáztatásával is erélyes ellentállást kell kifejtenünk, nem szabad ingadoznunk, hanem meg kell állanunk, a mig győzelmünket biztositottuk. Az Ur megmutatta, hogy velünk van, mert az ellenség sok százának elvesztét fájlalja, mig mi csak kéveseket siratunk.

Ha visszavonulunk, ez a gyávaság jele volna. Eszrevettem már, hogy egyes hadállásokból azért kellett kiszorulnunk, mert nem jártunk el közösen.

Korom gátol abban, hogy fiaimhoz csatlakozzam, máskülönben már régen a határon volnék.

Önnek állandóan tettel és tanácsesal kell őket segitenie, mert mindinkább közeledik a döntő harc, amelyből ki kell tünnie, hogy az ország megadja-e magát, vagy sem.

Semmiesetre sem szabad feladnunk az országot, még ha összes embereinknek felébe kerülne is.

Önnek a tisztekkel és katonákkal meg kell értetnie, hogy mindhalálig kell ellentállaniok. Feltétlenül bizom abban, hogy az elhatározással, az Ur nevében, jól meggondolt támadás után biztos győzelmet remélhetünk. Mert Krisztus mondotta: Aki életét meg akarja tartani, az veszitse el; de aki el akarta veszitení az igazságért, az tartsa meg.

(Boerok és angolok.)

Trieszt, január 31.

Rosegger boer tiszt, aki trieszti születésü és aki gyakran irt levelet Trieszthe a boer táborból, legutóbbi december 6-áról kelt levelében rendkivül érdekes dolgokat ir a boerok lelkesedéséről és a hadviselésről.

A levélben, amely tegnap érkezett meg, azt irja, hogy a boerok lelkesedése határt nem ismer. Az összes fegyverfogható férfi taborba szállt, az *asszonyok és leányok pedig naponta gyakorolják magukat a Mauser-puskával való bánásmódban*, hogy a legvégső esetben *ők is háboruba mehessenek. Krüger* elnök felesége kijelentette, hogy ha veszélyben a haza, *ő is puskát ragad.*

Rosegger ezután leirja, hogy milyen ügyefogyottak az angol tábornokok. Fogalmuk sincsen a hadvezetésről és a szó szoros értelmében mészárszékre viszik katonáikat. Egyetlen zseniális emberük *Baden-Powell* ezredes, aki azonban bennszorult Mafekingben. Olyan ügyesen védi Mafekinget, hogy a boer tábornokok is kénytelenek elismerni nagy tehetségét.

(Az angol flotta mozgósitása.)

London, január 31.

A *Daily Chronicle* értesülése szerint a miniszterium szombaton tartott ülésén a *flotta mozgósitásával* foglalkozott, de csak annyit határozott el, hogy a 8-ik hadosztály ne menjen Dél-Afrikába, amig tengerészeti intézkedésekkel nem érik el az angol partvidékek nagyobb biztonságát.

(Leyds utazása.)

Erüsszel, január 31.

Leyds a Delagoa-ügy miatt utazik Berlinből Pétervárra s Párisba. A nagyhatalmak intervencióját fogja kikérni arra az esetre, ha az angolok erőszakkal elfoglalják a Delagoa-öblöt.

Alaptalan az a hir, hogy a johannesburgi arzenált lerombolták.

Berlin, január 31.

Dr. *Leyds* ma az orosz nagykövettel tanácskozott. A transvaali követ innen Pétervárra utazik.

Egy ujságirónak Leyds azt mondotta, hogy *Ladysmith* elfoglalása után a hadifoglyokat a bányákba rendelik s munkára szoritják.

(A parlamenti vita.)

London, január 31.

A felirati vita első napja *senkit sem elégitett ki.* Még a szabadelvü párti lapok is azt találják, hogy az ellenzék rosszaló inditványával taktikai hibát követett el, mert ez idő szerint *semmi kilátás sincs arra, hogy a kormány beadja lemondását.* Másrészt a kormánypárti lapok sincsenek megelégedve *Salisbury* és *Balfour* beszédével. A *Times* nagyon tréfásnak találja *Salisbury* hangját, amely egy csöppet sem illik a helyzet komolyságához, de nagy sulyt vet a miniszterelnök kijelentésére, hogy *több nagyhatalom barátságtalan indulattal néz Angliára.* A *Times* felhivja a minisztériumot, hogy vigyázzon, nehogy *ujabb meglepetés* érje és mozgósitsa haladéktalanul a flottát.

(Az irek.)

London, január 31.

Az ir-párt valamennyi csoportjának egyesitésére nézve hozott mai határozat *teljes szakadást idézett elő a nacionalisták és a liberálisok között.*

London, január 31.

Az ir-párt elhatározta, hogy a válaszfeliratthoz módositványt nyujt be, amelyben elérkezettnek látja az időt arra, hogy *a háborut, amely szükségtelen és igazságtalan, Transvaal és Oránje függetlenségének elismerése alapján befejezzék.*

(Egyéb hirek.)

London, január 31.

A kormány ujabban 5000 katonát küldött Indiából Dél-Afrikába.

Natálban hihetetlen mértékben megdrágultak az élelmiszerek. Igy például tizenkét tojás ára 9 shilling 6 penny, egy font marmelade 6 shilling s 6 pennybe kerül, egy doboz kondenzált tej 10 shilling.

HIREK.

Budapest, január 31.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Január 31-én uj előfizetés nyilt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megujitásról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

Minthogy január 1-jén a kötelező koronaszámitás lépett életbe, és a posta csak olyan utalványokat fogad el, amelyeken a pénzösszeg koronákban van megjelölve, kérjük tisztelt előfizetőinket, hogy az utalványokon az előfizetési dijat ezentul ne forint és krajcárban, hanem koronákban és fillérekben méltóztassanak feltüntetni.

— **Személyi hir.** *Dóczy* Lajos udvari tanácsos ma Budapestre érkezett.

— **A trónörökösné házassága.** *Bécsből* jelentik, hogy gróf *Lónyai* Elemér egy hét óta ott tartózkodik és sürün értekezik *Stefánia* főhercegnő főudvarmesterével.

— **Munkások küldöttsége a kereskedelmi miniszternél.** A magyarországi munkások rokkant- és nyugdijegyletének öttagu küldöttsége, élén *Kölber* Alajos tiszteletbeli elnökkel ma délben a képviselőházban adta át *Ilegedüs* Sándor miniszternek az egyesület kérvényét, melyben a kiválóan humánus intézmény részére portómentes levelezést vagy postabélyeget és szabad vasuti jegyet kérnek. *Berzeviczy* Albert képviselő bemutatta a miniszternek a küldöttség tagjait: *Katics* Antalt, *Pethő* Sándort, *Darvas* Adolfot és *Pilder* Ferencet. A miniszter rokonszenvesen nyilatkozott a munkások törekvéséről s megigérte, hogy az ügyet támogatni fogja.

— **Haro egy rajz körül.** Báró *Mirbach*, a német császárné főudvarmestere, kezd nagyon is mulatságos figura lenni Németországban. Az ujévi üdvözlés miatt támadt affér óta a karikatura-rajzolók tollhegyre vették a német bárót, s azóta rajta kacag a publikum. Báró *Mirbach* ma ismét halhatatlanná tette magát. A mulatságos história a következő: A Keller-féle mükereskedőcég legközelebb akvarellkiállitást rendez, amelynek meghivóit *Kämpf* Arthur tanár rajzolta. Ezen a müvészi kivitelü kartonlapon egy nőalak pompázik. A mükereskedőcég nagy ámulatára a császárné főudvarmestere *visszaküldötte* a neki szóló meghivót egy levél kiséretében, amelyen megbotránkozásának adott kifejezést a miatt, hogy a kiállitás rendezői azt a szemérmetlen képet az udvarhölgyeknek is megküldötték. A Keller-cég erre az-

zal mentegetőzött, hogy Kämpf tanár a művészeti akadémia tagja s igy méltóbb ecsetet nem is talált a meghivók elkészitésére. De ezzel még nem szakadt vége a kómikus affernek. Báró Mirbach egyenesen a művészeti akadémiához fordult panaszával.

— **A hirlapkézbesités uj rendje.** A kereskedelemügyi miniszter tudvalevőleg elhatározta, hogy a nagyobb vidéki városokban a gyorsabb kézbesités érdekében külön kihordók vigyék az előfizetők lakására az ujságot. Ez a reform *holnaptól* kezdve egyelőre a következő hét városban lép életbe: *Nagyváradon, Szolnokon, Pécsett, Losoncon, Szentesen, Balassa-Gyarmaton* és *Nagy-Kanizsán*. Az ujitás, reméljük, minden akadály nélkül be fog válni, amennyiben azonban az átmeneti időszakban a kézbesitésnek valami akadálya támadna, kérjük olvasóinkat, hogy erről a *Budapesti Napló* kiadóhivatalát értesiteni sziveskedjenek. Az előfizetések megujitásánál pedig arra kérjük közönségünket, hogy a posta munkájának megkönnyitése céljából a cimet sziveskedjenek közelebbi adatokkal, *a kerület és utca megjelölésével*, ellátni.

— **Hegedüs miniszter az iparoskörben.** A *Fővárosi Iparosok Köre* ma este szépen sikerült társasvacsorát rendezett abból az alkalomból, hogy *Hegedüs* Sándor kereskedelemügyi miniszter, a kör elnökségének meghivására ellátogatott a Kerepesi-uton levő uj körhelyiségbe. A társasvacsorán nagy számmal jelentek meg a kereskedelmi minisztérium ipari osztályának tagjai és a fővárosi iparosvilág kitünőségei. Ott voltak: *Schmidt* József államtitkár, *Szterényi* József, *Abonyi* Emil, *Vértessy* Kálmán miniszteri tanácsosok, *Péterfy* Lajos, *Téglássy* osztálytanácsosok, *Lékéssy* Sándor ipari főfelügyelő; ott voltak továbbá *Schnierer* Gyula, a szabadalmi tanács elnöke, *Gelléri* Mór királyi tanácsos, az Országos Iparegyesület igazgatója, *Ráth* Károly királyi tanácsos, az Iparoskör elnöke, királdi *Herz* Zsigmond, *Röck* István, *Czettel* Gyula, a kör alelnökei, *Micseh* Endre, dr. *Hegyeshalmy* Lajos miniszteri titkárok, dr. *Andor* Endre, dr. *Hollán*, dr. *Szterényi* Sándor, dr. *Pigler* Lipót, *Scitovszky* miniszteri fogalmazók, *Thék* Endre, *Rausch* Ferenc, tóvárosi *Fischer* Ignác, *Bobula* János, *Topits* Alajos József, *Adler* Károly, *Rajner* Kálmán, *Walser* Ferenc, dr. *Horváth* János, dr. *Schreyer* Jakab, dr. *Krejcsi* Rezső, dr. *Soltész* Adolf, *Mahunka* Imre, *Lampl* Hugó főszámvevő, *Pesti* Frigyes előljáró, *Bálint* Imre, dr. *Kovács* Dénes, *Bártai* Manó, *Lakos* Lajos stb. Az első felköszöntőt *Ráth* Károly mondta, elmés és érdekes visszapillantást vetve az Iparoskör multjára, s a minisztert éltette a társaság viharos tapsaitól kisérve. Azután feszült figyelem közben szólalt fel *Hegedüs* Sándor kereskedelmi miniszter.

Nem kötelességből jött ide, hanem a legnagyobb rokonszenvtől vezéreltetve. Sőt titkos vágya teljesült akkor, mikor a kör elnöksége meghivta, mert óhajtott az iparosok körébe eljönni mint kereskedelmi miniszter; és ha ajánlkozott volna, ezt nepszerüséghajhászatnak vehették volna. Ez pedig távol állott tőle mindig. Harmincket évre terjedő nyilvános pályáján mindig csak dolgozni és használni akart. Ugy érzi, hogy mikor idején, munkatársai közé jön. Régóta dolgoznak ők együtt, csakhogy mindenki a maga műhelyébe elzárkózva, nem jöttek össze egymással. Mennyivel több lelkesedéssel dolgoznak együtt ezután, hogy most össze is jöhettek egyszer. Erre szükségem volt — ugymond — mert én önökkel, önökért akarok dolgozni. Neki nincs semmi privát ambiciója. Az az egyetlen ambiciója, hogy azt mondják róla: „Ez becsületes munkás ember.“ És ha talán nem mindenben találkozik az iparosok vágyaival, nem elégitheti ki minden kivánságukat, de munkája mindig arra irányul, hogy a magyar iparnak használjon. Az a törekvése, hogy Magyarországot meghódítsuk a magyar iparnak. Mert különös nemzet vagyunk mi magyarok. Hazafiak vagyunk a politikában, de hazafiságunkat nem terjesztjük ki az iparra és kereskedelemre. Pedig a politikában is csak akkor érhetünk el nagy és maradandó sikert, ha alapja az ipar és kereskedelem által megerősödött polgári elem. Az a borzasztó küzdelem, melyet most az ipar és részben a kereskedelem is folytat, igen nehéz feladatokat ró arra, aki e küzdelemben az ipart és kereskedelmet vezetni tartozik. Erejének teljes megfeszitésével igyekszik e feladatokat teljesiteni. De erre nemcsak bizalom kell az iparosok részéről, hanem odaadó támogatásukra is van szüksége. Élteti az iparosokat, az ő legelső munkatársait.

A miniszter beszéde frenetikus lelkesedést keltett. Mikor a perczekig zugó éljenzés lecsillapult, királdi *Herz* Zsigmond *Schmidt* József államtitkárt köszöntötte fel; *Schmidt* József államtitkár a felköszöntőre felelve, az iparos törekvések sikeréért ürített poharat; tóvárosi *Fischer* Ignác a kereskedelmi miniszter többi munkatársait, első sorban *Szterényi* József, *Abonyi* Emil és *Vértessy* Kálmán miniszteri tanácsosokat, *Cserna* Lajos ipartestületi elnök az Országos Iparegyesület vezető férfiait, első helyen *Gelléri* Mór igazgatót éltette, zajos ovációk közben; *Gelléri* Mór hatásos felköszöntőjében a Kereskedelmi Csarnok kiküldöttjét, dr. *Schreyer* Jakab titkárt, dr. *Schreyer* Jakab elmés fordulattal a minisztert nejét éltette. Felköszöntőket mondtak még *Krejcsi* Rezső, *Abonyi* Emil miniszteri tanácsos, *Lampl* Hugó, *Pesti* Frigyes, *Kriszháber* Leó stb. A társaság a késő éjjeli órákig maradt együtt a legjobb hangulatban.

— **Miért éppen?** A boerok tegnap behivtak a barklywesti angol alattvalókat s szigoruan meghagyták nekik, hogy holnap teljes hadifelszereléssel jelenjenek meg a táborban. Nyilván akadt olyan olyan boer kisbiró, aki igy hirdette ki a behivást:

— Közhirré tétetik. Aki holnap meg nem jelenik, 37 font és 10 shilling pénzbüntetésre avagy három havi kényszermunkára itéltetik.

Az angolok tudomásul vették a hirdetést, aztán összenéztek és igy szóltak:

— Miért éppen 37 font? . . .

— **Áffer egy hamisitott levél miatt.** A szentesi *Csongrádmegyei Ellenzék* a mult héten *Vadnay* Andor névaláirással egy hamisitott levelet közölt, amelyre nézve *Vadnay* Andor főispán a *Budapesti Naplóban* nyilatkozott. Ebből a nyilatkozatból lovagias ügy támadt, amelynek az elintézéséről szól a következő jegyzőkönyv:

Nagyságos *Gajári* Ödön országgyülési képviselő urnak *Budapesten.*

Tisztelt barátom! A mai napon a következő sürgönyt adtad át nekünk, fölkérve bennünket ez ügyben eljárni:

Gajári Ödön képviselő szabadelvü klub *Budapesten. Gálfy* urnak (a *Csongrádmegyei Ellenzék* szerkesztője) Vadnay Andor főispán kihivásával szemben közlött válaszukat távolléte miatt csak ma kézbesitettük. Személyére nézve becsületsértést lát abban, hogy Vadnay főispánnak közzétett levelét uraságod a főispán információjára hamisitványnak nevezte. Ezért öntől *Gálfy* Sándor ur nevében *lovagias elégtételt* kérünk, segédjeinek nevét kérjük tudatni. Válasz: *Fekete Sas, Bernáth* Sándor mérnök, *Molnár* tartalékos hadnagy.

Ez ügyben előzőleg következő táviratok váltattak:

1900. január 27-én. Szentes, *Vadnay* Andor főispán Üllői-ut 2. Ön tegnap Szentesen, nyilvános helyen *Gálfy* Sándort, a *Csongrádmegyei Ellenzék* felelős szerkesztőjét azért, mert a választási elnökhöz intézett bizalmas levelét lapjában közzétette, személyében becsmérelte. Ezért öntől Gálfy Sándor ur nevében fegyveres elégtételt kérünk. Válaszát Fekete Sas-szállóban várjuk. *Bernáth* Sándor mérnök, *Molnár* Ernő tartalékos hadnagy.

Válasz: Budapest, 1900 január 28-án.

Bernát Sándor mérnök urnak és *Molnár* Ernő tartalékos hadnagy urnak *Szentes*, Fekete Sas-szálló. Levélhamisitást lovagias ügy tárgyává tétetni nem engedjük. Szoláljon ez válaszul Vadnay Andor urhoz ma intézett táviratukra. *Hentaller* Lajos, *Gajári* Ödön.

A föntiek után mérlegelve a fönnforgó körülményeket és tényeket, nem engedhetjük, hogy ezen ügy lovagias térre tereltessék, mig Vadnay Andor főispán nyilatkozata, mely minden kételyt kizár, a kérdéses levél hamisitására vonatkozóan meg nem cáfoltatik. Ennek folytán részedről ezen időpontig minden további lépést szükségtelennek tartunk.

Fogadd őszinte tiszteletünk kifejezését, melylyel maradunk

Budapesten, 1900 január 31-ikén

igaz hiveid

Münnich Aurél.
Pulszky Ágost.

— **Házasság.** *Veisz* Soma szerb királyi alkonzul, a budapesti szerb állami kereskedelmi muzeum és ügynökség igazgatója, február 4-ikén, vasárnap délelőtt tizenegy órakor tartja esküvőjét a dohány-utcai templomban *Steiner* Aranka kisasszonynyal, *Steiner* Gáspár duna-radványi nagybirtokos leányával.

Primóci *Szentmiklóssy* Pál honvédőhadnagy eljegyezte lehotkai *Lehoczky* Margit kisasszonyt, *Lehoczky* Tivadar ügyvéd, nyugalmazott uradalmi főügyész leányát Munkácson.

— **Politikai merénylet.** Egy new-yorki táviratjelenti: A Kentuckyban duló politikai viszálykodások arra vezettek, hogy tegnap merényletet követtek el *Göbel ellen*, aki a legutóbbi kormányzóválasztáson a demokrata párt jelöltje volt. *Göbelt* ugyanis, mikor gyalog a parlamentbe ment, egy lövés jobboldalán sulyosan megsebesitette. A merényletet egy farmer követte el, akit letartóztattak. A városban nagy az izgatottság. Az állami katonaság parancsot kapott, hogy a merénylet színhelyére, Frankfortba induljon.

— **Áradások.** A földmivelésügyi minisztérium vizrajzi osztályához érkezett jelentések szerint a Duna Passautól Mohácsig apad, Gombostól lefelé lassu áradás mutatkozik. *Budapesten* a mai vizmagasság *468 centiméter*, tehát változatlan s igy holnap már apadni log. A minisztériumhoz érkezett jelentések szerint a Hernád, Zagyva és Sajó mentén, Nyitrán s Egerben roppant esőzés volt, aminek következtében Egerben árviz is van. Bővebbi részletek erre vonatkozólag még hiányoznak.

— **Földrengés.** *Nagy-Becskerek*ről táviratozzák: Torontálmegyében földrengés volt, amelyet különösen Szentpéteren és Szentmiklóson éreztek. A földrengés kisebb károkat is okozott, sok helyütt a falakról a képeket és órákat leverte.

— **Elhunyt egyetemi tanár.** *Bécs*ből jelentik, hogy dr. *Knoll* egyetemi tanár, udvari tanácsos ma reggel meghalt.

— **A civis végrendelete.** Debrecen, a gazdag város most még gazdagabb lett. Nagy alapitványokhoz jutott egy igazán jó ember jóvoltából, amelyeket hozzá kell csatolnia ahhoz a különben is jelentékeny summához, amit maga a város elkölt a nyomoruság enyhitésére — s ilyenformán még eredményesebb lesz ezután a munka. Kövesdi János *debreceni polgár* hunyt el. Debreceni polgár, egyéb semmi, de micsoda tisztes szép titulus az, ha ilyen derék ember viseli. Hatalmas nagy vagyonát a fogadott fia Bilkei Kövesdi Imre örökli. Neki kell kifizetni bizonyos summákat az elhunyt unokatestvéreinek, meg azoknak a rokonoknak, akik Bekecs Sára asszonyról, Kövesdi János uram megboldogult feleségéről maradtak rá. Elepi tehermentes, tanyaépületes földbirtokát, amely most háromezer forint haszonbért hoz, a városra hagyja azzal a kikötéssel, hogy előbb ötven, aztán száz s végül, hogy a folyton kamatozni rendelt főlösleg megengedi, százötven református gyermeket ruházzanak föl belőle esztendőnkint. Azontul minden gyermek valami kis pénzsegitséget is kap majd az alapitványból. Gyöngéd kegyelettel gondol a már előtte megboldogult feleségére a végrendeletben abban a nehány sorban, amelyben elrendeli, hogy: — ezen birtok rendeltetésének külsőleg is kitüntetése, mások buzditása, főképpen pedig néhai jó emlékezetü nőm: Bekecs Sára nevének is megörökitése végett rendelem, hogy ezen tanyabirtokon végrendeletem végrehajtója és örökösöm által az általam e célra hagyományozott ezer forint költségből alkalmas helyen egy emlékoszlop állittassék, feltünés nélküli, de olvasható nagy aranyozott betükkel való következő felirással:

„Ezen 360 katasztrális hold földbirtokot 150 ref. árva gyermek segélyezésére néhai neje Bekecs Sára emlékének is megörökitésére örök alapitványul rendelte debreceni polgár Kövesdy János 1892.“

Régi jó debreceni módi szerint részesedik az elhunyt után maradott áldásban a hires kollégium kántusa is. Tizezer forint jutott az énekkarnak. Hétezer magának a testületnek a javára forditandó, háromezer forintnak a kamatait pedig kiosztják a kántus tagjai között, akik azonban valami szép éneket tartoznak elénekelni halála minden évfordulóján a derék polgár sirja fölött. Ötvenezer forintot hagyományozott egy a debreceni kollégiumban fölállitandó uj jogi tanszékre, ötezer forintot tiz jótékonycélu és kulturegyesületnek s végül ezer forintot a Csokonai-kör kapott s ennek az egyesületnek a kötelessége az, hogy az adományozó sirját gondozza. Kedves kötelesség. Derék ember pihen a hant alatt.

— **Kereskedelmi alkalmazottak kivánsága.** A kereskedelmi alkalmazottak egy küldöttsége tisztelgett az elmult héten a kereskedelemügyi miniszternél. A küldöttség szónoka arra kérte a minisztert, hogy a fölmondási idő anomaliáin segitsen, egyben egy kész javaslatot nyujtott be, amelynek az első pontja a következő méltányos kivánságot foglalja magában:

Alkottassék törvényes intézkedés arra nézve, hogy a magyar kereskedelmi törvény 57., a felmondási időre vonatkozó §-a módosittassék oly értelemben, hogy a felmondási idő ugy a főnök, mint az alkalmazott részéről *legkevesebb hat hét legyen* s hogy rendes viszonyok között ennél kevesebb időre történt megállapodások *semmiseknek* tekintessenek.

Hat hét olyan fölmondási terminus, amelyet méltán megkivánhat a kereskedelmi alkalmazottak munkás testülete. Elég sajnálatos dolog, hogy eddig nem csak a hat heti felmondási időt, hanem igen gyakran a két hetit sem tartották be a kereskedők. Éppen ezért akarják törvényben kimondatni azt is a kereskedelmi alkalmazottak, hogy a hat heti felmondási idővel ellenkező megállapodások semmisnek tekintessenek. Egynémely kereskedők ugyanis — a fővárosban számos panasz bizonyitja — mikor alkalmazottjuk belép, reverzálist iratnak alá velük, hogy lemond a fölmondási időről. Az állás nélküli kereskedő-segéd szives-örömest aláir akármilyen irást, csak kenyérhez jusson és ugy a főnök egyoldalu jognak jut a birtokába. Mikor aztán a szezon véget ért, egyszerüen elbocsáthatja a fölösleges munkaerőt. A kereskedelmi alkalmazottak helyzete elég sivár, méltányos tehát, hogy munkásságukat legalább törvényszabta biztositékkal lássa el az állam.

— **Gyorsiró verseny.** A Stolze-Fenyvessy országos női egyesület utolsó gyorsirási versenyén, melyet ma tartottak meg az ujvárosháza disztermében, nyertesek lettek a következők: *A 180 szótagos versenynél* kitüzött első (egy-egy arany) dijat *Taubner* Margit és *Lembert* Gergely nyertek el. *A 150 szótagos versenynél Lembert* Nándor egy aranyat, *Szabó* Zoltán, *Bähr* Sándor és *Czukor* Kálman elismerő oklevelet nyertek. *A hölgyversenynél* (100 szótag percenkint): *Berger* Klára és *Eisenstädter* Margit egy-egy aranyat, *Reich* Renée és *Richter* Antal elismerő oklevelet kaptak.

— **Fazekas Teréz lelkiismerete.** Az a tizenhét éves leány, aki tegnap Kispesten agyonlőtte magát, olyanvalamit árult el a hátrahagyott levelében, ami méltó a csodálkozásra. Az öngyilkosok rendszerint egyéb világi okokból szokták fejbe lőni magukat, mint ez a leány s alig akad köztük olyan, aki azért, mert a lelkiismeretével sehogysem tud kibékülni, nullára váltja a létezését. Ha pedig akad olykor ilyen is, az semmi esetre sem a Fazekas Terézek fajtájába tartozik, abba a fajtába, amely az utcán él és a szerelmén veszi meg a kenyerét. Az a romantika, ami a *Fazekas* Teréz halálából kiformálódik, régi, kopott és százezer költő megénekelte már. De amikor mégis megesik a valóságban, hogy a Fazekas Teréz azért lövi magát fejbe, mert a lelkiismerete nyugtalanitotta, megáll az ember egy percre s azt mondja: Kár érte, jó leány volt.

— **Szerelmi és diplomáciai viszony.** A konstantinápolyi olasz nagykövetség nem vette tréfára azt a dolgot, hogy — mint legutóbb megirtuk — egy *Gemeli* Szilvia nevü olasz leány, saját beleegyezésével ugyan, de szüleinek akarata ellenére egy török tiszt háremébe került. Minthogy az olasz leány kiadása iránt a török kormányhoz intézett első felszólításnak nem volt foganatja, az olasz nagykövetség tegnap ultimátumot intézett a portához, amelyben kijelentette, hogy ha a leányt, máig, szerdáig szabadon nem bocsátják, a *nagykövetség megszakitja a portával a diplomáciai érintkezést.* Ez használt s ma este a Stefani-ügynökségnek már azt táviratozták Rómába, hogy *Gemeli* Szilviát ma az *olasz nagykövetségre hozták és ott áladták az édesatyjának.* Egy szerelmi viszony miatt tehát nem kellett megszakadni egy diplomáciai viszonynak.

— **Halálozás.** *Terner* József január 29-ikén hatvannyolc éves korában Budapesten meghalt.

Özvegy csetneki és tarkeői *Dessewffy* Jánosné január 29-ikén hetvenhat éves korában Nagyváradon elhunyt.

— **Az osztálysorsjáték huzása.** Az osztálysorsjáték mai huzásán *kilencvenezer koronát* nyert 29286, *harmincezer koronát* 76309, *tizezer koronát* 48981 23096, *ötezer koronát* 63250 45315 5765 46743, *kétezer koronát* 60601 78885 33320 18662 47036 49216, *ezer koronát* 33137 77823, *ötszáz koronát* 49323 61744 68028 25900 55076 88915 14668 57464 32745 83546 31515 60163 54651 62448 52279 35339 76897 90729 86427 64558 16444 22635 44566 40286 88593 29209 76035 39805 80607 48717.

Schvarc Gyula.

— 1839—1900. —

Budapest, január 31.

A magyar tudományosságnak nagy halottja van. Olyan halottja, akinek az a feltámadása, hogy örök időkre elnémult. Alig ismertük, amig köztünk járt s most, hogy meghalt, bámulva tekintünk a nyugat nagy tudós társaságai felé s szinte megdöbbenve fogjuk látni, hogy legnagyobbjaink egyikét siratja velünk egész Európa. Az antik bölcsészet merész kritikusa, *Schvarc* Gyula egyetemi tanár, ma hajnali négy órakor rövid betegség után meghalt. Tudós gyülekezetek és a régi világok titkait kutató bölcsek századokig fogják emlegetni az ő nevét tudós könyveikben, amelyekben a nehéz, emésztő szellemi munka termését gyüjtik halomra s ott, ahol az államformák kutatásáról lesz szó valaha Arisztotelesz nagy ellenfeléről és Montesquieu e gyilkos erejü kritikusáról mindenkor meg fognak emlékezni az emberek.

Schvarc Gyula német eredetü, katonatiszti családból származott s ifjan került a klasszikus müveltségü Horhyak házához. Főiskolára Németországba ment, azután esztendőkig élt a külföldön s a legkimeritőbb buvárkodással határtalan tudást szivott magába. E hatalmas munka eredménye egy könyvtár, a Schvarc Gyula magyar, német, francia, angol és ó- és uj-görög nyelven irott müvei, amelyeket hódolattal ismert el a külföld s büszkeséggel vallott magáénak a magyar tudományosság.

Munkássága a görög történetirás és államfilozófia terén volt a leghatalmasabb. Amikor Athén demokráciája cimü nagy müve német nyelven megjelent, Bonghi volt olasz kultuszminiszter, Schneider hires klasszika-filológus, Schmeding, Gneist, Schäffle s a világ első históriku elmei az őszinte lelkesedés hangján üdvözölték és dr. Nerrlich berlini tanár, Schvarc életrajzirója igy ir róla: A mi Mommsen a római történelemre, az Schvarc Gyula, a budapesti professzor a görögre. Mindazt, amit a görögök államtelfogásáról eddig mások irtak, lerombolta az ő nagy müve, amely a század legmonumentálisabb alkotásai közül való s amelyre méltán büszkék lehetünk. Az ő munkája alapján kell ezentul a görög történetirásnak is fölépülnie.

Fokozta ezt a sikert az a merész kritika, amelyyel valósággal megtámadta Herodotoszt és Arisztotelest s e harmadfélezer éves tekintélyek államtudományi elméleteiből világos, logikus érveléssel mutatta ki, hogy a görög ódon demokrácia nem ideálja az államnak, mert a görög nép jelleme olyan volt, hogy az igazság és méltányosság fogalmát is kizárta.

Nincs még tiz napja, hogy a görögök történetéről irt nagy müvének utolsó kötete elhagyta a sajtót. Uj és érdekes szempontból birálja benne Xenophon Anabasisát, melyet a klasszikus irásmodor remekének tartottak mind e mai napig, de amelyről Schvarc Gyula, a történeti tekintély-imádás legnagyobb ellensége kimutatja, hogy ez a könyv nem egyéb, mint egy káplár életének megfigyelése. Részletes ismertetése mindannak, ami ezzel a káplárral megesett, a nélkül azonban, hogy valahol a nagy, átfogó és szervező tehetség nyomára lehetne benne akadni.

Azt a majdnem mesébe illő munkásságot, melyet Schvarc kifejtett, Magyarország sohasem honorálta kellőképpen. A külföldi tudós társaságok álmélkodva hallották, hogy Schvarc Gyula neve itthon nem tartozik az általán nem ismert nevek közé. Mindössze az Akadémia nyilt meg előtte s hosszas küzdelmek után az egyetem. A külföldön ellenben számos tudós társaság vette fel tagjai sorába. A magyar parlamentben hazánk legelőkelőbb kulturpolitikusai közé sorozták.

Szülővárosa, Székesfehérvár küldte 1868-ban először az országgyülésbe, 1875-ben Budapesten a Terézvárosban választották meg s utóbb a fuzió után is képviselő maradt 1894-ig, amikor már csak katedrájának élt.

Betegsége igen rövid lefolyásu volt. Néhány nap előtt még hüségesen eljárt az egyetemre s megtartotta előadásait. A jóságos arcu, öreg urat nagy lelkesedéssel fogadta az ifjuság s általános volt a szomoruság, amikor két nap előtt hire ment, hogy orbáncban megbetegedett. Ma hajnalban szélhüdés érte s hirtelen kioltotta a világlátott tudós tanár életét. Betegágyánál második hitvese, Csemiczky Mária virrasztott. (Első neje Bánffy Mária bárónő volt.)

A részvét első nyilvánulásai is impozánsak voltak. Az egyetem és az akadémia gyászlobogót tüztek, a bölcsészeti fakultás gyászjelentést adott ki s koszorut rendelt ravatalára, amelyet dolgozószobájában ma délelőtt állitottak föl. Az egyemi tanács és az Egyetemi Kör is diszes babérkoszorut helyez a ravatalra, az ifjuság pedig az Egyetemi Kör zászlója alatt testületileg vesz részt a temetésen, amely február 2-án, pénteken délután lesz a IV., Molnár-utca 26. számu gyászházból.

Villamos karambol.

A *Budapesti Napló* tudósitójától. —

Budapest, január 31.

Példátlanul álló villamos vasuti szerencsétlenség történt ma délelőtt a főváros mellett. Két villamos vasuti kocsi nekiment egymásnak s mig mind a két kocsi a szó szoros értelmében összeroncsolódott, egy egész csomó ember maradt sebesülten a romok alatt. Egy ember haldoklik a sebesültek közül, háromnak nagyon sulyos a sérülése, könnyebben pedig vagy husz ember sérült meg. Az oka egy villamos vasuti kocsivezető volt a szerencsétlenségnek. Ez a vezető a szerencsétlenség után eltünt és még most se tudtak nyomára akadni.

A Ferenc József-hidtól balra lévő fehérvári uton, a Budapest-budafoki villamos vasut vonalán történt a szerencsétlenség, amely nagyon könnyen egy pár ember életébe kerülhetett volna. Délelőtt 9 óra 17 perckor indult el a budafoki villamos vasuti állomásról a 21-es számu villamos kocsi, amelyet *Varga* Zsigmond kocsivezető vezetett. Budapestről 9 óra 34 perckor indult ezzel szemben a 24-es számu kocsi, *Hackstock* Péter vezetővel.

Ez a fehérvári-uti pályatest többnyire egy vágányu s helyenként kitérők vannak s a kocsiknak ezeknél kell egymást bevárniok. A 21-es számu kocsinak mintegy hatszáz méternyire a szerencsétlenség szinhelyétől meg kellett volna állni, hogy a kitérőnél megvárja a 24-es kocsit. *Varga* Zsigmond kocsivezető azonban elkövette azt a végzetes hibát, hogy nem állt meg, hanem teljes árammal tulhajtott a kitérőn.

Sürü köd borult ebben az időben a főváros környékére s igy a két egymással szemben haladó villamos kocsi vezetői nagyobb távolságról nem vehették észre egymást. *Az összeütközés a 89-es számu áramvezető oszlopnál, Perzsié Mórnak az ott épülő gyárával szemben háromnegyed tizkor történt.*

A közelben lakik *Till* Károly asztalosmester, aki azt mondja, hogy az összeütközés pillanatában ágyudörejhez hasonló hangot hallott. Mikor legényeivel együtt kirohant az utcára, a két villamos kocsi teljesen összeroncsolva, egymásnak ágaskodva hevert a pályatesten.

Az összeütközés valóban rettenetes volt. Pokoli zürzavar támadt az utasok között, mert a két kocsin körülbelül ötven utas volt. A vámról telefonáltak a mentőkért, akik két kocsival igyekeztek a szerencsétlenség helyére. Amig azonban a mentők megérkeztek, a közelben lakó emberek hozzáláttak a mentéshez. Nagy bajjal járt ez, mert az utasok nagy része beszorult a kocsi romjai közé s a bezuzott ablakokon át kellett őket kihuzni a romok közül.

Körülbelül egy negyedóráig tartott, amig a sebesülteket kihozták a romok közül. Irtózatos volt hallgatni a szerencsétlenek jajveszékelését, akiknek fájdalmait az összeseregiettek nem tudták enyhiteni. A legtöbb utast a villamos kocsik ablakjainak cserepei sebesitették meg. Csakhamar megérkeztek azután a mentők, akik hozzáfogtak a szerencsétlenül jártak gyógykezeléséhez. Megérkezett a rendőrség részéről dr. *Marinovics* Jenő fogalmazó is, aki a vizsgálatot rögtön meginditotta.

A sebesültek közül a Rókus-kórházba szállitottak négyet, akik sulyosan megsérültek. Ezek:

Feith Tamás vendéglős (lakik: Mester-utca 40.)

Diamant Jakab, foglalkozását nem tudják, (lakik Hernád-utca 6.).

Kiss Katalin és *Horváth* Julia pázmándi lakosok.

A lakásukra vitték a következőket:

Fajtha László déli vasuti állomásvezetőt Budafokról. *Ez a szerencsétlen ember halálos sérülést kapott a fején.*

Lavoranovics Jakab albertfalvi szatócsot.

Szich János fuvarost (lakik Fehérvári-ut 40.).

Leidmann István 904. számu rendőrt, akik *mindannyian sulyosan megsérültek.*

Könnyebb sérülést szenvedtek:

Lenzián Katalin és *Farsangi* Éva pázmándi lakosok.

Abalovszky János (lakik Futó-utca 18.).

Gujár Lajos budafoki pezsgőgyári pincemester.

Réder Jakab budafoki kőbánya-munkás.

De ezeken kivül még több könnyebb sérülés is történt, de a megsebesültek a szerencsétlenség után otthagyták az országutat és gyalog jöttek a fővárosba.

A rendőrségi vizsgálat megállapitotta, hogy a szerencsétlenséget *Varga* Zsigmond, a 21-es kocsi vezetője okozta, mert a tilalom ellenére tulment a váltón. Ez az ember az összeütközés után eltünt és azóta nem találták meg. Azt mondják, hogy a Duna felé vette utját és nem lehetetlen, hogy a büntetéstől való félelmében a vizbe ölte magát. A másik kocsivezető, *Hackstock* Péter, aki maga is megsebesült, ott maradt és azt mondja, hogy a sürü köd miatt csak mintegy harminc lépésnyi távolságról láthatta meg a másik villamos kocsit. Ő ekkor erősen fékezett, de a fékezője eltörött s lehetetlen volt megállitani a kocsit.

A két villamos kocsi roncsai természetesen elzárták a pályát, ugy hogy a közlekedést egész estig csak átszállással lehetett fenntartani.

A rendőrség az ügyben folytatja a vizsgálatot s keresi az eltünt *Varga* Zsigmond vezetőt, akit felelősségre fognak vonni.

A villamos vasuttársaság kára mintegy 20.000 korona.

FŐVÁROS.

(*) **A köztisztasági bizottság.** A köztisztasági bizottság ma délelőtt ülést tartott, *Viola* Imre tanácsos elnöklése mellett; előadó *Melly* Béla tanácsjegyző volt. A köztisztasági kiadások költségvetését az ügyosztály tavaly 1.544,528 koronában irányozta elő, azonban a közgyülés s a belügyminiszter csak 1.500,000 korona átalányösszeget engedélyezett. Ennek a különbözetnek az elosztása céljából, az egyes kerületek köztisztasági költségeit aránylagosan le kellett szállitani. A bizottság javasolta a tanácsnak, hogy a köztisztasági személyzetnek 23,320 korona kiadást igénylő egyenruházatát ne nyilvános árlejtés utján szerezzék be, hanem közvetetlenül a *kisiparosokkal készittessék.* A szabó-ipartestület elvállalta a kisiparosok képviselését s megtette ezek nevében az ajánlatot, amely szerint a 612 darab egyenruha szállitását 17,259 korona 34 fillérért hajlandók elvállalni. A bizottság végül azt javasolja, hogy szerezzenek be 20 darab uj öntöző socsit 17,000 koronáért.

(*) **A Markó-utcai főgimnázium kibővitése.** A budapesti V. kerületi állami főgimnázium épitkezése 1874-ben indult meg s az 1876/77-iki iskolai év, 484 tanulóval már a mostani épületben nyilt meg. Az eredetileg tiz osztályra és 600 tanulóra berendezett épületben elhelyezett intézet, a székesfőváros rohamos fejlődése folytán, annyira megnagyobbodott, hogy a mult iskolaévben, 11 osztályban, a tanulók száma már 758-ra szaporodott, mind a mellett, hogy az V. kerületi tanulóifjuság számára a vallás- és közoktatásügyi miniszter egy második, a VI. kerületi Lovag-utcában elhelyezett gimnáziumnak a fölállitásáról is gondoskodott. A Markó-utcai főgimnázium

szük, és elodázhatatlan az épület megbővitése. *Wlassics* Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter most arra kéri a főváros hatóságát a ma délelőtt érkezett leiratában, hogy a gimnáziummal szomszédos telekrészt, amely a székesfőváros részére amugy sem foglal magában nagyobb értéket, engedje át ingyenesen a gimnáziumi épület kiegészitése céljából.

A főváros közgyülése.

(A csángók pénze. — Kasics interpellációi. — A községi választói jog kiterjesztése. — Az Ujépület utcái. — A lipótmezei vasut. — Vasut a Kossuth Lajos-utcában.)

Budapest, január 31.

A kultuszminiszter ismert leirata után nem lehetett kétséges, hogy milyen lesz a polgármester válasza *Polónyi* Géza interpellációjára, aki tudvalevőleg megsürgette a csángó iskoláknak megajánlott 10.000 forint elküldését. A polgármester kijelentette, hogy ebben az ügyben a fővárost semmiféle mulasztás nem terheli, mert ott az alapitó oklevelet a kellő időben fölterjesztették jóváhagyás végett a kormányhoz. *Polónyi* felszólalására utána járt a dolognak és igy megtudta, hogy a kultuszminisztériumban elintézést nem nyert. Január hó 12-ikén leirat érkezett a fővároshoz a kultuszminisztertől, amelyben kijelenti, hogy az *alapitó oklevelet elfogadni és megerősiteni nem hajlandó*. Előadja a miniszter, hogy szükségesnek látta tárgyalásokat kezdeni ez ügyben az osztrák kormánynyal és ennek eredménye az lett, hogy *az osztrák kormány nem hajlandó a magyar tanitók és egyház javára szóló* segitséget elfogadni. Megjegyzi még a polgármester, hogy a tanács ezzel a leirattal érdemileg csak ezentul fog foglalkozni és annak idején előterjeszti javaslatát.

Polónyi Géza hosszabb beszédben tette meg észrevételeit a polgármester válaszára. Tudomásul veszi, ugymond, a választ, bár nem helyesli a benne foglaltakat, mert azt csak előzetes válasznak tekinti és módjában lesz a közgyülésnek az érdemleges előterjesztés alkalmával állást foglalnia. Polónyi azután elitéli kormányunk bátortalan fellépését, mert a kormánynak meg kellett volna értetnie az osztrákokkal, hogy a bukovinai magyar iskolák segélyezése a nemzetközi illdomosság kérdése, amelynek semmiféle szeparatisztikus tendenciája nincs. Romániában éppen ilyen célra tettek alapitványokat a magyarországi oláh iskolák számára s mi magunk gondoskodunk róla, hogy ezek az iskolák azt a pénzt meg is kapják.

Különben *Polónyi* abban a nézetben van, hogy a csángók segélyezése sem a vallás- és közoktatásügyi, sem a belügyminiszterhez nem tartozik, hanem annak a fóruma a *Csángó-egyesület* és a *Szent-László-társulat* s a fővárosnak egyszerüen ezekhez kell küldenie a segélyösszegeket. Sajnálatos, szomoru dolog, hogy a kormány akkor, amidőn a véreink segitéséről van szó s a főváros rögtön (1896-ban) akarta átnyujtani a 10.000 forint adományt, — csak 1900-ban értesiti a fővárost arról, hogy a pénzt átadni nem lehet. (Ugy van!) Végre az osztrák kormány álláspontját birálja.

Ha — ugymond — azt hallaná, hogy az osztrák kormány gondoskodik arról, hogy az Istensegits községbeli iskola a célnak megfeleljen, akkor kalapot emelne előtte, ámde nem igy áll a dolog. De különben nem középiskoláról van szó, hanem a legszükségesebb elemi iskoláról. A templom csaknem összeroskadóban van, az iskola félig bedőlt.

Bizalommal várja a tanács előterjesztését, amely — reméli — jóváteszi azt, amit a kormány hibázott s végrehajtja azt, amit a nemzet követel. (Helyeslés. Éljenzés.)

A közgyülés ezzel tudomásul vette a polgármester válaszát.

*

Az ülés elején az elnöklő főpolgármester meleg hangon elbucsuztatta a minap elhunyt Fürst Jakabot s egyben bejelentette, hogy a gyászoló család 500 koronát küldött a szegényeknek, majd jelentette, hogy csetei *Herczog* Péter, nejo elhunyta alkalmából 20.000 koronát küldött hozzá, azzal a kéréssel, hogy abból 1000 koronát a szegények közt oszszanak ki, 19.000 koronát pedig adjanak különböző jótékony intézeteknek.

Kasics Péternek ezuttal két interpellációja volt. Az egyikben azt a fura esetet hozza föl, hogy a II. kerületi kórház volt gondnoka, aki veje a mostaninak, még most is huzza a fizetését, pedig már rég közegyző valahol a vidéken. A másik kérdését egy adóbiztos érdekében tette meg, akit minden különösebb ok nélkül nyugdijaztak, pedig még csak 38 éves és erőteljes férfi.

A napirenden *Vázsonyi* Vilmosnak ismert inditványa szerepelt első tárgyként. De még igy sem szólt senki a nagyfontosságu kérdéshez. Még nagyobb meglepetés volt azonban maga az eredmény, mert a közgyülés többsége a tanács és a különböző bizottságok javaslata ellenére 86 szóval 68 ellenében *elvetette Vázsonyi inditványát*, vagyis nem kivánja a községi választói jog kiterjesztését.

Nagyobb vita volt az *Ujépület területén nyitott utcák* rendezése dolgában. Ebben az ügyben a pénzügyi ügyosztály azt javasolja, hogy a közgyülés megokolt föliratban kérje föl a pénzügyminisztert, hogy az Ujépület telkére eső területek rendezését és az azzal kapcsolatos közmunkákat, a magánosok részéről fizetendő szabályszerü járulékokból, a közmunkák tanácsa utján, sürgősen foganatositassa.

Bródy Lajos, arra az esetre, ha a tárgyalások sikerre nem vezetnek, az ügynek birói utra való terelését tartja szükségesnek. A közgyülés 114 szóval 66 ellen elfogadta csak a tanács javaslatát, mellőzve *Schreyer* Jakab egy kiegészitő inditványát is.

Hozzájárult a közgyülés ahhoz, hogy az órásipari szakiskolának a céljaira átadják az Alföldi-utcában levő telket, a felsőbb épitő-iskolának pedig a Krisztina-körtön levő fővárosi területet.

Az állami italmérési jövedék tiszta jövedelméből a fővárost az 1893. évre megillető részesedés ügyében föliratot intéznek a pénzügyminiszterhez, kérve, hogy az 1898. évre szóló leszámolást rendelje el.

A *közuti vaspálya-társaság* bemutatja a *lipótmezei uj vonal* téli menetrendjét. A tanács javasolja, hogy a közgyülés járuljon hozzá s az átszálló forgalom berendezéséhez. *Bródy* Lajos azt kivánja, hogy a forgalmat még inkább oszsza meg s hogy közvetetlen kocsik közlekedjenek a Margit-hidon át is. A közgyülés elfogadta a tanács javaslatát s a miniszterhez, a mütanrendőri bejárás elrendelése végett, föliterjesztést intéz.

A budapesti *kábel-vasut*-vállalat részéről tervezett vasutnak az eskü-téri hidon át a pesti oldalra való átvezetését a tanács határozottan ellenzi.

Polónyi Géza, a tanács javaslatával szemben kivánja, hogy a közgyülés mondja ki, hogy elvileg nem tesz kifogást a kábelvasut átvezetése ellen. Azonban a kábel-vasut-társaság részéről bemutatott két terv egyikét sem tartja kivitelre alkalmasnak s igy felkéri a közgyülés a kereskedelemügyi minisztert, szólitsa föl a kábelvasut-társaságot olyan terv bemutatására, amely a kábelvasutnak a hidon való átvezetésével, a vasutak (közuti és városi villamos) csatlakozását lehetővé teszi. Azért van mindenre szükség, mert a főváros nem tartja megengedhetőnek, hogy közuti vasut vezettessék végig a Kossuth Lajos-utca utszintjében. Végül kárpótlást kiván a kábelvasuttól, a fővárosnak a bruttó jövedelemben való megröviditése esetén.

Heltai Ferenc és mások hozzászólása után a közgyülés a tanács javaslatának a mellőzésével, elfogadta Polonyi Géza inditványát azzal, hogy — a mint a tanács javasolta — a Kossuth Lajos-utcai vasut dolgában ezuttal határozatot nem hoz.

A közgyülés folytatása holnap délután négy órakor lesz.

SZINHÁZ, ZENE.

** **Nemzeti Szinház.** A szombatra kitüzött Arany ember előadása *Pálfi* György betegsége miatt elmarad s helyette Csiky *A nagymama* cimü vigjátéka kerül szinre, a cimszerepben *Sz. Prielle* Kornéliával. — A budai Várszinházban pedig ugyanazon estén a kitüzött Cimzetes feleség helyett *A vasgyárost* adják.

** **A Magyar Királyi Opera uj tenoristája.** A *Magyar Királyi Opera* hivatalosan jelenti nekünk, hogy *Déri* Jenő tenoristát, az *aradi* szinház tagját, három évre tagjai sorába szerződtette.

** **A Népszinház uj népszinműve.** A *Pécsi Napló* nyomán azt irtuk, hogy a *Népszinház* igazgatósága *Sulyok* Károlytól *Luzsoki nász* cimü népszinművet fogadott el előadásra. A *Luzsoki nász* szerzője annak a kijelentésére kér bennünket, hogy ő be sem nyujtotta darabját a *Népszinház*hoz.

** **Kubelik Jan a Vigszinházban.** *Kubelik* Jan, a nálunk nagy hirre jutott fiatal cseh hegedümüvész február huszonnegyedikén a *Vigszinház*ban fog játszani, még pedig a *Budapesti Épitőiparosok Segitő-Egyesületének* özvegyi és árvaalapja javára rendezendő jótékony előadásnak a keretében. Ezen az estén két pompás kis egyfelvonásos vigjáték: *Apuska politikai elvei* és a *Hajnali vendég* kerülnek előadásra s a két kis darab felvonásközeit *Kubelik* hangversenyműsora fogja betölteni.

** **Népszinház.** Egy immár esztendő óta pihenő darabnak, a *Nebántsvirágnak* a reprize lesz pénteken, február 2-ikán délután a Népszinházban. A főszerepek ugyanazokban a kezekben vannak, mint tavaly ilyenkor voltak. Denise de Flavigny, a *Nebántsvirágot Küry* Klára, Chateau-Gibust *Németh*, Champlatreuxt *Szirmai*, Celesztint *Tollagi*, a szinigazgatót *Ujvári*, Loriót *Solymosi*, a fejedelemnőt *Siposné* játszsza. Ugyancsak a pénteki ünnepnap estéjén a *Kurucfurfang* kerül szinre *Blaha* L. asszonynyal és a többi eddigi szereplővel.

** **Somló Emma szerződése.** A *Magyar Szinház* igazgatósága, mint annak idején emlitettük, szerződésszegés cimén ezer forint bánatpénz erejéig beperölte volt tagját, *Somló* Emmát, amikor férjhez ment és elhagyta a szinházat. A budapesti törvényszék ma döntött ebben az ügyben s a *Magyar Szinház*at keresetével elutasitotta. Elutasitó határozatát a törvényszék azzal okolta meg, hogy *Somló* Emma a szerződést kiskoruságában irta alá, s bár saját keresménye volt, a terhes szerződés nemcsak keresményét, hanem vagyonát is megtámadja. Házassága ugyan nagykoruvá tette őt, de minthogy ennekutána nem lépett fel egyetlenegyszer sem, ezzel bebizonyitotta, hogy nagykoruságában sem ismerte el a terhes szerződést.

** **A Telefon Hirmondó operai előadása.** A *Telefon Hirmondó* mai estélyét a magy. kir. Operaházban szinre kerülő *Kukuska* opera előadása tölti be. Lehár Ferenc e lyrai operája orosz tárgyánál fogva tele van karakterisztikus zenével. E zsánerben jobbat most nem hallhatunk sehol, s ezért a *Telefon Hirmondó* előfizetőinek élvezetes este lesz a mai. Az operai előadás után érdekes hireket olvastat fel a szerkesztőség, majd 11 óráig katona- és cigányzene lesz hallható.

Jászai Mari távozása.

— A *Budapesti Napló* tudósitójától. —

Budapest, január 31.

Országszerte kinos feltünést keltett a *Budapesti Napló* mai hire, amely *A Nemzeti Szinház alkonya* cim alatt elmondta, hogy minő lealázó módon bánik el a *Nemzeti Szinház* vezetősége *Jászai* Marival, a nemzet legnagyobb müvésznőjével és egyben kijelentettük, hogy ebből az eljárásból a kiüldözés szándoka tünik ki. És ma már tudjuk, hogy ez a szándék elérte a célját.

Jászai Mari április elsejétől kezdve már nem tagja a Nemzeti Szinháznak.

Ez a mai nap lesujtó szenzációja, amelyről a *Budapesti Napló* tudósitója a következőket jelenti:

(Jászai Mari — a Vigszinház tagja.)

Jászai Mari ma a következő nyilt levelet intézte gróf *Keglevich* Istvánhoz, a *Nemzeti Szinház* intendánsához:

Nagyméltóságu gróf *Keglevich* István urhoz, a *Nemzeti Szinház* intendánsához.

Vettem ama bizonyos szerződtetési ajánlatot tartalmazó, január hó 27-ikén kelt levelét, az önét, mert bár az aláirás a *Festetits* grófé, *de a levél tényleg az öné.* Erre a levélre indittatva érzem magamat ezen az uton válaszolni a következőket:

Az a megalázó szerződtetési ajánlat reám nézve hála Istennek tárgytalan. Mert a Nemzeti Szinháznál uralkodó viszonyok engem már előbb arra a komolyan megfontolt elhatározásra kényszeritettek, hogy a müvészeti pangás légköréből, más, aktiv munkát nyujtó müködési térre kivánkozzam. Ennek folytán én már ez évi január hó 18-ikán más szinházhoz szerződtem el. És hogy helyesen cselekedtem, erre nézve nem kell nekem erősebb bizonyiték, mint az a mindenképpen jellemző levél, amely kegyelmességed ajánlatát tartalmazza és mely gondolkozása módját előttem, és most már mindazok előtt, akik ügyünk iránt érdeklődnek, nyilvánvalóvá teszi.

Budapest, 1900. január 31-én.

Teljes tisztelettel

Jászai Mari.

A második a Vigszinházhoz szerződött.

Ez volt tehát a válasza *Jászai* Marinak arra a szerződtetési ajánlatra, amelyet gróf *Festetits* Andor, a *Nemzeti Szinház* igazgatója az intendáns nevében a müvésznő elé terjesztett.

(Amit az intendáns mond.)

Feszült kiváncsisággal várta mindenki, hogy a közvélemény fölháborodására minő magyarázattal fog szolgálni gróf *Keglevich* István. Nos, az intendáns nem szólalt meg első személyben, hanem véleményét a *Magyar Nemzet*tel mondatja el, amely „a legilletékesebb helyről" vett értesüléseit négy pontba foglalja össze. Szószerint közöljük le sorjában a *Magyar Nemzet* megyarázatait, mindegyikhez hozzáfüzvén a magunk megjegyzését.

I.

Jászai Marival szemben gróf *Keglevich* István intendáns mindenkor kiváló előzékenységgel járt el, hiszen valósággal ünnepelte a *Nemzeti Szinház* müvészgárdája, amikor a saját iniciativájából kivitte a belügyminiszternél azt, hogy *Jászai* Marit nagy érdemei elismeréséül *életfogytig tartó szerződéssel kinálhassa meg. A müvésznő maga is hálásan vette ezt a megtisztelő ajánlatot, de elfogadására vonatkozólag nyilatkozatot nem tett.*

(Hogy *Jászai* Marival szemben gróf *Keglevich* István kiváló előzékenységgel járt el, tudjuk, — tudjuk azt is, hogy meddig, — tudjuk azt is, hogy erre a kiváló előzékenységre joggal tarthatott számot a nemzet legnagyobb müvésznője, akinek nagysága diszt adott az intézetnek. És ennek a kiváló előzékenységnek sohase lett volna szabad megszünnie, legkevésbé pedig abból az okból, hogy *Jászai* Marinak munkát és müvészi irányzatot követelő levelei az intendánst idegessé tették. Mikor gróf *Keglevich* István *Jászai*

Marinak életfogytig tartó szerződéséhez megszerezte a belügyminiszter jóváhagyását, nagyobb szolgálatot tett a *Nemzeti Szinháznak*, mint a müvésznőnek. *És ezt a szerződést a müvésznő elfogadta, hiszen megköszönte levélben az intendáns gondoskodását*, — és most mégis azt a homályos bejelentést olvassuk a *Magyar Nemzet*ben, hogy „a müvésznő *hálásan vette* a megtisztelő ajánlatot, de elfogadására vonatkozólag *nyilatkozatot nem tett*". Ha hálásan vette, el is fogadta, — csakhogy persze az intendáns, aki időközben a müvésznő ellen fordult, nem terjesztette *Jászai* Mari elé a szerződés megirt okmányát aláirás végett.)

II.

Márciusban *Jászai* Mari szerződése lejár. *Festetits* Andor gróf, a *Nemzeti Szinház* igazgatója, az intendáns tudtával levelet irt a müvésznőnek, jelezve, hogy megkötendő uj szerződése szerint a jövőben 12,000 korona fizetést, és 4000 korona személyi pótlékot, összesen tehát 16.000 koronát ajánlanak neki.

(Nagyon sok dolog hiányzik ezekből a sorokból. Hova lett az az életfogytig tartó szerződés, amelyet az intendáns javaslatára a belügyminiszter már jóváhagyott, az a szerződés, amely szerint a müvésznő az első években megtartaná mostani teljes fizetését, később pedig mostani fizetésének tulnyomó részét? Hogyan dezavuálhatja a belügyminisztert gróf *Festetits* Andor, aki egyszerre csak uj szerződési ajánlattal áll elő, amely szerint a müvésznő elveszitené jelenlegi fizetésének egy negyedrészét? Azt pedig a *Magyar Nemzet* nem emliti föl, hogy az ekként már megcsökkent gázsinak egy negyedét az intendáns *személyi pótléknak* kvalifikálja, amelyet félévi fölmondással *bármikor megvonhat;* a megtorlásnak ez a fenyegetése az önérzetes müvésznőt akarja ráncba szedni. De hát mi történt szeptember óta, hogy a belügyminisztertől jóváhagyott szerződést sutba dobják? Valamit próbál mondani a harmadik szakasz, mely igy hangzik:)

III.

A *szinház anyagi bajokkal* küzd; a régi fizetések pedig oly enormisak, hogy azokat a szinház minden egyes tagjánál redukálni kell. Kivételt nem tesznek, *nem tehetnek senkivel, ekként Jászai Marival sem.* De arról, hogy az uj szerződést a müvésznővel csak három évre kötik meg, egy árva szóban sem tettek emlitést, sőt ellenkezőleg, gróf *Festetich* Andor emlitett levélében *Jászay* Marira bizta annak megállapitását, hogy mennyi időre óhajt a *Nemzeti Szinházzal* szerződni.

(Hogy a *Nemzeti Szinház* anyagi bajokkal küzd, azt már szeptemberben is tudtuk, de már akkor is azzal vigasztalódtunk, hogy a nemzet első szinpada nem lehet lukrativ vállalkozás. Az pedig, hogy a régi enormis fizetéseket a szinház minden egyes tagjánál redukálni kell és hogy kivételt nem tehetni senkivel, még *Jászai* Marival se, ez az állitás több, mint egy okból helytelen. Először is tudjuk, hogy a *Nemzeti Szinház több tagjának emelték föl a fizetését*, másodszor pedig, ha ugy is állna a helyzet, amint egyáltalán nem áll, *Jászai* Marival igenis kellene kivételt tenni. *Nem is a fizetését akarták Jászai Marinak kisebbiteni, hanem öt magát*, ezt a csudálatos lángelmét, a *Nemzeti Szinház* büszkeségét és lelkiismeretét, aki intő szavával kényelmetlenné vált a hatalom birtokosainak.)

IV.

Ime az üldözés története a maga valóságában. A lapok támadásait, mint értesülünk, nem fogja követni sem az intendantura, sem pedig a *Nemzeti Szinház* által kiadott semmiféle cáfolat vagy kommüniké, de nem azért mintha ez az üldözések csak részleges helybenhagyását jelentené, de mert lehetetlen minden egyes támadó ujságcikket hivatalos jelentésekben elháritani és fellenditeni ezt az anomáliát, hogy egyes ujságok minden müvészszel, müvésznővel folyamatban levő szerződési tárgyalásról akár helyeslőleg, akár nem helyeslőleg hozzászóljanak.

(Ezeken a hasábokon, ahol gróf *Keglevich* István fényes tehetségéről, acélos akaraterejéről és lelkes odaadásáról annyi elismerő szó esett, nagyon sok jogunk van annak kijelentésére, hogy igenis a sajtónak nemcsak joga, de kötelessége is, hogy a *Nemzeti Szinház* ügyeit éber kritikával kisérje, leginkább pedig akkor, ha akkor a tévedés, akár a szeszély ezt a müintézetet életgyökerében támadja meg. Sajnáljuk, hogy a sugalmazott cikknek ez a passzusa, amely a sajtónak ezt a jogát vitatja, magyar laptól nyomdafestéket kapott.)

Végül pedig a humor kedvéért leközöljük mindezek után azt a passzust, amelylyel a sugalmazott cikk kezdődik; ez igy szól:

Hogy laptársainknak ez ügyre vonatkozó minden közleményük *téves információn* alapul, az az első pillanatra szembetünő. De hogy ezentul *teljesen valótlan is*, arról a legilletékesebb helyről vettük értesitéseinket.

De hát nem is erről van most a szó!

(Miért ment el Jászai Mari?)

Jászai Mari nem azért hagyja el a *Nemzeti Szinházat*, mert kisebb fizetést kinálnak neki, hiszen a *Vigszinház* szerződését olyan időben irta alá, amikor még joggal hihette, hogy a belügyminiszter által jóváhagyott szerződést tőle el nem vitathatni.

Elvégre január 18-án nem tudhatta, hogy január 28-án minő levelet fog gróf *Festetits* Andortól kapni.

De ez a *Nemzeti Szinház* igazgatóságának levélpapirosára irt inzultus fölösleges volt, hogy a müvésznőben a távozás elhatározását megérlelje.

Mikor *Jászai* Mari december havában számos sürgető levelére végre azt a választ kapta gróf *Keglevich* Istvántól, hogy „az intendánsnak nem konveniálhat a szinház ügyeiről szinházi tagokkal konferálni", — átlátta, hogy ennél a szinháznál ez idő szerint nincs keresni valója.

Mert, amint maga irja, elvágyódott „a müvészeti pangás légköréből az aktiv munkát nyujtó más szinpadra".

És ez adja meg a hatalmas müvésznő elhatározó lépésének az ethikai nagyságot, amelyre büszke lesz a magyar müvészet mindenkoron és amely a müvészet történetében emléktáblát követel magának.

Nem a jogát kereste Jászai Mari, hanem követelte, hogy kötelességét teljesithesse. Nem gondtalan kenyeret kért magának, hanem a munka gondját.

(Látogatás Jászai Marinál.)

A *Magyar Szinpad* ma a kora reggeli órákban elküldötte tudósitóját *Jászai* Marihoz, hogy megtudja az ő véleményét az intendantura eljárásáról. A szinházi laptudósitója a következőkben számol be látogatásáról:

A nagy tragika ma, dacára a szokatlanul korai időnek, lekötelező szivélyességgel fogadott.

— Kérem, várom kérdéseit.

— Igaz-e, hogy Nagyságos Asszonyom egy olyan tartalmu levelet kapott a Nemzeti Szinház igazgatójától, melyben 2500 forinttal leszállitják a fizetését?

— Igaz. A levelet tegnapelőtt kézbesitették nekem.

— Mit gondol, Nagyságos Asszony, mi volt az igazgatóság, illetve az intendáns ez eljárásának inditó oka?

— Mindenekelőtt egy kis tévedést kell helyreigazitanom — mondotta Jászai Mari — és ez az, hogy az intendáns azt a hódolatot és hozsánnát, amelylyel én őt a szinház élére való visszatérésekor üdvözöltem, a saját személye javára könyvelte el. Ez nagy tévedés volt részéről. Az én feltétlen tiszteletem és hódolatom nem a személynek, hanem az állásnak szólott, amelytől egy szebb jövő megvalósitását reméltem. De hát gróf Keglevich István olyan, mint egy tizenkettedik századbeli oligarcha, aki föltétlen hódolatot követel.

Hat év óta nem kaptam szerepet ennél a szinháznál. Eleinte kértem, sokáig kértem, hogy adjanak munkát, majd türelmem is elfogyott és követeltem. Akkor aztán adtak nekem életfogytiglani szerződést. Hát kell ez nekem? Nekem munka és ismétlem, csak munka kellett tőlük. Most — ugy látszik — az intendáns megunta sürgetéseimet és jóindulatomért, jóakaratomért és a jó tanácsokért igy állt bosszut rajtam. Ez az ő hálája!

*

Jászai Mari legközelebbi fellépése a *Nemzeti Szinház*ban a vasárnap megállapitott müsor szerint pénteken lesz III. Rikhárdban.

MÜVÉSZET.

☐ **A mintarajziskola kiállitása.** Az országos mintarajziskola és rajztanárképző intézet növendékeinek a legutóbbi tanévek folyamán az intézetben készitett munkálataiból *Keleti* Gusztáv igazgató kiállitást rendezett, amely ma nyilt meg az iskolának Andrássy-ut 71. sz. a. épületében. A kiállitáson vannak alakrajzok, festészeti tanulmányok, ékitményes és szemléleti látszattani rajzok, mintázati tanulmányok, iparmüvészeti rajzok és felvételek, vizfestmények, épitészeti, látszattani és geometriai rajzok. A kiállitás, amelynek megtekintése *ingyenes*, február 4-ikéig marad nyitva, naponként reggel 9 órától este 5 óráig.

FARSANG.

)(**A Katolikus Kör mulatsága.** A Fővárosi Katolikus Kör ma este Molnár-utcai helyiségében hangversenynyel egybekötött táncmulatságot rendezett. A hangversenyen közremüködtek: *Tarnay* Alajos, Zilahiné *Singhoffer* Vilma, *Csánky* Kornélia és *Recht* Sándor. Ugy a hangverseny, mint az utána következő táncmulatság, amelyen nagyon sokan voltak jelen, jól sikerült. A társaság a legjobb hangulatban hajnalig maradt együtt.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

Kisfaludy-Társaság.

— *A mai ülés.* —

Budapest, január 31.

A *Kisfaludy-Társaság* nagy közönség előtt tartotta mai felolvasó ülését *Szász* Károly elnöklésével. A felolvasások előtt *Beöthy* Zsolt főtitkár referált a folyó ügyekről. *Bartalus* Istvan, a társaságnak tavaly elhunyt rendes tagja, végrendeletileg 6 festményt hagyományozott az Akadémiának és a Kisfaludy-Társaságnak. A képek mind *Ligeti* Antaltól valók és a társaság legutóbb kiválasztott közülök hármat: egy romantikus tájképmásolatot, egy libanoni képet és Badacsony látképét. — *Szél* Kálmán, a nagyszalontai Arany-egyesület elnöke levélben köszönte meg az Arany-szoba részére küldött ezüstkoszorut. — A székesfehérvári *Vörösmarty kör* meghivja a társaságot a költő születésének 100-ik évfordulóján tartandó Vörösmarty-ünnepre, s egyuttal támogatását kéri. A székesfőváros alpolgármestere felkéri a társaságot, küldjön két tagot a *Ferenc József koronázási dij* szépirodalmi zsürijébe.

Az első két bejelentést tudomásul vették, a két utóbbira nézve a tagok a zárt ülésben határoztak.

Ezután megkezdődtek a felolvasások. Elsőnek *Jánosi* Gusztáv, a társaságnak tavaly beválasztott tagja lépett a felolvasó asztalhoz, hogy székfoglalóként bemutassa Edmond *Rostand Szamaritánus asszony* cimü szinmüvének magyar forditását. A darab 1897-ben került szinre először a párisi Renaissance-szinházban, Sarah *Bernhardt*tal a cimszerepben, s a felolvasó azt a jelenetet mutatta be, amelyben Jézus találkozik a szamaritánus asszonynyal, akit megtérit, s aki eléje vezeti a népet. Különösen hatásos volt az a részlet, amelyben Jézus a tömeget megtanitja a *Mi Atyánk*ra. A közönség megéljenezte a jeles müforditót. Ezután *Szász* Károly elnök rövid beszédben üdvözölte és átnyujtotta tagsági oklevelét, amelyért *Jánosi* meleg hangon mondott köszönetet.

Másodiknak *Vargha* Gyula olvasta fel tartalmas, szépen megirt emlékbeszédét *Abonyi* Lajosról, a társaság tavaly elhunyt tagjáról mire *Jakab* Ödön szavalta el *Lejtő felé* cimü szép költeményét, melyben megkapó hangon siratja vissza ifjuságát.

Végül *Kozma* Andor olvasta fel *Gyulai* Pálnak egy költeményét *Estély előtt* cimmel. A költő estélyre hivatalos, de nincsen kedve elmenni. Ott ül a kandalló mellett s eltünődik azokon az időkön, amikor még nem volt ilyen elhagyatott. Végre is kénytelen-kelletlen elmegy az estélyre, de ott alig ismernek rá, olyan izetlen, olyan szótalan. Azt hiszik róla bizonyára, hogy ostoba!

Az egyszerü, szivhez szóló hangon megirt költeményt zajosan megtapsolták.

*

A zárt ülésen *Beöthy* Zsolt főtitkár a jövő szerdán betöltendő két rendes tagsági helyre vonatkozó ajánlásokat mutatta be. Mielőtt a jelöltek névsorát fölolvasta volna, fölszólalt *Ábrányi* Emil és kérte a társaságot, vegye tudomásul, hogy *Bródy* Sándor jelöltségét — a kitünő iró kivánságára, aki ezuttal nem akar részt venni a versenyben — visszavonja. *Gyulai* Pál rövid megjegyzése után a társaság tudomásul vette a jelöltség visszavonását.

A *Kisfaludy Társaság* kandidátusai ezuttal a következők: *Fiók* Károly, a Szakuntala forditója (ajánlja *Vadnay* Károly) *Bánóczy* József, aki Kisfaludy Sándor életrajzát két nagyértékü kötetben irta meg (ajánlja *Vadnay* Károly), *Kiss* József (ajánlja *Vértessy* Arnold), *Haraszthy* Gyula (ajánlja *Szász* Károly és *Ábrányi* Emil), *Benedek* Elek és *Riedl* Frigyes (ajánlja *Bartók* Lajos.)

A tagválasztó ülés február 7-én lesz, az ünnepélyes közgyülés a már megállapitott programmal február 11-én. A társaság ezzel kapcsolatban elhatározta, hogy az ünnepélyes közgyülést követő lakoma szónokául *Hegedüs* Istvánt kéri föl. *Hegedüs* a Gyulai-serleget ezuttal *Vajda* Péter emlékére fogja kiüriteni.

A társaság végül a Ferenc József jubileumi dij szépirodalmi zsürijébe három évre terjedő megbizással *Berzeviczy* Albertet és *Beöthy* Zsoltot választotta meg.

Zárt ülés után barátságos lakomára gyültek a tagok az István-szálló külön termében, ahol a február 14-én választandó uj tisztikarról folytattak bizalmas eszmecserét. A hangulatból itélve bizonyosra vehető,

hogy az *elnöki székbe egyhangulag Beőthy* Zsoltot ülteti a Kisfaludy Társaság. A másodelnökségre legtöbb chancea van *Berzeviczy* Albertnek, aki rövid idő alatt díszes pozíciót vivott ki magának ebben az illusztris irodalmi társaságban is.

Főtitkár minden valószínüség szerint *Vargha* Gyula lesz, aki tiz év óta tölti be a másodtitkári állást és tehetségével, kiváló szorgalmával teljesen rászolgál a Kisfaludy-Társaság bizalmára. A másodtitkári állásra *Kozma* Audort jelölik.

Nyilttér.

Propaganda meggyőződésből.

Valamely esemény valóságáról való teljes meggyőződést az abszolut bizonyosság adja meg. A hitetlen szent Tamás is a maga szemével akart látni, a maga kezével akart tapintani, csak akkor volt meggyőződve valamiről. Pellaux Róza, telegráfosnő Pomys-ur-Yverdunban, (Wadt Canton) annyiban különbözött e tekintetben szent Tamástól, hogy hitt, mielőtt látott, de később annyira tisztán látott és meggyőződött mindenről, hogy ez időtől kezdve hitében semmisem ingathatta meg. Már jó idő óta sokat és nagy elismeréssel beszélnek az emberek valami Pink-pi'ula nevü gyógyitó szerről, amely a betegség avagy a vérszegénység elgyöngitette embereknek visszaadja az elvesztett erőt. Szavahihető emberektől nyert felvilágositások után Pellaux asszony teljesen bizalommal beadta ezt a szert anyósának, özvegy Pellaux Jeanettenak. Az elért eredményről a következő levele ad felvilágositást.

— Anyósom — irja levelében — a legutóbbi tavaszon nagyon elgyöngült. Hosszabb idő óta annyira fájt a gyomra hogy semmi táplálékot nem birt meg. Mivel orvosról hallani sem akart, mi magunk tettünk próbát mindenféle szerrel, de eredmény nélkül. De mert láttuk, hogyan gyöngül napról-napra, attól tartottunk, hogy egészen elveszitjük, amikor végre egy asszony, aki ismerte a Pink-pilula jó hatását, azt ajánlotta, tegyünk próbát ezzel a pilulával. Az első skatulyának csak az volt a hatása, hogy megjavitotta az emésztést, ami legalább arra birta rá, hogy tovább is használja a pilulát. A második skatulya jelentékeny javulást idézett elő és most, miután hat skatulyával fogyasztott el, annyira jól van, amennyire egy hetveneves asszony csak lehet. Amikor sógorasszonyom, aki nagyon vérszegény volt, anyjánál ezt az eredményt látta, szintén használni kezdte a Pink-pilulát. Most az ötödik skatulyánál tart, de már nem is a régi, annyira megváltozott. Azelőtt annyira gyönge volt, hogy egyedül felöltözködni sem tudott és egész napon át a pamlagon feküdt. Most vezeti a háztartást és legutóbb a mezőn is dolgozott. Több más ember, aki szintén a Pink-pilulát használta, hasonlóképpen nagyon meg volt vele elégedve.

Ez bizonyára szép bizonyitvány a Pink-pilulákról, amit még is érdemel, annyi esetben gyógyitotta meg a vérszegénységet, sárgaságot, idegességet, valamint az általános kimerülést. Pink-pilula minden gyógyszertárban, Budapesten éppen ugy, mint vidéken kapható. Egy skatulya **1** frt **75** kr., hat skatulya **9** frt. Főraktár: Gablin & Cie., 3 Cité Trévise, Páris.

(Az e rovat alatt közlöttekért sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **A mocsai inkvizició.** A győri királyi tábla tegnap itélt a mocsai emberkinzók büntügyében. A tábla *Szabó* Kálmán szolgabiró és *Molnár* Gedeon főszámvevő büntetését *egy-egy évi börtönre*, *Göbel* jegyzőt *három hónapi* és *Czunyi* birót *egy hónapi* fogságra szállitotta le. A tábla enyhitő körülménynek vette, hogy a vádlottak büntetlen előéletüek, a panaszosok pedig rovott multuak.

§§ **Vesztróczy és társa.** Ma folytatta a budapesti büntető törvényszék *Vesztróczy* István barátnője, a hires sportözvegy ügyében a tegnap megkezdett végtárgyalást. *Nagy* Ferencné mindvégig tagadott, bár a károsultak ma is szemébe mondták viselt dolgait. A bizonyitó eljárás befejezése után dr. *Fataky* alügyész terjesztette elő vádját. Beigazolva látta Nagyné bünösségét és elitélését kérte. Dr. *Fried* Vilmos védő szerint Nagyné annyira befolyása alatt állott Vesztróczynak, hogy ennek pusztán eszköze volt. Vesztróczy különben is rokona volt Nagynénak s mint ilyen gyámkodott fölötte. Majd kimutatni igyekezett a védő, hogy csalás esete nem forog fenn és kérte védence felmentését. A törvényszék *Nagy* Ferencnét csalás büntette miatt *négy évi fegyházra* itélte, de a vizsgálatati fogságból egy évet és két hónapot beszámitanak. A védő kérte a törvényszéket, hogy *Nagy* Ferencnét helyezzék szabadlábra, de az ügyész ellenzése után a törvényszék nem adott helyt a kérelemnek.

TÁVIRATOK.

A háboru az angol parlamentben.

London, január 31.

Az *alsóház* ma folytatta Fitzmaurice módositványának tárgyalását.

Stevenson kifejti, hogy a kormánynak szemére vetették, hogy nem volt kellőleg értesülve a boerok fegyverkezéséről; de a hadügyminiszter tegnap kijelentette, hogy a kormány meg volt elégedve a hirszerző iroda által szerzett adatok pontosságával.

Balfour, a kincstár első lordja: Természetesen, amennyire akkor a dolgook ismeretesek voltak, hisz még ma sem vagyunk teljesen értesülve.

Stevenson folytatja: Salisbury annak tulajdonitotta a jó értesülések hiányát, hogy a titkos hirszerző szolgálat eszközei hiányosak voltak. Ha azonban igy állnak a dolgok, akkor nem tudja felfogni, miért nem kért Hicks-Beach pénzügyminiszter magasabb hitelt erre a szolgálatra.

Hicks-Beach pénzügyminiszter: Nem az én dolgom, hogy a kabinet hozzájárulása nélkül javaslatot tegyek.

Stevenson (folytatva): Ugy látszik, hogy ez rakét- és labdajáték a kormány tagjai közt. Pártolja Fitzmaurice módositványát, de biztositja a kormányt, hogy nem fog habozni, hogy minden támogatást megadjon neki abban a törekvésében, hogy a háborut gyors és kielégitő befejezésre vigye.

Milward ellenzi a módositványt és azt mondja, hogy csodálkozik azon, hogy Campbell-Bannermann a módositvány mellett akar szavazni.

Buxton a módositvány mellett beszél és azt mondja, hogy a vezető miniszterek eddigi két beszéde már elegendő arra, hogy a rosszaló inditványt igazolja. Salisbury az ország helyzetét a kincstári hivatal eljárásának tulajdonitotta, mely az ő kiadásait korlátozta. Ő sohasem hitt a Hicks-Beach ellen emelt botrányos vádakban. A szónok idézni akar egy nyilatkozatot, melyet Salisbury a kincstári hivatalról a felsőházban tett, de az elnök ebben megakadályozza. Mi nem óhajtjuk akadályozni — folytatja *Buxton* — azoknak az akcióját, akik a háboru folytatásával vannak megbizva. Az ellenzék teljes bizalommal van az iránt, hogy Roberts, Buller és a harctéren levő többi tábornokok a háborut eredményes befejezésre fogják vinni. Rhodes Cecil szerencsétlen fehérre mosása, aki a főokozója volt Jameson betörésének, a legénnyegesebb oka a boerok ellenséges érzületének és a háboru kitörésének. Nehéz lesz bebizonyitani, hogy volt afrikander-összeesküvés.

Brookfield (konzervativ): Bár a hadügyi hivatal követett rendszert annyira elvultnak és oly rossznak tartja, hogy a legtehetségesebb embernek is lehetetlen volna avval eredményre jutni, még sem támogatja az ellenzék óhajtását, hogy a kormányt megbuktassa.

Reid Robert (liberális) megjegyzi, hogy a kormány, gondatlansága és itélőképességének és őszinteségének hiánya miatt felelős a helyzetért, melynél sulyosabbal aligha állott valaha szemben Anglia. Ez értelemben a kormány felelős a háboruért. A háboru valódi oka a félreértés két nemzet közt, mely félre értés nehány ember gonoszsága és balgasága táplálta. Az az eszme, hogy Transvaal oly merész, hogy uralomra törekszik egész Dél-Afrika fölött, nevetséges. Az az állitás, hogy Transvaalnak az a politikája, hogy Angliát a tengerbe kergesse, nem egyéb mesénél, melyet arra a célra találtak ki, hogy a kormány által öt év óta követett végzetes politikát mentegessék, mely politikával a boerokat, akik szenvedélyesen ragaszkodnak függetlenségükhöz, felizgatták és aggodalmakba kergették. A szárazföldön és *Transvaalban* az a gyanu, hogy a betörés *Chamberlain miniszter tudtával történt. Ha a parlament egyáltalán lett volna, nem helyeselte volna a háborut.* A szónok igy végzi beszédét: *Sohasem fogjuk legyőzni a boerokat, hacsak ki nem irtják a nép felét* és magunk is nem hozunk irtózatos áldozatokat. Ha azonban ez a gyümölcse az uj imperializmusnak, akkor minden becsületes polgár kötelessége, hogy ezt a szellemet kipusztitsa mert különben ez a szellem bizonyosan meg fog semmisiteni bennünket.

Brodrick parlamenti államtitkár szólal fel.

Azzal a kérdéssel kezdi beszédét, van-e erkölcstelenebb dolog, mintha a parlament egyik tagja beszédet mond, amelyből az venető ki, hogy minden lépés, amely a háborura vezetett, jogtalan volt és hogy a mostani hadmüveletek jogtalanok és ha azután ez a parlamenti tag pártol egy módositványt, amely azt mondja, hogy a kormány a háboru előkészitésében hanyagul járt el. A konzervativek részéről senki sem vedi Jameson betörését. A szónok ezután azokkal a vádakkal foglalkozik, melyeket Reid a parlamenti vizsgáló-bizottság ellen intézett és azt mondja, hogy a rágalom vádját emelték, de gyakran meg is cáfolták. (Közbekiáltások az irek részéről: Tegyék közzé Hawkley leveleit!) Végül *Brodrick* megjegyzi, hogy az inditvány benyujtása egyenes felbátoritást és vigaszt jelent a boeroknak. (Tetszés.) Az ország sulyosan fogja érezni a fokozott nehézségeket, melyeket az angol katonákra azoknak az eljárása ró, akik Fitzmaurice inditványa mellett szavaznak. (Tetszés a kormánypárton.)

Ezután a tárgyalást elnapolták.

Erre házszabályvita következett. *Kennaway* azt mondja, hogy mivel minden nap növeli Angolország nehézségeit, azon lesz, hogy a tanácskozást a hét vége előtt befejezésre juttassa. *Balfour* kiemelte, hogy az inditvány bizalmatlansági szavazatot jelentés hogy ettől függ a kormány sorsa. Ellentétben állana a parlamenti szokással, ha valaki azon volna, hogy a vita elvágassék. Mindenesetre kivánatos, hogy a parlament fontos kérdések tárgyalásához jusson.

Campbell-Bannermann kijelenti, hogy ő elismeri Balfour magatartásának korrektségét, de hozzáfüzi, hogy az ellenzéknek számos tagja részt kiván venni a vitában.

Brüsszel, január 31. A királyi palotába több hirneves szemorvost rendeltek, mert *a király szembaja sulyosbodott.*

Bécs, január 31. A bérkocsisok lovai között boka-betegség és influenza-járvány lépett fel. Eddigelé négyszász lovon konstatálták a bajt.

Zola.

Páris, január 31. Minthogy Zola Judet szerkesztőt a *Petit Journal*ban Zola atyjáról közölt okmányok meghamisitásával vádolta, Judet rágalmazás miatt feljelentette Zolát. A rendőri fenyitő biróság ma Zolát a vád alól felmentette. Az itéletet a közönség *Éljen Zola!* kiáltásokkal fogadta.

A bányász-sztrájk.

Mährisch-Ostrau, január 31. Az osztrák kormány képviselőinek tanácskozásai a munkásoknak képviselőivel tegnap késő estig eltartottak. A tanácskozásokat ma délelőtt folytatták. A konferencián résztvevők azt a benyomást nyerték, hogy ugy a munkások, mint a munkaadók arra törekszenek, hogy *kölcsönös közeledés* által lehetővé tegyék a megegyezést.

Grác, január 31. A leobeni kőszénvidék vezető emberei egyeztető bizottság összehivását határozták el. A bizottság tagjai már ki vannak jelölve, ugy, hogy most már csak az elnökválasztás van hátra. Erre is rákerül a sor még ma, vagy holnap, ugy, hogy valószinünek tartható, hogy *a békeakció sikerülni fog* és a bányamunkások sztrájkja ugy a munkaadók, mint a bányászok megelégedésére fog véget érni.

Brüx, január 31. Huszonnyolc bányában 3919 munkás közül 1327 dolgozik. Négy bányában 283 emberrel dolgoznak.

Közgazdasági táviratok.

Berlin, január 31. (*Gabocapiac.*) Észak-Amerika és Franciaország irányzatának rosszabbodása következtében a kinálat meghaladta a keresletet. Buza 2 márkával olcsóbban indult, de azután 3/4 márkával javult. Rozs szintén 1 1/2 márkával hanyatlott és azután 3/4 márkával javult. Zab lanyha. Időjárás: havazik és olvad.

New York, január 31. (*Értéktőzsde.*) Váltó Londonra 4.88 1/2. Váltó Berlinre 95.—. Ezüst 60.1/8.

New York, január 31. (*Terménytőzsde.*) (*Zárlat*) *Gyapot*: New Yorkban helyben 8.—. (8.—). Februárra 7.71. (7.67). Aprilisra 7.67. (7.64). New-Orleansban helyben 7.3/4. (7.3/4). — *Petróleum* Stand white New Yorkban 9.90. (9.90). Stand white Philadelphiában 9.85. (9.85). Rafined in Cases 11.10. (11.10). Credit Balances at Oil City 16.8. (16.8). — *Zsir*: Western steam 6.10. (6.20). Rohe és Brothers 6.30. (6.40.) — *Tengeri* irányzata tartott. Januárra —.— (—.—.) Májusra 28.3/8. (38.1/8). Juliusra —.—. (—.—). — *Buza* irányzata szilárd. Piros őszi helyben 77.1/8. (76.3/8). Januárra —.—. (—.—). Márciusra 75.7/8. (75.1/2). Májusra 74.1/2. (74.1/8). Juliusra 74.1/8. (74.1/4). Gabona szállitási dija Liverpoolba 3.— (3.—). — *Kávé*: fair Rio 7. sz. 8.1/8. (8.1/8). Februárra 6.80. (6.65). Aprilisra 6.95. (6.70.) — *Liszt*: Spring Wheat clears 2.75. (2.75). — *Cukor*: 3.15/16. (3.15/16). — *Ón*: 28.—. (28.25). — *Réz*: 16.62. (16.50). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, január 31. (*Terménytőzsde.*) (*Zárlat.*) *Buza* irányzata szilárd. Januárra —.—. (—.—.) Májusra 69.1/8. (67.3/8). — *Tengeri* irányzata tartott. Májusra 32.5/8. (32.3/4). — *Zsir*: Januárra —.— (—.—). Májusra 5.97 (5.87). — *Szalonna* short clear 5.75. (5.77). — *Sertéshus*: Januárra —.— (—.—.) Májusra 10.67 (10.62.) — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK.

Jövendőmondás.

Octave *Uzanne* francia iró egy jóbarátja segitségével megismerkedett Páris legujabb jósnőjével.

— Nem fog ön ott reklámhajhászó vagy föltünésre vágyó jövendőmondót találni, — biztatta barátja, — a minő volt például az elcsépelt mademoiselle *Couesdon*, hanem egy valóban nagyvilági asszonyt, egy tehetséges mérnök özvegyét, ki férje oldalán Európa javarészét beutazta, és aki Oroszországban Tolsztoj Leóval, Németországban Nietzschével állandó összeköttetést tart fönn. Londonban a titkos tudományok társulata nagy becsben tartja. Társalgása érdekes és nem feszélyező. Lehet azonban, hogy önnek semmi különöset sem fog mondani, hacsak bizonyos szuggesztió által, melynek magától értetődőleg önből kell reá irányulnia, a titokzatosság világába nem kényszerül. Ha az ön beszéde ilyen hatást tud reá gyakorolni, akkor megfejthetetlen alanyisága bámulatos finomsággal kutatni kezd a legközelebbi jövő rejtekében és föllebbenti annak fátyolát. Majd én névjegyet irok és azt átadom önnek. Azon ürügygyel fogom önt házába beszerezni, hogy ön Schoppenhauer felől kiván egy-más adatot tőle megtudni, akitől madame G.-nek több magánlevele van.

Uzanne nem habozott, hanem elment és most az *Echo de Paris*ban igen érdekesen számol be madame G.-nél tett látogatásáról.

Mikor bejelenttette magát, egy kis szalonba vezették, melynek falazatát könyves állványok födik el, megrakva a német és francia bölcsészek müveivel. Néhány pere mulva megjelent a nőpróféta az ajtóban. Az alacsony termetü, sovány, körülbelül 38 éves hölgyön fekete ruha volt; sárgás-fakó, gyengéd arcából két élénk kék szem villan elő, száraz, keskeny ajka körül bágyadt mosoly játszik, mely bizonyos szomoru jelleget kölcsönöz egész lényének. Az összbenyomás, mit a szemlélőre gyakorol, igen kedvező. Az ajánló-kártyára utalva, igy szólitotta meg vendégét:

— Örülök, hogy Schoppenhauerért érdeklődik. Igen, van birtokomban a nagy bölcsnek egypár levele, miket férjem szerzett meg Frankfurtban, hol hosszabb ideig laktunk.

Uzanne Schoppenhauer tételeivel foglalkozott s azokat összhangba kivánta hozni a mai kor életfölfogásával és a jövő hihető esélyeivel. Végül igy kiáltott föl:

— Vajjon mit hoz a holnap? Mit hoz a várvavárt 1900-ik év?

Uzanne látta, mint ébred a gyöngéd asszonykában a Pythia. Szótlanul hallgatta őt és meredt tekintettel nézte arcát. Fejét meg nem mozditotta, arcából minden csepp vér lehuzódott. Egyszerre megrázkódott, azután alig hallható hangon, szótagolva beszélte:

— Az 1900. év még borzasztóbb lesz, mint a rémteli 1870-ik. A világnak majdnem minden részére vért és bánatot látok borulni. A nevetséges eredménynyel végződött békekongresszus évfordulóján háboruk szinhelye, véres csaták tere lesz a félföld. Még a kikelet megjötte előtt két haláleset nagy bomlást fog előidézni az államok életében. Viktória királynő szivós életét a transvaali vereségek és céltalan háboru pótolhatatlan kárai ki fogják oltani, mielőtt még teljesen szerteoszlik a brittek világhatalma. XIII. Leó pápa élete már ma is csak pislogó mécs. Utóda B. kardinális lesz, ki a konkláve után két nappal ül a lelki élet világtrónjára.

A transvaáli háboru órlási kiterjedést fog ölteni a Fokföld népeinek általános fölkelése miatt. Hosszu és gyilkoló harc lesz az, amely még 1901. nyarán is dulni fog. Az angol seregek biztos vesztükbe mennek Dél-Afrikába, noha egyenkint rájuk mosolyog Mars kegye, a végső diadal azonban a köztársagiaké lesz. Oroszország be fog törni Indiába, az Egyesült-Államok pedig nem fogják tudni meggyőzni a Filippinek félvadait. A khinai bonyodalom összeütközésbe keveri az összes európai hatalmakat. Vérré változott folyókat látok és azt, hogy mindebből vesztesként fog kikerülni a világkiállitás fényétől elvakitott, a pompa káprázatától megbénitott francia nemzet. A kiállitást a legnagyobb zavarban fogják megnyitni és a tüntetések ellen katonaság fogja megoltalmazni. Végeredménye azonban kedvező lesz, noha az idegenek elégedetlenkedni fognak...

E pillanatban kopogtatás hallatszott az ajtón, a szobaleány jött be a teával. Madame G. összerázkódott és zavarodottan tekintett körül. Csak nehezen találta magát helyzetébe.

— Bocsásson meg, — szólt végre Uzannehoz. — Beszélgetés közben gyakran ugy elhagy a lelkem, hogy azt sem tudom, mit beszélek. Térjünk vissza Schoppenhauerhez.

Ezzel végzi Uzanne a beszámolást. A legokosabb, amit ez ügyben tehetünk — türelemmel várni egy évig; majd akkor meglátjuk, hogy hihetünk-e a modern Szibillának.

---

† **A király szelleme.** Tizenhat esztendővel az után a januári reggel után, amikor a XVI. Lajos egy őrjöngő tömegtől környezve olyan borzalmas véget ért, Páris visszhangzott az ünnepségek zajától Bonaparte uralma alatt. Egyik bál a másikat érte, s a mulatságok között kétségkivül a legfényesebbek voltak azok, amelyeket Cambacères párnai herceg, Franciaország kancellárja rendezett. Mint a nemzeti konventnek tagja, ámbár föltételesen, de mégis megszavazta XVI. Lajos bünösségét és noha később a leghatározottabban védekezett, mégis vádolták a király elitélésében és kivégeztetésében való részesedéssel. Hogy azonban lelkiismereti furdalásai mégis voltak, azt bizonyitja egy jelenet, amely Cambacèresnek a Saint Dominique-utcai palotájában tizenhat évvel később lejátszódott egy fényes álarcosbáli mulatságon, amely 1809. január 21-ikén az egész udvart és a francia társaság elejét gyüjtötte össze. Még a császár is megigérte, hogy megjelenik. Hanem jó sokáig késett és azért a herceg néhány pillanatra egy kis szalonba huzódott vissza, s egy karosszék párnái között mély elmerülésbe sülyedt. Hirtelen felijedt. Előtte komor feketén egy lovagi alak állt s az álarcból, mely arcát fedte, sötét szemek gyülölettől szikrázva meredtek rá. Némán, rémülten nézte a herceg a titokzatos alakot, majd mégis magához tért egy kissé, s megszabadulva a varázstól, megkérdezte a lovagtól, vajjon nem elég szép-e az ő ünnepe, hogy ilyen gyászban jelent meg.

— Ünneped — felelte a sötét lovag tompa hangon — ünneped nem illik ehhez a naphoz.

— Nos hát tudd meg, hogy uralkodóm is megigérte a megjelenését — szakitotta félbe Cambacères.

— Uralkodód!... csakugyan?... Csakhogy nem vártad őt — dünyögte a titokzatos vendég.

— Nem értelek, de hisz a császár megigérte...

— Ki beszél a császárról! — vágott közbe gunyos kacagással az idegen. — A te uralkodódról beszélek én, akit elárultál, megtagadtál, elitéltél! Nem emlékszel már arra a január 21-ikére?...

Ezzel rátette a kezét az ijedtségtől félhalott herceg karjára. Mintha a sir jéghidegsége áradt volna abból a kézből, amely mázsás sulylyal nehezedett a hercegre.

— Ismerd meg vendégedet! — szólott most a lovag s egy mozdulattal lekapta álarcát halvány arcáról.

Áthatő sikoltással esett össze Cambacères, aki borzalommal ismert rá XVI. Lajos fájdalomtól dult halvány arcára. Dubois gróf, az akkori rendőr prefektus hiába buzgólkodott, nem juthatott a fekete lovag nyomába. Udvari körökben azt is beszélik, hogy maga Napoleon volt az, aki ezt a jelenetet rendeztette. Cambacères másnap el is beszélte a császárnak különös kalandját, mire ezt a császár igy szólt:

— Szegény barátom, ön vagy valami gonosz játéknak az áldozata, vagy pedig, s ez a valószinübb, az est fáradalmaitól elnyomva, elaludt és álmában látta a fekete lovagját. Különben, folytatta, s mosolyogva megcibálta kancellárjának a fülét — igy jár mindenki, aki halálra itéli az uralkodóját. Jegyezze meg magának!...

•

† **A drót nélkül való telegrafálás.** *Tesla* Miklós, a nagy feltaláló hazánkfia, megint nyilatkozott egy ujságiró előtt, miután visszatért Coloradoból, ahol

---

REGÉNY.

Két huszár.

Irta: GRÓF TOLSZTOJ LEO.

(2)

— Nos hát atyuska, uti ládámat az ön szobájába vitetem — mondotta a gróf az ajtóból.

— Legyen szerencsém — felelte a kavallerista és az ajtó felé sietett. — Hetes szám, el ne felejtse!

Amikor a gróf lépései elhangzottak, a kavallerista visszatért a székéhez, közelebb huzódott a szomszédjához, az arcába nézett nevetve és igy szólt:

— Hiszen ő az!

— Ki?

— Én mondom neked, hogy a párbajairól hires huszár, a mindenütt ismeretes Turbin. Ő is rám ismert, fogadok, hogy rám ismert. Lebedjanban, amikor ott a kormány számára lovakat vásároltam, három hétig dőzsöltünk. Ott történt valami... együtt csináltuk... Pompás ember, mi?

— Pompás ember! És milyen kellemes a viselkedése — felelte a csinos fiatal ember — milyen hamar megismerkedtünk!... És csak huszonöt esztendős... nem több?

— Dehogy, csak annyinak látszik; de öregebb. Csak tudnunk kell, kivel van dolgunk. Ki csábitotta el Migunovát? Ő Sablint agyonlőtte, Matnevet az ablakon vetette ki, Nesterov hercegtől háromszázezer rubelt nyert el kártyán. Ő, csak tudni kell, micsoda vakmerő fickó ez! Játékos, verekedő, nőcsábító! De huszársziv, nagyszerü fiu! Mi a lovasságnál jobbak vagyunk a hirünknél, de a huszár!... csak tudni kell, mi az, igazi huszárnak lenni!...

És a kavallerista beszélt hallgatóinak egy lebedjani dinom-dánomról, amelyben a gróffal részt vett, s amely nemcsak hogy soha meg nem történt, hanem meg sem történhetett, mert mindezideig a grófot soha nem is látta és két évvel előbb hagyta ott a katonaságot, mielőtt a gróf szolgálatba lépett volna. És azért sem történhetett meg az a találkozás, mert a kavallerista tulajdonképpen soha nem is volt a lovasságnál, hanem csak mint egészen szerény altiszt szolgált a Belov-ezrednél és alig nevezték ki tiszthelyettesnek, már el is bucsuzott a katonaélettől.

Hanem tiz évvel ezelőtt, amikor gazdag örökséghez jutott, csakugyan járt Lebedjanban, ott a lovakat vásárló tisztekkel elvert vagy hétszáz rubelt és magának egy aranyalmaszin hajtókás ulánus uniformist csináltatott, hogy belépjen egy ulánus ezredbe.

A lovassághoz való belépésének ez a szándéka és az a három hét, amit a lovakat vásárló tisztekkel Lebedjanban töltött, volt az ő életének legfényesebb és legboldogabb szaka, ugy hogy azt a szándékát megvalósitott ténynek tartotta, majd mint visszaemlékezést kezelte és már maga is hinni kezdett az ő kavallerista multjában, ami azonban nem akadályozta azt, hogy jószivü, tiszteletre méltó, sőt meglehetősen érdemes ember ne legyen.

— Bizony, aki nem szolgált a lovasságnál, az a magunk fajta embert soha meg nem fogja érteni!

Lovagló helyzetben ült le a székére, előre nyujtotta az állát és mély basszusban beszélt.

— Lovagolok például a svadron előtt: alattam nem ló, hanem egy valóságos ördög, amely egyre ficánkol s magam is ugy ülök rajta, mint egy ördög. Akkor elővágtat a századparancsnok vizitálásra. Hadnagy — mondja — kérem, vezesse el előttem parádémarsban a svadront.... ön nélkül ugy sem ér semmit! Jól van! Arra megadom a vezényszót, körülnézek, rákiáltok az én szakállas fickóimra.... Ah! Vigyé el az ördög! Azok voltak aztán a szép napok!

A gróf visszaérkezett a fürdőből, egész kipirulva és nedves hajjal és egyenesen a hetes számhoz sietett, ahol a kavallerista már hálóköntösben várta, pipával a szájában és elragadtatással és mégis némi aggodalommal gondolt arra a szerencsére, hogy *ugyanabban* a szobában lakik a hires Turbinnal.

— De mi lesz — jutott az eszébe — ha hirtelen megragad, meztelenre levetkőztet, a város kapuja elé visz és ott a hóban letesz, sőt... ha bemázol szurokkal, vagy egyszerüen... Nem, ezt egy bajtárs nem teszi! — nyugtatta meg magát végül.

— Blüchernek abrakot, Saska! — kiáltotta a gróf.

Saska, aki az utazás után egy kis üveg vodkát engedett meg magának és becsületesen részeg volt, megjelent.

— Nem birtad már ki! Berugtál gyalázatos fráter! Etesd meg Blüchert!

— Hiszen nem döglik még meg! Né csak, milyen gömbölyü! — felelte Saska, miközben végigcirógatta a kutyát.

— Semmi szájaskodás! Csak menj és adj neki falni.

— Persze magának csak arra van gondja, hogy a kutya legyen jóllakva, de ha az ember iszik egy kis pohárkával, akkor mindjárt a szemére veti.

— Hé! Megraklak! — kiáltott a gróf olyan hangon, hogy az ablakok bele rezzentek, s a kavallerista is megrezzent egy kicsit.

— Inkább kérdezze meg, hogy evett-e már ma valamit Saska. Csak verjen, ha magának kedvesebb a kutyája, mint az ember — mondta Saska.

Csakhogy most olyan borzasztó ökölcsapást kapott az arcába, hogy eltántorodott, a feje oda koppant a falhoz, aztán a kezével oda kapott az orrához, kiugrott az ajtón és a folyosón egy ládán felbukott.

(Folytatása következik.)

egy magas hegyen kisérletezett a drót nélkül való telegrafálással és az elektromos energiának nagy távolságokra való átvitelével. Ezekről a kisérletekről a következőket mondotta:

— Kisérleteim nagyon sikeresek voltak és most már meg vagyok arról győződve, hogy a drót nélkül való telegrafálással nemcsakhogy Párissal fogok tudni érintkezni a kiállitás idején, hanem rövid idő mulva a világ minden városával. Készülékeim ujabb tökéletesitésük után teljesen mentesek lesznek bármilyen külső zavaró hatástól s reménylem, hogy ezerötszázkétezer szavas percnyi gyorsaságot érhetek majd el. Visszatértem most New Yorkba, hogy egész sor kisérletet végezzek, amelyek egy még nagyobb probléma megoldásához vezetnek.

•

+ **Egy bohózatiró vallomásai.** Egy német bohózatiró az, aki jelen esetben vallomásokat hagyott hátra a memoárjaiban.

Nem könnyü — mondotta — a bohózatirás. Először is az ember fejében kell, hogy legyen a vicclapok legutolsó tizenöt évfolyama, hogy abból a használhatót kellően alkalmazhassa, föltéve, hogy a kollégák nem loptak már azelőtt belőlük. Aztán a használható figurákat ujra kell öltöztetni. Áki X. kollégánál mint lámpabélgyáros szerepel, nálam parfum-kereskedő. S aki Y. kollégánál bizonyos dialektusban beszélt, nálam éppen az ellenkező dialektusban bohóskodik. Igy káprázatos változatosság jön létre és igy el van burkolva az a tény, hogy egy bizonyos helyzet már gyakrabban előfordult. Van még egy tapasztalatom. És ez az, hogy semmiféle figura nem lehet olyan ostoba, hogy a parketten ne ülhessen egy nálánál még ostobább, aki rajta nevet. De leggyakrabban több ilyen nevet. Ha egy bohózatiróra nézve roppan nagy teher az anyaga, akkor társ-szerzőt vesz magához. Ennek a társnak mindene lehet: pénze, ambiciója, nyelvhibája, nagyzási hóbortja és összeköttetése. Mind ez nem baj. Csak egy valamije ne legyen: eszméje. Az eszme, ez öli meg az ügyet. Mert ha aztán a darab megvan, a közönség ugy el van képpedve az uj eszmétől, hogy elfelejt tapsolni. A kritika pedig gorombáskodik, amiért nem tudja kitalálni, hogy honnan való az eszme. És még egyet: Sohase dolgozzunk természet után. Ezzel furcsán jártam. Egyszer egy társ-szerzővel — a nevét ejnye már megint elfelejtettem, de két lencse van a bal szeme alatt — bohózatot csináltam, amely angol eszme után spanyol forrásból francia szinháznak készült, mielőtt mi németre dolgoztuk volna át. Az a merész vágyam volt, hogy valami uj alakot vigyek vele és lerajzoltam az én kedves társamat. Szórul szóra, a járását, a gondolkozását, a kedvenc szavait és különösségeit. Az uj alakot elneveztem Müllernek. A nevet — kitünő név! — a cimjegyzékből vettem. Amikor jeles szerzőtársamnak, aki csak a nevét adta ide és a cigarettáit, az első felvonást felolvastam, lelkesen felkiáltott:

— Pazar! Felséges! A közönség sikoltozni fog jókedvében, csak a Müller lépjen ki. Ilyen tökfilkó nincs a világon! Elhiheti nekem, ha mondom!

Azóta nem dolgoztam természet után.

•

+ **A barátnők.** *Kláriː* Képzeld csak, az Artur valamit sugni akar a fülembe — és mit csinál az a haszontalan? Szájon csókol.

Adélː No a *te szádnál* ez ugyan könnyen megtörténhetik.

•

+ **A végső határ.** *A férjː* Mondom neked, asszony, én előttem levegő vagy!...

A feleségː (diadalmasan): No látod! Nélkülem már nem is tudsz élni!

Napirend.

Naptár. Csütörtök, február 1. — Római katolikus: Ignác pk. — Protestáns: Ignác. — Görög-orosz: (január 20.) Eutim pp. — Zsidó: Adar 2. — A nap kél 7 óra 12 perckor. — Nyugszik 4 óra 44 perckor. — A hold kél reggel 7 óra 32 perckor. — Nyugszik este 7 óra 2 perckor.

A miniszterelnök és belügyminiszter fogad délután 4 órakor.

A közoktatásügyi miniszter fogad d. u. 4 órakor.

A honvédelmi miniszter fogad déli 12 órakor.

Az igazságügyi miniszter fogad délután 4 órakor.

A képviselőház elnöke fogad délután 2 órakor.

Atléta-bál a Vigadóban.

A Kereskedelmi Segélyegyesület bálja a VI—VII. kerületi körben.

A Biztositási Üzletek Szerzői Országos Szövetségének üléso délután 5 órakor Sas-utca 5. szám alatt.

A Magyar Jelzálog Hitelbank 4 százalékos községi kötelezőinek sorsolása délelőtt 10 órakor a bank helyiségében.

A Pénzintézeti Tisztviselők Országos Egyesületében Bálint Imre felolvasása esti fél 8 órakor.

Az osztálysorsjáték huzása délelőtt 9 órakor a Vigadó kistermében.

Nemzeti Museum: Természetrajzi tára, nyitva d. e. 9-től 1 óráig. A többi tárai 1 korona belépődij mellett megtekinthetők.

A Mücsarnok téli tárlata, (utolsó) nyitva délelőtt 9 órától este 11 óráig. Hangverseny. Belépődij 1 korona.

Akadémiai könyvtár nyitva délután 3—8-ig.

Muzeumi könyvtár nyitva d. e. 9—1-ig.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9—12-ig, és délután 3—8-ig.

Közlekedési Muzeum a Városligetben, nyitva délelőtt 9—12-ig és délután 3—5-ig.

Magyar Kereskedelmi Muzeum. Igazgatóság Kerepesi-ut 20. I. emelet. Hivatalos órák délelőtt 9-től délután 2 óráig. Telefon szám 24—55. Nyilvános olvasóterem és tudakozó-osztály Kerepesi-ut 22. szám I. emelet. Hivatalos órák 9 órától 12-ig és délután 3—6-ig. Telefon szám 24—16. Hazai termékek állandó kiállitása. Keleti mintatár és kereskedelemtörténeti gyüjtemény, továbbá a Házi-ipari kiállitás (melyben az üzletvezetőség árusitásokat is eszközöl) a városligeti Iparcsarnokban nyitva télen délelőtt 9—2-ig, nyáron és a többi évszakokban 9-től 12 óráig és délután 3-tól 5-ig, vagy 6-ig. — A magyar kir. kereskedelmi muzeum külföldi kirendeltségeinek vezetőségével megbizott üzletvezetőség V. Váci-körut 32. szám.

Szórakozó helyek.

Állatkert nyitva egész nap.

Somossy Mulató. Nagymező-utca. Ma egész uj szenzációs müsor.

Folies Caprice. VI., Révay-utca 18. Naponta fényes müsor.

Budapest kávéház. Andrássy-ut. Naponta Banda Marci és fiai hangversenye.

Stefánia-szálloda, Murányi-utca 53. Budapest legolcsóbb szállodája.

Páris szálloda. Váci-körut. Éttermek. Elegáns kávéház. Látványosság: Bachus-pince.

Union-Szálloda diszes nagy étterem, villanyvilágitás, specialitás *kerékpárterem.*

Petanovits Metropol szállodája. Naponta hangverseny (lásd hirdetést.) Ujonnan berendezett fényes étteremek.

Ehm János éttermeiben (ezelőtt Szikszay) Nemzeti Szinház-épület. Naponta kitünő cigányzene.

Putzer-pince Deák-tér naponta a pince öt-termekben Schrammel és Boros Miska és Kiss Ferkó hires szólistáik hangversenye.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

Osztrák-Magyar Bank. A jegybank főtanácsa február 5-én a rendes évi közgyülés előtt ülést tart, amelyen a kamatláb leszállitást is tárgyalni fogják. Pénzügyi körök biztosra veszik, hogy a főtanács a kamatlábat 5%-ról 4½%-ra fogja leszállitani.

Az Országos Iparegyesület összes szakosztályainak csütörtökön február 1-én délután 5 órakor az egyesület helyiségében (VI., uj-utca 4. sz. I. em.) együttes ülése lesz. A napirend tárgya: A kereskedelemben előforduló tisztességtelen eljárások törvényhozási korlátozása ügyében a kereskedelmi miniszter ur által véleményadás végett megküldött tervezet ismertetése és esetleg tárgyalása.

Uj vágóhid. A *mészárosok és hentesek országos szövetsége* tegnap délután fontos ügyben tartott értekezletet az országos iparegyesületben. Tárgyalás alá került a huskivitel kérdése és az az átirat, amelyet az O. M. G. E. intézett a szövetséghez. Ismeretes, hogy a külföld és Ausztria nagy nehézségeket gördítenek az állatkivitel elé, ezért azt az eszmét vetették fel a hentesek és mészárosok ipartestületében, hogy itt Budapesten egy nagy vagóhidat teremtsenek részvénytársasági alapon, amelynek az volna a célja, hogy egyrészt fellenditse a mezőgazdák érdekeit, másrészt ugy a hentes-, mint a mészáros-ipart előmozditaná és az exportnak is nagyobb lendületet adna. A kérdéshez többen felszólaltak és pedig elnöklő dr. *Horváth* János, továbbá *Schubert* Sándor, *Jeszenszky* Pál és *Bittner* János. Hosszas vita után elhatározták, hogy a kormányt is felkérik a támogatásra olyképpen, hogy adótarifa-kedvezményt és kamatgaranciát adjon.

A Magyar Országos Központi Takarékpénztár igazgatósága ma tartott ülésében megállapitotta a lefolyt 1899. üzletév mérlegét. A nyeremény lényeges leirások után a mult évi áthozattal együtt 793.956 forint 7 krajcárt (mult évi 770.109 forint ellenében) tesz ki. Az igazgatóság elhatározta, hogy a február hó 17-ikére egybehivandó közgyülésnek inditványt terjeszt elő, hogy a tartalékoknak bőséges gyarapitása mellett az osztalékszelvény a tavalyihoz képest 40 forinttal (illetőleg 80 koronával) váltassék be.

A Magyar Villamossági Részvénytársaság az 1899. évre szóló mérlegét megállapitotta és az igazgatóság egyben elhatározta, hogy a legközelebbre egybehivandó közgyülésének oly értelmü előterjesztést fog tenni, amely szerint az elegendő leirások után rendelkezésre álló 786.524 korona 73 fillér nyereségből a tartalék-alap javadalmazása és az igazgatóságot alapszabályszerüleg megillető jutalék fedezése után fennmaradó 693.714 korona 83 fillérből az esedékes szelvény darabonkint 15 koronával, azaz 7½%-kal váltassék be, a segély-alapra 30.000 korona, az ujitási alapra 40.000 korona utaltassék és végül, hogy az ezen összegek levonása után fennmaradó 112.942 korona 90 fillér uj számlára vitessék át. Az igazgatóság azt reméli, hogy az áramegységnek elhatározott és már kihirdetett leszállitása az áramfogyasztás emelkedését fogja eredményezni, mivel az egységár leszállitása folytán még azon fogyasztók is, kik eddigelé takarékossági szempontból a lépszeszvilágitással is beérték, a villamos világitást fogják használni, mely világitás a most már érvényben levő olcsó árak mellett, ha a villamos világitással egybekötött számos kellemesség figyelembe vételik, az Auer-féle világitással szemben is nyujt előnyöket. Indokolt tehát az a feltevés, hogy az árambevételekben esetleg beállható csökkenés az áramfogyasztás fokozódása által rövid idő alatt ismét ki fog egyenlitődni.

Forgalmi akadály. Az államvasutak igazgatósága közli, hogy a folyton tartó esőzés és hóolvadás a *nagyszombat-kuttii* vonal *Nagy-Szomolány Nyitra-Jablonitz* állomásai között töltés-csuszamlást idézett elő, minek következtében az 5701., 5714., 5715. és 5716. számu éjjeli személyszállitó vonatok közlekedését megszüntették, a nappali 5702., 5711., 5712. és 5713. számu személyszállitó vonatoknál azonban a személyforgalmat átszállással fenntartják. Az akadályt előreláthatólag február 2-ikáig elháritják.

Déligyümölcs-aukció. A Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság ma tartott aukcióján 5.000 láda narancsot, citromot és mandarint adott el a következő árak mellett: *Narancs:* 160-as 6.— K-tól 7.50 koronáig. 200-as 5.50 koronától 7.— koronáig. 300-as 6.— koronától 8.— koronáig. 360-as 5.— Któl 7.— koronáig. Vérpiros narancs: 8.— K-tól 16.— K-ig. *Citrom:* 300-as 5.50 koronától 6.— koronáig. 360-as 6.— koronától 6.50 koronáig. *Mandarin:* 80-as 100-as 3.50 koronától 6.— koronáig. A legközelebbi aukció hétfőn, február 5-én lesz, mely alkalommal 9.000 láda narancsot, citromot és mandarint kinálnak eladásra.

Szeszárak. A kontingens nyersszesz ára *Budapesten* 36.50 korona pénzben, 37.— korona áruban. *Bécsben* az irányzat szilárdabb. A kontingentált készáru 39.80 korona pénzben, 40.20 korona áruban.

Budapesti sertés-konzumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székes-fővárosi sertéskonzumvásár árjegyzése 1900. évi jan. 30-án. Készlet 204 darab. Érkezett 1038 darab. Összesen 1242 darab. Eladatott 999 darab. Maradt 243 darab. — *Napi árak:* 120—180 kgr. sulyban 85——88 koronáig, 220—280 kgr. sulyban 85—88— koronáig, 320—380 klgr. sulyban 84——88 k.-ig. Öreg nehéz páronkint 400—500 kilos 82——8J koronáig. Malacok 74—78 korona kilónkint. A vásár hangulata élénk volt.

A budapesti gabonatőzsde.

Budapest, január 31.

Elegendő kinálat és gyenge vételkedv mellett 25,000 métermázsa buza került forgalomba változatlan árakon. Tengeriben az irányzat szilárd, rozs változatlan maradt.

Eladatott:

Buza. Tiszavidéki: 200 mm. 78 k. 8 K. 02½ f.

Pestvidéki: 1000 mm. 80·5 k. 8 K. 30 f., 400 mm. 79 k. 7 K. 92½ f., 300 mm. 79 k. 7 K. 92½ f., 200 mm. 78 k. 7 K. 90 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 90 f., 500 mm. 76·5 k. 7 K. 90 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 75 f., 150 mm. 77 k. 7 K. 80 f.

Erdélyi: 200 mm. 74 k. 8 K. 15 f.

Ujvidéki: 1400 mm. 73·5 k. 7 K. 50 f.

Szivácsi: 3400 mm. 74·5 k. 7 K. 75 f.

Felsőmagyarországi: 100 mm. 78 k. 7 K. 75 f., 100 mm. 74 k. 7 K. 15 f.

Raktáráru: 1500 mm. 80 k. 8 K. 10 f., 1600 mm. 79 k. 8 K. 10 f., 2200 mm. 73·5 k. 8 K. 17½ f., 1600 mm. 77·5 k. 7 K. 80 f., 1700 mm. 77·3 k. 7 K. 80 f., 1360 mm. 76·2 k. 7 K. 85 f., 700 mm. 75·8 k. 7 K. 67½ f., 800 mm. 75·5 k. 7 K. 62½ f., 11800 mm. 74·3 k. 7 K. 50 f., 2400 mm. 73·5 k. 7 K. 65 f.

Mind 3 hónapra.

Zab: 100 mm. 5 K. 20 f.

Árpa: 1900 mm. 5 K. 75 f.

Tengeri: 100 mm. 4 K. 95 f., 300 mm. 4 K. 95 f., 500 mm. 4 K. 75 f., 100 mm. 4 K. 87½ f.

Rozs: 150 mm. 6 K. 20 f., 150 mm. 6 K. 20 f., 100 mm. 6 K. 27½ f., 100 mm. 6 K. 15 f.

Készpénzfizetés mellett.

A készáru hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktőzsde szokásai szerint, készpénzben 50 kilogrammonkint. — A minőség hektoliterenkint és kilogrammonkint.

Buza		kilós	50 kilogramm ára K-tól	K-ig	kilós	50 kilogramm ára K-tól	K-ig
tiszavidéki	ó	75	7.40	7.65	79	7.75	8.05
»	»	76	7.45	7.70	80	7.85	8.10
»	»	77	7.50	7.80	81	8.—	8.20
»	»	78	7.65	7.95	—	—.—	—.—
fehérmegyei	ó	75	7.40	7.45	79	7.70	7.90
»	»	76	7.45	7.60	80	7.85	8.—
»	»	77	7.60	7.65	81	8.—	8.05
»	»	78	7.65	7.80	—	—.—	—.—
pestvidéki	ó	75	7.30	7.40	79	7.65	7.85
»	»	76	7.70	7.55	80	7.85	8.—
»	»	77	7.40	7.60	81	7.90	8.05
»	»	78	7.60	7.80	—	—.—	—.—
bánsági	ó	75	7.25	7.45	79	7.60	7.85
»	»	76	7.35	7.60	80	7.66	7.95
»	»	77	7.40	7.60	81	7.90	8.05
»	»	78	7.55	7.70	—	—.—	—.—
bácskai	ó	73	7.20	7.40	77	7.65	7.87
»	»	74	7.35	7.45	—	—.—	—.—
»	»	75	7.45	7.70	—	—.—	—.—
»	»	76	7.60	7.75	—	—.—	—.—

Egyéb gabonanemüek			kilós	50 kilogramm ára K-tól	K-ig
Rozs	uj	elsőrendü	—	6.25	6.35
»	»	másodrendü	—	6.10	6.20
Arpa	»	takarmány	—	5.65	5.70
»	»	égetni való	—	5.45	5.55
»	»	sörtőzésre való	—	—.—	—.—
Zab	»	—	—	5.35	5.45
Tengeri	ó	bánsági	—	4.60	4.85
»	»	m. sneml	—	—.—	—.—
Repce	uj	káposzta	—	11.50	12.20
»	»	bánsági	—	—.—	—.—
Köles	»	—	—	5.30	5.80

A határidőüzlet folyamán a következő kötések történtek:

Buza (1900.) áprilisra	7.78—7.76—7.77
Buza (1900.) okt.-re	7.92—7.90—7.91
Rozs áprilisra . . .	6.46—6.44—6.45
Rozs októberre . . .	0.——0.—
Zab áprilisra (1900) .	5.08—5.06—5.07
Tengeri 1900. májusra	4.99—4.97—
Repce augusztusra .	11.70——.—

Déli egy órakor a következő záróárakat állapitották meg hivatalosan a tőzsdén:

Buza (1900.) áprilisra	7.77	pénz	7.78	áru
Buza októberre (1900)	7.91	„	7.92	„
Rozs áprilisra (1900)	6.44	„	6.45	„
Rozs októberre	0.—	„	0.—	„
Zab (1900) áprilisra	5.06	„	5.07	„
Tengeri (1900.) máj.-ra	4.97	„	4.98	„
Repce augusztusra	—.—	„	—.—	„

Délután fél 5 órakor zárul:

Buza áprilisra (1900.)	7.76— 7.77
Buza októberre (1900.)	7.90— 7.91
Rozs áprilisra (1900)	—.——.—
Rozs októberre (1900.)	6.44— 6.45
Zab áprilisra	5.06— 5.07
Tengeri májusra 1900.	4.97— 4.98
Repce augusztusra	11.80—11.90

A budapesti értéktőzsde.

A mai értéktőzsde az angol trónbeszéd hatása alatt állott s miután az angol parlament megnyitása minden zavargás nélkül folyt le, a spekuláció bizalommal van az általános politikai helyzet iránt. Az előtőzsdén magasabb árfolyamok jutottak érvényre, főleg államvasut és magyar hitelekben. A zárlat szilárd volt. A helyi piac mérsékelt forgalmu, de tartott volt.

A déli tőzsde kedvező külföldi jelentések alapján továbbra is szilárd irányzatban mozgott. A zárlat legmagasabb napi árfolyamok mellett történt.

A helyi piac, karöltve az internacionális piacon észlelt szilárdsággal, kedvező képet tárt elénk. Mig azonban Salgótarjáni és Rimamurányi részvények némileg gyengültek, addig Közutiakban némi üzlet valamivel javult árban fejlődött.

A valutapiac csendes.

Az előtőzsde kedvező.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 753.——755.— Osztrák hitelrészvény 751.80—752.60. Osztrák-magyar államvasut 644.50—646.—. Rimamurányi vasmü-részvény 656.——660.—. Leszámitoló bank részvény 502.—502.50. Közuti vasut 679.50—681.50 korona.

A *déli tőzsde*.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 752.——754.—. Osztrák hitelrészvény 751.——753.—. Osztrák-magyar államvasut 643.50—644.20. Jelzálogbank 460.—462.—. Leszámitoló bank 502.50. Rimamurányi vasmü-részvény 656.50—658.50. Közuti vasuti részvény 678.—680.— korona.

Forgalomba került: 4½%-os magyar regale kötvény 99.85 korona árfolyammal.

Utótőzsde. A 4 órai zárlatkor maradt:

Osztrák hitelrészvény 753.20. Magyar hitelrészvény 753.50. Leszámitoló bank részvény 502.—. Rimamurányi vasmü részvény 656.50. Osztrák-magyar államvasut 644.—. Közuti vasut 679.—. Városi villamos vasut 337.— korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonszerü hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyzőbizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapitotta meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna magyar 36.—44.— korona, vörös aprószemü 58.——64.— korona, vörös erdélyi —.——— korona, vörös bánsági —.———.— korona, középszemü 68.——71.— korona, nagyszemü 72.—76.— korona. Disznózsir: budapesti 49.——50.— korona, vidéki —.———.— korona. Táblaszalonna: légenszáritott vidéki —.———.— korona, városi 4 darabos 40.——40.50 korona, 3 darabos 41.——42.— korona, füstölt 46.——46.50 korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 15.——15.50 korona, 120 darabos —.———.— korona, 100 darabos 20.——21.— korona, 85 darabos 28.——28.50 korona azonnali szállitásra. Szerbiai szokás szerinti minőség 13.75—14.— korona, 100 darabos 19.75—20.— korona, 85 darabos 27.——27.25 korona. Szilvaiz: szlavóniai 18.50—19.— korona, szerbiai 16.——17.— korona azonnali való szállitásra.

A bécsi gabonatőzsde.

Bécs, január 31.

*New York*ból és *Páris*ból gyöngébb árfolyamokat jelentenek. Az enyhe, szép időjárás következtében a határidő-üzletben az irányzat hanyatlott, a forgalom szük keretek között mozgott s az árfolyamok csekély veszteséget szenvedtek. Zázlatkor buza 4, rozs 3, zab 1, tengeri 1—2 fillérrel hanyatlott, repce ellenben ismét gyarapodott 10 fillérrel. Maradt: Buza tavaszra 7.94—7.92—7.93, rozs tavaszra 6.78, zab tavaszra 5.35—5.37, tengeri május—juniusra 5.26—5.27. Repce augusztus—szeptemberre 12.——12.10. A készáruk piacán a képzelhető legnagyobb csönd uralkodott, az irányzat nyugodt volt.

A bécsi értéktőzsde.

Az *előtőzsde* tartózkodó volt, különösen az angol trónbeszéd hatása miatt.

Déli tőzsdén valamivel javult az irányzat, később Berlinre szilárdult.

Zárlat tartott.

Bécs, január 31. (*Magyar értékek zárlata.*) 4% aranyjáradék 98.90. Tiszai és szegedi kölcsön sorsjegy 140.50. Magyar vasuti kölcsön ezüstben 99.70. Magyar keleti vasuti állami kötvény 90.50. Magyar leszámitoló és pénzváltóbank 125.—. Rimamurányi vasmürészvény 329.25. Magyar koronajáradék 94.70. 4%-os Magyar földteherm. kötvény 93.80. Magyar hitelbank részvény 188.25. Magyar nyeremény kölcsön sorsjegy 162.—. Kassa-oderbergi vasuti részvény 91.40. Magyar kereskedelmi bank 284.—.

Bécs, január 31. (*Osztrák értékek zárlata.*) 4·2%-os papirjáradék 99.60. 4%-os osztrák aranyjáradék 98.90. 1860-iki sorsjegy —.—. Osztrák hitelsorsjegy 395.50. Angol-osztrák bank 124.25. Bécsi bankegyesület 136.50. Osztrák-magyar bank 131.60. Déli vasut 24.80. Dunagőzhajózási részvény 72.—. Dohányrészvény 138.—. Császári és királyi arany 11.42. Német bankváltók 118.10. 4·2% ezüst járadék 99.45 Osztrák koronajáradék 98.65. 1864-iki sorsjegy 200.25. Osztrák hitelintézeti részvény 235.50. Unionbank 155.50. Osztrák Länderbank 118.25. Osztrák-magyar államvasut 134.10. Elbavölgyi vasut 124.75. Alpesi bányarészvény 273.25. 20 frankos arany 19.21. Londoni váltóár 242.20. Bécsi Tramway 142.25. Az irányzat meglehetősen szilárd.

Bécs, január 31. (A *Budapesti Napló* tudósitójának telefonjelentése. A *délutáni magánforgalom*ban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 235.50 Magyar hitelrészvény 188.75. Angol-Osztrák bank 124.25 Union bank 137.25, Länderbank 155.50, bankegyesület 118.25, osztrák-magyar államvasut részvény 134.30, északnyugati vasut részv. 24.80, elbavölgyi vasut 124.75, dunagőzhajós részv. 119.50, alpesi bányarészvény 273.25, májusi járadék 99.60. osztrák koronajáradék 94.70, magyar aranyj. —.—, magyar koronajáradék —.—, német birodalmi márka készpénz 125.25, ultimóra .—, török sorsjegyek 118.80, rimamurányi vasmü —.— déli vasut —.— dohányrészvény —.—. Napoleon d'or 19.22. Lombard ——.

Külföldi értéktőzsdék.

Berlin, január 31. (*Tőzsdei tudósitás.*) A nyugati tőzsdék és New York tegnapi szilárdsága nyomán ma megnyitáskor a bankpiac és az amerikai értékek szilárdak voltak. Bányaértékek kissé gyengébbek voltak a tegnapi realizációk következtében, de később élénk üzlet fejlődött kőszénértékekben, aminek következtében a Hibernia, a harpeni és gelsenkircheni részvények emelkedtek. A járadékok közül olasz emelkedett, spanyol tartotta magát. Vasutak közül a Prinz Heinrich vasut részvényei élénkek, mert a legutóbbi tiz napról kedvező kimutatást várnak. Olasz vasutak szilárdak. Később a bankértékek megtartották élénkségüket. Kohórészvényekben osztalékhirekre élénk üzlet fejlődött emelkedő árfolyamok mellett. Magánleszámitolási kamatláb 3 7/8%.

Berlin, január 31. (*Zárlat.*) 4·2%-os papirjáradék —.—. 4% osztrák aranyjáradék 100.60. Elbavölgyi vasut —.—. Magyar koronajáradék 94.60. Osztrák-magyar államvasut 137.—. Kassa-oderbergi vasut 90.—. Bécsi váltóár 84.55. Magyar vasuti beruházási kölcsön 101.75. Alpesi bányarészvény —.—. Disconto-Commandit 196.—. Általános villamossági Edison 256.—. Gelsenkircheni 205.80. Laurakohó 267.75. 4·2% ezüstjáradék 98.90. 4% magyar aranyjáradék 99.50. Osztrák hitelrészvény 235.90. Déli vasut 27.75. Károly Lajos vasut —.—. Orosz bankjegy 216.45. 4% uj orosz kölcsön 99.40. Török dohányrészvény —.—. Olasz járadék 94.30. Magyar hitelbank —.—. Dynamit Trust 159.50. Harpeni 218.40. Az irányzat szilárd.

Berlin, január 31. (A *Budapesti Napló* tudósitójának távirata.) *Esti forgalom.* Négyszázalékos magyar aranyjáradék —.—. Magyar koronajáradék —.—. Osztrák hitelrészvény 235.60. Osztrák-magyar államvasut 137.10. Déli vasut 27.60, Északnyugati vasut 117.—. Elbavölgyi vasut 124.—. Orosz bankjegy készpénz 216.45. Buschtiehradi 306.—. Orosz bankjegy —.—. (Ultimo.) Lombard —.—.

Hamburg, január 31. (*Zárlat.*) 4.2% ezüstjáradék 98.70. 1860. sorsjegy 142.25. Déli vasut 27.40. 4% osztrák aranyjáradék 99.75. Osztrák hitelrészvény 235.80. Osztrák-magyar államvasut 137.—. Olasz járadék 94.60. 4% magyar aranyjáradék 99.20. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, január 31. (*Zárlat.*) 4·2% papirjáradék —.—. 4% osztrák aranyjáradék 100.40. Magyar koronajáradék 94.75. Osztrák-magyar bank 131.90. Déli vasut 27.70. Elbavölgyi vasut 124.50. Londoni váltóár 204.97 Bécsi bankegyesület 137.20. Villamos részvény 145.50. 3%-os magyar aranykölcsön 81.70. 4·2%-os ezüstjáradék 98.70. 4% magyar aranyjáradék 99.45. Osztrák hitelrészvény 235.90. Osztrák-magyar államvasut 137.40. Északny. vasut 118.—. Bécsi váltóár 84.50. Párisi váltóár 81.40. Unionbank 154.—. Alpesi bányarészvény 275.—. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, január 31. (A *Budapesti Napló* tudósitójának távirata.) Árfolyamok januárra. *Esti forgalom.* Osztrák hitelrészvény 235.70. Osztrák-magyar államvasut —.—. Déli vasut 27.70. Osztrák aranyjáradék —.—. Olasz járadék 94.45. Laura-kohó 270.—. Harpeni 218.80. Discont 196.40. Alpesi —.—. Bécsi bankegyesület —.—. Szilárd.

Páris, január 31. (*Zárlat.*) 3% francia járadék 100.75. Olasz járadék 93.30. Osztrák-magyar államvasut 685.—. Francia törleszth. járadék 100.—. 4% magyar aranyjáradék 99.—. Török dohányrészvény 288.—. Osztrák Länderbank —.—. 3½% francia járadék 103.60. Osztrák földhitelintézeti részvény 1229. Déli vasut —.—. 4% osztrák aranyjáradék 100.—. Ottomanbank 566.—. Párisi bankrészvény 1095. Alpesi bánya részvény —.—. Az irányzat szilárd.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Január 31. A sertésüzlet irányzata csekély forgalom mellett szilárd.

A) *Hizott sertések ára:* I. A) Magyar elsőrendü: Öreg nehéz (páronkint 400 kilogrammon felüli sulyban) 84——86 fillérig. Öreg közép páronkint 300—340 kilogrammig terjedő sulyban ——— krajcárig. Fiatal nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli sulyban) 92——94— fillérig. Fiatal közép (páronkint 251—320 kilogrammig való sulyban) 90—92 fillérig. Fiatal könnyü páronkint 250 kilogrammig terjedő sulyban) 88——90 fillérig. — II. Magyar szedett: Nehéz (páronkint 280 kilogrammon felüli sulyban) ——— krajcárig. Közép (páronkint 220—280 kilogramm sulyban ——— krajcárig. — Könnyü (páronkint 220 kilogrammig terjedő sulyban) ——— krajcárig. — III. Romániai: Nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli sulyban) ——— fillérig. — Közép (páronkint 250—320 kilogrammig terjedő sulyban) ——— fillérig. — Könnyü (páronkint 250 kilogrammig terjedő sulyban) ——— fillérig. — IV. Romániai eredeti (Stachl). Nehéz (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) ——.— fillérig. — Könnyü (páronkint 250 kilogrammig terjedő sulyban) ——— krajcárig. V. Szerbiai: Nehéz (páronkint 260 kilogramm felüli sulyban) 90——92 fillérig. — Közép (páronkint 240—260 kilogrammig terjedő sulyban) 89——90 fillérig. Könnyü (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) 88—88— fillérig.

Sertéslétszám: 1900. jan. hó 29. napján volt készlet 17044 darab, 1900. január hó 30. napján felhajtatott 100 darab, 1900. évi január 30. napján elszállittatott 102 darab, 1900. január hó 31. napjára maradt készletben 17042 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Január 31. —

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Vályán Illés m. kir. tud. egyetemi könyvárusi gondnokot ezen intézethez pénztárossá, Liszkay János könyvárusi első segédet könyvárusi gondnokká, Kerznar Endre könyvárusi másod-segédet könyvárusi első segéddé; a kolozsvári itélőtábla elnöke Dóczy Bálint végzett joghallgatót a kolozsvári kir. itélőtábla kerületébe segélydijas joggyakornokká, a temesvári itélőtábla elnöke Hévizy József kecskeméti lakos végzett joghallgatót a temesvári itélőtábla kerületébe dijas joggyakornokká, Klein Adolf Samu kis-szebeni lakos végzett joghallgatót a temesvári itélőtábla kerületébe dijas joggyakornokká; a máramaros-szigeti pénzügyigazgatóság Harmath Béla técsői dijtalan adóhivatali gyakornokot a felső-vissói adóhivatalhoz segélydijas adóhivatali gyakornokká; a kolozsvári kir. főügyész Papp János bánffy-hunyadi járásbirósági irnokot a vezetése alatt álló főügyészséghez irnokká, a nagy-kikindai törvényszék elnöke Hudi Jakab billédi járásbirósági fogházőrt a felügyelete alatti zsombolyai járásbirósághoz III. oszt. hivatalszolgává nevezte ki.

Névmagyarositások. Böhm Lajos m. á. v. főellenőr, forgalmi főnök, budapesti lakos, valamint kiskoru gyermekei Gusztáv, Mária, Henrik és Gizella vezetéknevének Berényire kért átváltoztatása, Czudor Pál persei illetőségü nagykürtösi lakos, valamint kiskoru gyermekei Mária, József, Pál, Béla és János vezetéknevének Czeglédire kért átváltoztatása, Hubbauer János m. kir. szegedi 5. honvéd gyalogezredbeli főhadnagy mährisch-weisskircheni lakos vezetéknevének Hubára kért átváltoztatása, Makarics András vizmester pécsi lakos vezetéknevének Makárira kért átváltoztatása, Pouleszek Mihály rónafői illetőségü budapesti lakos, valamint kiskoru gyermekei Mihály és Árpád vezetéknevének Vasvárira kért átváltoztatása, dr. Dick Albert kassai illetőségü ugyanottani lakos vezetéknevének Demére kért átváltoztatása, kiskoru Schönfeld Adolf és Ignác balassa-gyarmati illetőségü ugyanottani lakosok vezetéknevének Földesre kért átváltoztatása, Tfirst József budapesti illetőségü ugyanottani lakos, valamint kiskoru gyermekei Gyula, Gizella, Etelka, Károly, Nándor, Josefa, Margit, Ernő és Rezső vezetéknevének Aczélra kért átváltoztatása, Tisler Mihály mező-gyáni illetőségü ugyanottani lakos vezetéknevének Asztalosra kért átváltoztatása, Schwarz Emil nagybecskereki illetőségü budapesti lakos vezetéknevének Szekeresre kért átváltoztatása, Weisz Zsigmond karcagi illetőségü ugyanottani lakos vezetéknevének Vajdára kért átváltoztatása belügyminiszteri rendelettel megengedtetett.

Pályázatok. Számgyakornoki állás az aradi jószágigazgatóságnál három hét alatt. Ellenőri állás a pozsonyi adóhivatalnál 2 hét alatt. Albirói állás a székely-udvarhelyi törvényszéknél 2 hét alatt. Fogházfelügyelői állás az egri törvényszéki fogháznál márc. 12-ig. Adótiszti állás a nagyenyedi pénzügyigazgatóságnál 2 hét alatt.

Anyakönyvvezetés. A belügyminiszter Hajdu vármegyében a szováti anyakönyvi kerületbe Gaál Zsigmond ev. ref. tanitót, a püspök-ladányi anyakönyvi kerületbe pedig Papp Miklós segédjegyzőt anyakönyvvezető helyettesekké nevezte ki és őket a házassági anyakönyv vezetésével és a házasságkötésnél való közremüködéssel is megbizta.

Időjelzés.

— *A m. kir. országos meteorologiai intézet jelentése.* —

Budapest, január 31.

A depresszió, — amelynek magva egy szokatlan pályán haladva ma Németország felett van, — még mindig az egész kontinenst boritja, és hatása alatt az időjárás tulnyomóan borus, esős.

A hőmérséklet északról sülyedt.

Nálunk az esőzés tegnap az egész országra kiterjedt, ma reggel azonban már csak helyenkint esik. A hőmérséklet 1—2 fokkal sülyedt és átlag a fagypont körül van.

Kilátás: Borus és az ország északi felében csapadékos idő várható fagypont körül ingadozó hőmérséklettel.

Vizállás.

		jan. 30.	jan. 31.			jan. 30.	jan. 31.
		méter				méter	
Inn	Schärding	0.91	1.—	Tisza	M.-Sziget	0.70	0.40
Duna	Passau	3.94	4.42	»	Tekeháza	0.37	0.10
»	Linz	1.30	1.72	»	V.-Namény	1.81	1.93
»	Bécs	1.40	1.98	»	Tokaj	2.40	2.81
»	Pozsony	3.87	4.11	»	Tisza-Füred	2.44	3.02
»	Komárom	4.54	4.09	»	Szolnok	2.50	2.42
»	Budapest	4.68	4.6[illegible]	»	Csongrád	2.42	2.22
»	Paks	4.38	4.42	»	Szeged	2.61	2.52
»	Mohács	5.48	5.53	»	Török-Becse	2.27	2.19
»	Gombos	4.87	4.68	»	Titel	3.64	2.46
»	Ujvidék	3.82	3.60	Ondova	Bártfa	0.68	0.55
»	Pancsova	3.58	3.42	Topolya	Hoór	0.30	0.52
»	Orsova	3.76	3.52	Bodrog	Zemplén	0.—	2.23
Morva	Magyarfalva	3.32	3.05	Sajó	Zsolca	2.10	2.10
Vág	Zsolna	0.95	0.33	Hernád	H.-Németi	1.32	0.26
»	Trencsén	0.84	0.60	Berettyó	Margita	0.80	0.[illegible]
»	Szered	0.90	0.76	»	B.-Ujfalu	1.28	1.80
Rába	Sz.-Gotthárd	0.52	0.02	Körös	Csucsa	0.—	0.20
»	Sárvár	1.39	0.00	»	N.-Várad	0.26	0.17
»	Győr	2.96	4.08	»	Belényes	0.70	0.50
Dráva	Pettau	0.55	0.—	»	Tenke	0.58	0.58
»	Zákány	0.26	0.32	»	Gurahonc	0.62	0.54
»	Barcs	0.04	0.04	»	Borosjenő	0.62	0.68
»	Eszék	1.99	1.95	»	Békés	0.—	3.70
Mura	M.-Szerdah.	0.—	0.—	»	Gyoma	3.98	4.38
Száva	Zágráb	0.36	0.86	Maros	Gy.-Fehérvár	0.32	0.20
»	Sziszek	3.67	3.60	»	Branyicska	0.54	0.55
»	Mitrovica	5.44	6.38	»	Soborsin	0.—	0.—
Szamos	Deés	0.65	0.63	»	Arad	0.60	0.82
»	Szatmár	1.96	1.47	»	Makó	0.45	0.[illegible]
Kraszna	N.-Majtény	0.—	0.—	Temes	K.-Kostély	1.42	1.04
Latorca	Munkács	0.54	0.—	Béga	Kiszető	1.94	10.3
Laborca	Homonna	0.55	0.05	»	Temesvár	0.22	0.31
Ung	Ungvár	0.—	0.—	»	Becskerek	0.72	0.[illegible]1

„Reuma-szesz“

orvosi tekintélyek által kit. elis. külszer. Bámulatos gyors és biztos hatásu, a test bárminemü fájdalmai, u. m. **reuma, csuz, ischias, köszvény, szaggatás, szurás, nyilallás** stb. ellen. **Fog- és fejfájast 5 perc alatt megszüntet.** 1 üveg ára **1 korona, erősebb üveg ára 2 korona 40 fillér.** Kapható a főváros és vidék összes gyógytáraiban, ugyszintén a készitő

Widder Gyula gyógyszerésznél

S.-A.-Ujhely.

Főraktár: Török József gyógysz. urnál Budapest, Király-utca 12. sz. és dr. Egger-féle gyógyszertár a „Nádor“-hoz.

Szinházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Csütörtök, 1900. február hó 1-én.

Kukuska.

Lirai dráma 3 felvonásban, 4 képben. Zenéjét szerzette Lehár Ferenc. Szövegét irta Falzari Félix. Forditotta Várady Sándor.

Személyek:

Szergéj	Ney D.	I.		Szalay	
Annuska	Kaczér	II.		Zolnay	
Alexéj	Arányi	III.	számüzött	Szabó	
Szasa) pusztai	Beck	IV.		Nyiregyházi	
Djerid) kirgizek	Várady	V.		Pokorny	
I.) halász	Juhász	I.		Kiss	
II.)	Ney B.	II.	kozák	Ney B.	
Pimen	Hegedüs	III.		Krétschy	
Punin	Szalay	Katinka		Berts	
Raisza	R. Hilgermann	Parasztleány		Bakonyi I.	
Nikolajev	Mihályi	Katona		Strósz	
Az uzloni sztaroszt	Szendrői				

Kezdete 7 órakor.

NEMZETI SZINHÁZ.

Csütörtök, 1900. február hó 1-én.

A menyem.

Vigjáték 3 felvonásban. Irták: Fabrice Carré és Paul Bilhaud. Forditotta: Adorján Sándor.

Személyek:

Leverdier	Ujházi	Malescot	Heténvi
Leverdierné	Rákosi Sz.	Lodoiszka	Paulayné
Paul	Dezső	Honoré	Zilahi
Márta	Csillag	Ferdinand	Latabár

Kezdete 7 órakor.

VÁR-SZINHÁZ.

Csütörtök, 1900. február hó 1-én.

A bagdadi hercegnő.

Szinmü 3 felvonásban. Irta Dumas Sándor. Forditotta Paulay Ede.

Személyek:

Hun gróf	Mihályfi	Trévelé	Horváth
Lionnette	Hegyesi	Nourvady	Iványi
Raoul	Rudai T.	Richárd	Egressy
Godler	Vizvári		

Kezdete 7 órakor.

VIGSZINHÁZ.

Csütörtök, 1900. február hó 1-én.

Napoleon öcsém.

Eredeti bohózat 3 felvonásban. Irták Güthi Soma és Rákosi Viktor.

Személyek:

Tállyay Kálmán	Góth	Bisotka	Szerémy
Lili	Láncz y	Miska	Győző
Baráth Ödön	Tapolczai	Lizi	Pécsi
Napoleon	Hegedüs	Zsuzsi	Makróczyné
Fülöp	Gál	Guszti	Bárdi
Fióra	Delli E.	Narcisz	Almási
Maszák	Rónaszéki		

Kezdete 7½ órakor.

NÉPSZINHAZ.

Csütörtök, 1900. február hó 1-én.

Kadétkisasszony.

Operette 3 felvonásban. Irta Pásztor Árpád. Zenéjét szerzette Máder Raoul.

Személyek:

Williamson	Németh	Leila Ullah	Bárdy
Lucy, leánya	Küry	Robertson	Raskó
Billy	Szirmai	Wattkins	Kovács

Kezdete 7 órakor.

MAGYAR SZINHÁZ.

Csütörtök, 1900. február hó 1-én.

Harmadszor:

New-York szépe.

Operette 2 felvonásban, 6 képben. Irta Hugh Morton. Forditotta Salgó Ernő és Makai Emil. Zenéjét szerzette Gustave Kerker.

Személyek:

Bronson	Sziklai	Cora	Margó
Harry	Ráthonyi	Kenneth	Giréth
Kurt	Vidor	Blinky	Rózsahegyi
Snifkins	Mátrai	Kissie	Rózsa L.
Twiddles	Beöthy	Fifi	Ledofsky

Kezdete 7½ órakor.

URÁNIA SZINHAZ

Kerepesi-ut 21.

Csütörtök, 1900. február hó 1 én.

A dobsinai jégbarlangról.

Vetitett képekkel, irta Cholnoky Jenő egyet. adj.

Transvaal.

Irta György Aladár. — Hopp Ferenc és Newton eredeti felvételei után készült 35 vetitett képpel.

Más világok, mint a mienk.

Csillagászati előadás vet. képekkel, irta Hoffmann O.

Kezdete 7½ órakor.

A 7690. számu

„Eljárás a fának száraz —— desztillációra való elökészitésére“

cimü magyar szabadalom tulajdonosa szabadalmának értékesitése céljából magyar gyárosokkal összeköttetést keres, esetleg szabadalmát eladja vagy gyártási engedélyt ad. — Felvilágositás nyerhető:

Kalmár J.

mérnöki és szabadalmi irodájában

Budapesten, VII. Kerepesi-ut 44.

Budapest kávéház Andrássy-ut 27. sz.

a legmodernebb stylusban ujonnan átalakitva. Ma és mindennap **Banda Marci és fiai** hangversenyez.

Tisztelettel **Rosenberg Lajos**, kávéház tulajdonos.

Somossy Mulató

(Nagymező-utca).

Albrecht Ferenc, igazgató.

Ma, csütörtök, 1900. február hó 1-én 2-ik nagy

álarcos bál.

Sennora Montera

az arragoniai szépség első fellépte.

Valamint a

Japáni Royal-csoport

hires specialitások fellépte.

Báli-jegyek elővételben 1 frt, a pénztárnál 1.20. Elővételben kaphatók: Weisz A. nagy szivartözsde Károly-körut 26., Szántó Mór tőzsde Kecskeméti-utca 14., Patzik (Kertész) Lujza tőzsde Bécsi-u. és Kristóf-tér sarok, Tőzsde Andrássy-ut 26. és 38. szám alatt.

A mulató villanyos világitása saját gépei által eszközöltetik; a gépek Wüste és Rupprecht gépgyárosok által készittettek.

Holnap, péntek, február 2-án két nagy előadás, délután 4-kor és este 8-kor, egész uj szenzációs müsorral.

FIUME.

Mégis csak legjobb a

kávé

Fratelli Deisinger fiumei cégtől

közvetlen a tengeri hajóról!

4½ kg.	Arabs Mocca ered. háncs zsákban	Kávé	8.08 frt
5 „	Menado		8.33 „
5 „	Ceylon gyöngy kávé		8.58 „

TEA

1 kg. törmelék	Tea	2.40 frt
1 „ Mandarin karaván		5.15 „
1 „ Császár keverék		6.40 „

¼ kgr. tea chinai dobozban a kávéhoz csomagolható. Az összes áruk származásának valódiságáért kezességet vállalunk. Egy postacsak összeállitható 3 fajta kávéból is.

3½ liter Király-rum hordóskában 6.83 frt.

Az áruk elvámolva, bérmentve minden más költség nélkül érteudők.

Árlap ingyen.

FIUME.

Sternberg Ármin és Testv.

cs. és kir. udvari hangszergyár.

Központi főraktár:

Kerepesi-ut 36.

Cimbalmok

szép, erőteljes és csengő hanggal 35 frtól felj. 500 frtig.

Külön zongora-termek: hol a leghirnevesebb zongorák jutányosan beszerezhetők: Kossuth Lajos-utca 22. sz. (Károly-körut sarok) Zenepalota.

Gracza György:

Magyar Szabadságharc története.

5 kötet diszes bekötésben 35 forint helyett 25 frt.

Kapható a „BUDAPESTI NAPLÓ“ kiadóhivatalában, József-körut 18. sz.

Beniczkyné Bajza Lenke

válogatott regényei

Beniczkyné. Saját kezébe	—.50
Beniczkyné. Ő az. Regény	1.—
Beniczkyné. A hegység tündére	1.—
Beniczkyné. Rang és pénz	1.—
Beniczkyné. A vér	—.50
Beniczkyné. Közvélemény	1.—

Megrendelhető a „Budapesti Napló“ kiadóhivatalában.

1 főnyerem. 100.000 kor. értéktárgy,

2 főnyeremény egyenkint 20.000 kor. értéktárgy stb.,

20% levonással készpénzben nyerhető

a Budapesti Poliklinikai Egyesület kórháza javára rendezett

Nagy Jótékonysági Sorsjáték

egyetlen sorsjegyével.

Minden sorsjegy még három huzáson utánfizetés nélkül játszik, darára annak egy sorsjegy ára

csak egy korona.

IV-ik huzás visszavonhatlanul

már holnapután.

Sorsjegyeket ajánl a

Nagy Jótékonysági Sorsjáték

kezelősége, a Budapesti Poliklinikai Egyesület kórháza javára,

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 1. sz.

továbbá az összes bankok, váltóházak, postahivatalok és a magy. kir. államvasutak személypénztárai és minden dohánytözsde.

Árjegyzék ingyen.

Fiumei Kávébehozatali Társaság Fiuméban.

Speciálitás Modjokertó Jáva 4½ kg. 7 frt 87 krajcár. Elrámolva s bérmentve.

Speciálitás Imperial ten ¾ kg. 1 frt 60 krajcár. Elrámolva s bérmentve.

FOLIES CAPRICE

Eredeti!! Ma Ujdonság!!

„Messalina.“

Előzőleg:

„Der Namenstag der Frau.“

és

Egy karambol okai.

Továbbá fellép a kedvelt dalénekesnő

Sofie Ferenczy.

Erkély incognito páholyok.

Kitünő konyha és italok. — Mérsékelt árak.

Meinl Gyula

kávéraktára

BÉCS.

Központ és iroda:

BÉCS,

I., Fleischmarkt 7.,

saját házában.

Fiókok: IV., Wiedener Hauptstrasse 16, VII., Neustiftgasse 28, VII., Mariahilferstrasse 112. XII., Meidling, Schönbrunnerstrasse 261, XVII., Hernalser Linie, Stadthahn-Viaduct 86, XVIII., Währinger Linie, Stadtb.-Viaduct 118. Depot: X., Himbergerstrasse 17. Depot: Hietzing, Wattmann-gasse 15.

Göz-kávépörkölő és fügekávé gyár

BÉCS, VII., Neustiftgasse 28.

Telefon 3720. Telefon 3720.

5 klgr. küldeménydijmentesen.

Vásárlásoknál tessék a cimre ügyelni.

1 frt. Haggenmacher H. Sörfőzde

Palaczk Sör

Különlegességek:

Szalon Sör.

Maláta Sör.

VÉDJEGY GYÁRI TÖLTÉS

ÉVI FORGALOM: 5 MILLIÓ PALACZK

ÉVI TERMELÉS 125.000 HECTOL.

Megrendelési helyek: Budapesten V. Kádár-utcza 5. Haggenmacher Kőbánya-i. Haggenmacher Budafok.

Az eddigiektől teljesen eltérő kir. szabadalmazott

uj szerkezetü szifonfej

értékesitéséhez tőkepénzes vállalkozó vagy gyáros keresetik társul vagy a kir. szabadalom megvételére.

A találmány az eddigelé forgalomban levő szifonfejeket egészségügyi s különösen tisztasági szempontból teljesen feldúmolja, mert a szódaviz betöltése nem a kifolyó csövön át, hanem az ezen célra szolgáló egészen külön nyiláson át történik, mi által piszok behordása a palackba ki van zárva.

A fentjelzett szifonfej a szódavizes üveg szakmára nézve igazán epochális és aseptikus tulajdonságánál fogva könnyü lesz azt a gyógyintézetekben, valamint a nagyközönséggel is megkedveltetni.

A feltaláló és szabadalomtulajdonos esetleg hajlandó a fent leirt szifonfej gyártásánál közreműködni. Bővebb felvilágositási készséggel nyujt, vidékieknek levélben.

BERGL SÁNDOR

mérnöki szabadalmi irodája

Budapest, VI. ker., Teréz-körut 12. sz.

Purgleitner J. gyógyszertára
a „Szarvashoz", Grác.

Engelhoffer ideg- és izomerősítő csszenciája

illatos alpesi növényekből. *Arc-, fej-, izület- és kereszt-csont fájdalmak*, továbbá a *végtagok*, az *egész test* és az *ideges gyengeség* ellen. Egy üveg ára 80 kr.

Stiriai növénynedv
(Steierischer Kräutersaft)
mell- és tüdőbetegek részére.

Ezen szörp mell- és torokbajoknál, elnyálkásodás, rekedtség, idült hurut és szamárköhögés, nehéz? lélegzés, tüdővész, továbbá a légzőszervezet összes bajai ellen legjobb sikerrel használtatik. Egy üveg ára, Budapesten átvéve, 38 kr.

Dr. Wuchta növénykenőcse

fájdalomcsillapitólag és gyógyitólag hat köszvény, csuz, szeggatás, izmok és idegek merevsége, zuzások, helyi görcsök és hasonló bántalmaknál. Nagyobb üveg ára 1 frt, kisebb üveg ára 60 kr.

Főraktár Magyarország részére:
Török József gyógyszertára Budapest, Király-u. 12.
Raktár azonkivül az ország csaknem összes gyógyszertáraiban.

Titkos betegségek

gyógyitására a specialista legjobban ajánlható számos éven át szerzett **gazdag kórházi tapasztalatai** alapján.

Dr. FABINYI J.
v. kórházi orvos, specialista

gyógyit legrövidebb idő alatt biztos sikerrel **férfiaknál** és **nőknél**: hugycsőfolyást, hólyagbajokat, bujakóros sebeket, syphilist, ennek következményeit, makacs bőrbajokat és az önfertőzésből támadt **idegbetegségeket**.
Meglepő az eredmény férfiui gyengeségnél (impotentia) ugy illatal, mint öregebb egyéneknél.
Biztos siker folytán a honorarium utólag is fizethető.
Levelekre díjtalanul válasz; kivánatra gyógyszerek.
Lakás: Budapest, Erzsébet-körut 12. sz.,
(Dohány-utca sarok, I. emelet).
Bejárat a lépcsőnél. Külön várótermek.
Rendelés délelőtt 9—3-ig, este 6—8-ig.

Legszebb Legjobb Legolcsóbb
PAPlan PAPlan PAPlan

1 összehajtható vaságy 8 matráccal	10.—	1 acél sodrony ágybetét	5.—
1 drb rouge paplan	1.70	1 tengerifü fejvánkos	1.—
„ cachmir paplan	2.50	1 levarott szalmaszák matrác	2.20
„ satin cachmir paplan	3.50	1 „	3.80
„ atlasz cachmir paplan	4.80	1 Crinde Afrique matrác	4.50
„ atlasz selyem paplan	7.50	1 lószőr „	12.—
„ fodros atl. selyem paplan	12.—	1 párnázott ruganyos matrác	16.—
„ jó vászon ágyiepedő varrás nélkül	1.20	1 nagy szoba szőnyeg 200/300	2.50
1 drb jó vászon chiffon paplan lepedő	1.80	1 ablak tunis függöny	1.50
1 drb flanel takaró pokróc	1.80	1 bouret ágyterítő	2.20
1 drb jó lópokróc	1.50	Futószőnyeg méterenkint 25 krtól 4 frtig.	

GICHNER JANOS és TÁRSA
paplan, matrác és kárpitosáru gyárcsok, szőnyeg, függöny-ágy- és asztalterítő stb. nagy vál asztékban.
Budapest, VII. ker., Erzsébet-körut 20. szám.
Árjegyzéket kivánatra ingyen és bérmentve küldünk.
Nem tetsző árukat kicserélünk, vagy a pénzt visszaadjuk

KÉPES levelező lapok

Magyar művészek ujabb alkotásai után.
Finom fénynyomat. Hazai készitmény.
Baditz Ottó: Vagyok olyan legény mint te.
Bihari Sándor: Munka után.
Innocent Ferenc: Fátyoltánc.
Karvaly József: Vásárfia.
Konek Ida: Havasi pásztorok.
Margitai Tihamér: Ronót Pál históriája.
Márk Lajos: Ezernyolcszázhuszban.
Márk Lajos: Terefere és Szerelmi dal.
Neogrády Antal: Vesztett boldogság.
Senyei Károly: Szökőkut, Kecskepásztor.
Szenes Fülöp: Kása nem étel.
Telcs Edé: Enyelgés.
Tolnay Ákos: Diana és Enyelgés.
Vajda Zsigmond: Kedélyes birák.
Vajda Zsigmond: seapey iró.
Neogrády Antal: Az erdő titka.
Pechán József: Utols gyufa.
Nádler Róbert: Alszik a baba.
20 darab ára **1 frt** bérmentes küldéssel.
Megrendelhető a
Budapesti Napló
kiadóhivatalában
VIII. József-körut 18. szám

Dr. Csapó-féle törv. védett **MENTŐ**
szikla növény-tea
mint vértisztitó pártalan, gyökeresen egyágyit bármely régi baj. Gyógyhatása kihagyhatatlan. 1 doboz ára 2 frt. Főraktár: Lux Mihály. Múzeum-körut 7. ★
készenyét, csúzt, rheumát,
régi makacs köhögést, gyomorbajt.

Titkos betegségek ellen

25 évi, részben katonaorvosi (a bécsi és budapesti katonakórházakban), részben magánorvosi tapasztalatai után legmelegebben ajánlható

Dr. KAJDACSY,
v. cs. és k. ezredorvos.
Electrotherapiai rendelő intézete
Budapest, Váci-körut 4. sz. I. em.

A legelhanyagoltabb hugycsőfolyásokat, bujakóros sebeket, syphilist, az önfertőztetés utóbajait
Elgyengült férfierőt
az orvosi világ által legujabban olyannyira felkarolt és hatásában páratlan sikerü
Electro-Massage vagy Psychrophor
által, magömléseket, nőknél fehérfolyást befecskendezés nélkül, a legmakacsabb bőrbetegségeket, valamint ifjukori bünök következtében beállott ideg és ennek utókövetkezményeképp létrejött hátgerincbajokat gyógyit a legujabb gyógymód szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel.
Rendel: délelőtt 9 óráig 4 óráig; este 7—8 óráig.
Nőknek ugy mint férfiaknak külön be és kijárat.
Külön várótermek.
Levelekre díjtalanul azonnal válaszoltatik; esetleg gyógyszerekről is gondoskodva lesz.

A nekünk bemutatott számtalan megbizható, hiteles köszönirat folytán ezen negyedszázad óta fennálló vendelő-intézet a legmelegebben ajánlható.

Rendelő intézet Budapest, Andrássy-ut 24. az Opera mellett.

TITKOS BETEGSÉGEKET

hugycsőfolyásokat és sebeket, az önfertőztetés utóbajait, az elgyengült férfierő, magömlések, a bujakór utókövetkezményeit, nőknél fehérfolyást, bármennyire idültek is, valamint mindazon női betegségeket, melyeknek a magtalanság egyik főokozója és bőrbetegségeket gyógyit uj gyógymód szerint, biztos sikerrel, gyorsan és alaposan

Dr. Garai Antal

orvos, sebész, szemész- és szülész-t dor, volt csász. kir. oszt. főorvos

RENDEL: naponta d. e. 10 óráig egész délután 4 óráig, este 7 óráig. 8 óráig.
Díjazott levelekre legmagyobb figyelemmel válaszoltatik és gyógyszerekről is gondoskodva lesz.
Nőknek külön váróterem.
Ugyanott megjelent és a szerzőnél: Dr. GARAI ANTALnál megrendelhető **NÉPSZERŰ UTMUTATÓ** (már 15-ik kiadásban megjelent) nemi betegségek és ezek összeszerű gyógykezeléséhez cimü könyv, volt ára 2 frt 50 kr., **most csak 80 kr.** A könyv jól becsomagolva lesz elküldve, 1 frt beküldése mellett bérmentve vagy 90 kr. utánvéti mellett.
A könyv tartalma: I. Az ivarszervek leirása. — II. A nemi élet ébredése. — III. Az önfertőztetés és az éjjeli magömlések. — IV. Hugycsőtakár (tripper) és hugycsőszükületek. — V. A bujakór (siphilis). — VI. Fehérfolyás. — VII. Elgyengült férfierő. — VIII. Női magtalanság. IX. Az ivarszervek megbetegedésének főtényezője a prostituczió.

GUMMI!

A legfinomabb francia és angol **gummi-különlegességek, valódi jótállás mellett.** Roulé eredeti dobozban, tucatja 3, 4, 6 és 8 frt. Rouló egyenként csomagolva, tucatja 3, 4, 6, és 8 frt Capotte americ. (rövid) fehér szinü, tucatja 3 és 4 frt, narancssziuü 5 és 6 frt. Viktoria, tucatja 4, 6 és 8 frt. **Halhólyag** (hosszu) tucatja 3, 4, 6 és 8 frt. Halhólyag (rövid) tucatja 4 és 6 frt. Poly Porus Hasas, drbja 2 frt. Poly Porus Mensingar, drbja 2.50 frt. Párisér spongya, tucatja 4, és 6 frt, Nőknek legujabb **Dianaöv**, Teufel-féle, 5—8 frtig.
Csakis
Pollitzer Mór és Fiánál,
Bpest, Deák Ferenc-utca 10. kaphatók.

Prévost Marcel:
A scorpió.
Francia eredetiből fordit.
Br. Podmaniczky Horác.
Ára 1 forint.
Megrendelhető a
„Budapesti Napló"
kiadóhivatalában
József-körut 18.

A 7530. számu „Készülék gázlángok távolról való meggyujtására"
cimü magyar szabadalom megvételre ajánltatik, kivánatra egyes városokra vagy nagyobb kerületekre gyártási engedély is adatik. Közelebbi felvilágositást ad:
Winkelmann E.
szabadalmi irodája Bécsben.

Nagy butor-eladás.

2 szekrény, 2 ajtós, diófa fényezett	34 frt	1 ebédlőszék, ó-német stil	4 frt
2 ágy, diófa, fényezett	22 „	1 irószatal, 3 fiókos	16 „
1 éjjeli szekrény, diófa, fényezett	8 „	1 hálószoba, matt diófa	125 „
1 mosdó, 2 ajtós, diófa, fényezett	14 „	1 hálószoba, faragott	170 „
2 szekrény, 2 ajtós, diófa, matt	38 „	1 garnitura crépe- vagy bourette-behuzat	60 „
2 ágy, magas, diófa, matt	38 „	1 garnitura selyem-behuzat	80 „
2 éjjeli szekrény, diófa, márványnyal	22 „	1 garnitura plüss-behuzat	95 „
1 kredenc, 4 ajt. fülkés, faragott, feh. márv.	46 „	1 szalonasztal	10 „
1 diván, nagas támla szőnyeggel	40 „	1 consol márványnyal és tükör	26 „
1 ebédlő-asztal, diófa, matt	14 „		

Nagy választék egyszerü, valamint a legdiszesebb kivitelü butorokban.

Dósa Kálmán fővárosi asztalos és kárpitos butortelepe
Budapest, Erzsébettér 18 Sas-utca sarok, I. emelet.
Árjegyzék kivánatra ingyen és bérmentve.

Sneidig egyenruhákat
készit
BLUM SÁNDOR
Budapest,
Váci-utca 12. szám.

Rimamurány-Salgó-Tarjáni vasmű-részvénytársaság.

MEGHIVÓ

A RIMAMURÁNY-SALGÓTARJÁNI VASMŰ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

folyó 1900. évi február hó 17-én, délelőtti 10 órakor

Budapesten, a társaság központi irodájában (VI., Andrássy-ut 2.) megtartandó

RENDKIVÜLI KÖZGYÜLÉSÉRE.

Tanácskozási tárgyak:

1. Az igazgatóság előterjesztése a részvénytőke felemelése iránt 10.000.000 forintról 16.000.000 forintra o. é.
2. Alapszabály módositások.
3. Választás az igazgatóságba.

Azon t. o. részvényesek, kik a közgyülésen résztvenni kivánnak, részvényeiket az alapszabályok 23. §-a értelmében legkésőbb nyolc nappal a közgyülés előtt:

Budapesten a társaság központi pénztáránál VI., Andrássy-ut 2., vagy
Bécsben a „Wiener Bank-Verein" pénztáránál letenni tartoznak.

Budapesten, 1900. január hó 30-án.

Az igazgatóság.

(Utánnyomás nem díjaztatik.)

Minden szó egyszeri beiktatása petit betükből 2 kr. Cimmel ellátott hirdetésekért külön 30 kr. kincstári bélyegdij jár.

APRÓ HIRDETÉSEK

A hirdetésekre dijmentesen ad felvilágositást a kiadóhivatal: József-körut 18. szám.

Levélbeli tudakozódásra ingyen adunk felvilágositást, csak a válaszra szükséges bélyeget kell mellékelni. Tudakozódásoknál a hirdetés számát a kiadóhivatallal mindig közölni kell.

APRÓ HIRDETÉSEK és **ELŐFIZETÉSEK** felvétetnek a **BUDAPESTI NAPLÓ** részére **a kiadóhivatalban József-körut 18.,** *valamint a következő dohánytőzsékben:*

Breuer nővérek, Teréz-körut és Podmaniczky-utca sarok.

Nemecsek-féle tőzsde Petőfi-tér.

Benda Józsefné, Andrássy-ut 39.

Schwartz hirdetési iroda Marokkói-utca 2.

Sopronyi V., dohány-nagytőzsde, Kerepesi-ut 1.

Deutsch Miksáné, Andrássy-ut 38.

Szántó Mór tőzsdéjében Kecskeméti-utca 14.

Weitzenfeld Jakab, Király-utca 1.

Nagymama 21.
Kivánt levél pénnteken Andrássy-uti postán lesz. 2754

Hölgyem.
Oly csinosabb özvegyet vagy éltesebb leányt keresek, ki hajlandó volna egy házasságában családdott intelligens magánhivatalnokkal, ki már 8 éve óta különválva él nejétől, házassági célból kiván megösmerkedni. Évi jövedelmem 5000 korona és ugyanannyi hozományra reflektálok, azok," kik a válóperemhez szükséges összeget rendelkezésemre adják, előnyben részesülnek. Ajánlatok „Csendes boldogság" jelige alatt e lap kiadóhivatalához intézendők. 2750

Házasodni óhajt
egy csinos, fiatal, jó családból való állami (uniformis) hivatalnok. Jelenlegi fizetés ugyan csak 2400 korona, ellenben előléptetés már legközelebb várható. Azon t. szülők vagy gyámok, kik ezen már nem szokatlan uton velem érintkezni óhajtanak, teljes tisztelettel kéretnek, vagy arcképeket, (melyeket becsületszóra diskréció mellett visszaszármaztatok) vagy levélileg „C—ky" jelige alatt e lap kiadóhivatalához küldeni. 2751

Intelligens
fiatal ember, magához illő előkelő, kellemes hölgy önzetlen barátságát keresi, szellemi szórakozás céljából. Levelet „Paratian" jeligével továbbit a kiadóhivatal. 2748

Postabélyeget
1899. évből való 1 frtosat használatlant veszek 5—10 dbot. Cim a kiadóhivatalban. 2749

Szenzációs találmányhoz négyszáz forintal társ kerestetik. Cim a kiadóhivatalban. 5643

Igen egyszerü,
befektetést nem igénylő találmány eladó. Főleg asztalosok, épitővállalkozók számára alkalmas. A találmány oly természetü, hogy könnyen megszerezhető hozzá a hatóságok ajánlása, mert régen érzett és sokszor hangoztatott szükségletnek tesz eleget. A feltalaló kész volna esetleg közös nyereségre dolgozni a vállalkozóval. Reflektánsok cimei kéretnek „Találmány" jelszó alatt e lap kiadóhivatalába. 2746

Több évi
gyakorlattal biró önálló mérlegképes könyvelő, ki tökéletes magyar-német levelező, azonkivül sokoldalu szakismerettel bir és kitünő referenciákkal rendelkezik, keres helyben vagy vidéken megfelelő alkalmazást. Szives ajánlatokat „Bilanz-Routine" alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 2736

Fiatal üzletvezető
(kereskedő) nősülni óhajt, oly jó családból való izr. nőt keres, kinek 6000 korona hozománya van, hogy az általa 6 év óta kezelt üzletet átvehesse. Leveleket „Boldog házasság" cimen e lap kiadóhivatala továbbit. 2741

Wanted
an American or English Lady who has patience to teach and amuse a little girl of three for the day. Letters per English Lady to the office.

3000 korona
óvadékkal rendelkező, intelligens fiatal ember könyvelői vagy pénztárnoki állást keres, elsőrendü referenciákkal rendelkezik. Cim a kiadóhivatalban. 2747

Könyvelőnő,
ki hosszabb ideig nagy cégeknél volt alkalmazva s kitünő bizonyitványokkal rendelkezik, állást keres. Cim a kiadóhivatalban. 7242

Kereskedelmi
iskolát végzett könyvelőnő, ki a könyvelést egy nagyobb üzletben önállóan végezte, kitünő irással bir állást keres. Cime a kiadóhivatalban. 2705

Előkelő
családnál a Kerepesi-ut és Muzeum-körut közelében, distingvált hölgy részére csinosan butorozott szoba, esetleg teljes ellátással is azonnal kiadó. Cim a kiadóhivatalban. 2743

Irodaszolgai
vagy portási állást keres egy 29 éves erőteljes fiatal ember, ki ily minőségben már több évig alkalmazva volt, a fővárosba 15 éve van és nagy ismeretséggel s legkitünőbb bizonyitványokkal bir. Cime a kiadóhivatalban. 2699

Óvadékképes
29 éves fiatal ember jelenleg egy nagyobb intézet hivatalnoka, mint pénztáros, vagy más bizalmi állást keres. Ajánlatokat kérek „2000—3000 korona." 2723

Kossuth Lajos
életnagyságu kitünő mellképe (kézfestés) diszes aranyozott keretben 60 frtért eladó. Megtekinthető e lap kiadóhivatalában. 2685

Okl. izr. tanitó,
ki a héberben is jártas, gyenge tehetségü gyermekeket sikerrel oktat, még néhány szabad órával rendelkezik. Szives megkereséseket „Tanitó 30." jeligére kiadóhivatalba kérek. 2718

Házmesternek
ajánlkozik egy jelenleg is oly minőségben levő tisztességes egyén. Cime megtudható a kiadóhivatalban. 2712

Egy jó menetelü
tejcsarnok kissebb lakással és gázvilágitással 35 kr. napi kiadás mellett, elutazás végett 120 frtért azonnal eladó. Cim a kiadóhivatalban. 2739

Ügyes vasalónő
ajánlkozik házakhoz. Cim a kiadóban. 2745

Egy
nagyobb lap expeditora keres havi, heti lap vagy folyóiratnál beosztani valót. Cime a kiadóban. 2737

Bármily
foglalkozást elvállal erőteljes fiatal ember. Cim a kiadóhivatalban. 2728

Hevesmegyében,
pusztára 40—50 év közötti munkabiró nő kerestetik, ki a házvezetésben jártas, jól főz és megbizható legyen. Cim a kiadóhivatalban. 5664

50000 korona
2—3 elsőrendü házra, II-ik tételre kölcsön adatik. Ajánlatokat „B. S." jelige alatt a kiadóhivatal elfogad.

Az angyalföldi
rendező-pályaudvar mellett egy saroktelek 376□öl olcsón eladó. Cim a kiadóhivatalba. 2744

Megveszem
az „Universum" és „Gartenlaube" mult évi folyamait. Cim a kiadóhivatalban. 2730

Jókai
összes müveit óhajtom megvenni olcsó áron. Cim a kiadóban. 2729

Kényelmes és szépen butorozott különbejáratu, tiszta szoba, hölgynek vagy urnak (kettőnek is) február 1-re kiadó. Cim a kiadóhivatalban. 2740

Bernátfalván
(Pusztapéterin) 1500 □-öl telek kuttal együtt sürgősen eladó. Cim a kiadóhivatalban. 2536

Olcsó telek eladó.
Pest közelében 1500 □-öl telek azonnal eladó, esetleg négy részbe is osztható. Cim a kiadóhivatalban. 2537

Bolthelyiséget keresek az Erzsébet-körúton
a Király-utca és Kerepesi-ut között, egy nagyobb kirakattal, esetleg egy kisebb hátsó üzlettel vagy udvari raktárral. Ajánlatokat „H. J." jeligével e laphoz küldendők. 2713

Albertus Molnár Szenczienis 1708 mindkét kötet szótár eladó. Ajánlatot a kiadóhivatalban levő cimemre kérek. 5659

Kitünő gyermekruha varrónő
A nagyrabecsült előkelő hölgyközönség figyelmét bátorkodom ezennel felhivni, miszerint a legelegánsabb és a legkényesebb izlésnek megfelelő gyermekruhákat jutányosan elvállalok. Joél Mór ur gyermekruha-szalonjában évekig működtem. Cim e lap kiadóhivatalában. 2754

Üzlethelyiség
a főváros legélénkebb helyén azonnalátadó. Ugyanott egy kis ház eladó. Cim a kiadóhivatalban. 2600

Köznép-osztály
Frakk 5 frt.
Nadrág 3 frt.
Mellény 1 frt.
Ferenc József-kabát 4 frt
Jaquet 3 frt.
ROTHBERGER JAKAB
Kristóf-tér 2. I-sö emelet

Zálogházi
cédulákat veszek.
Eladok
13 latos ezüst evőkészleteket, grammja 5 kr., girandolokat, gyertyatartókat, haltálakat, tálcákat, grammja 6 kr., 12 darab ezüst evőeszköz 6 frt 50 kr., teljes 12 személyre való teljes evőkészleteket 138 frtól kezdve, dus választék mindennemü ezüst mütvös tárgyakban, arany férfilánczok kőlöggóval, grammja 85 kr., masszív arany gyürük 2 frt 40 krtól, tula remontoir órák 6 frt.
Grünberger Ármin Béla
örökösei Budapesten,
IV., Városház-tér 9., I. em. 23
Harisbazár.
Képes árjegyzéket bérmentve és ingyen.

Most jelent meg!
A polgár, mint esküdt.
Irta:
Dr. Gonda Dezső.
Ára angol vászonkötésben 1 frt 20 kr.
Kapható a „Budapesti Napló" kiadóhivatalában, József-körut 18.

Butor
ugy készpénzért, min részletfizetésre legjutányosabb
Ehrentreu és Fuchs
testvéreknél
BUDAPEST,
VI., Teréz-körut 8.
(Andrássy-ut közelében.)

Radó Antal:
Költők Albuma
Jelenkori magyar költők verseiből. Harmincöt magyar festőművész képeivel. 28 forint helyett **18 forint.**
Megrendelhető a „Budapesti Napló" kiadóhivatalában József-körut 18.

Készpénz
kölcsön
birtokokra és házakra
vidéki becsértékharmnegyed részére, II. helyre is 20—60 évi örlesztésre. Birtokos felmondhat bármikor, pénzintézet ellenben nem.
Lebonyolitás 14 nap alatt. Konvertálás bélyeg- és illetékmentes. Semmi előleges költség. Beküldendő csakis lelekkönyvi kivonat, valamint kataszteri birtoki másolat.
Ingatlan- és Jelzálog-Forgalmi-Intézet,
Budapest, VI., Váci-körut 39

Első budapesti
Kávémagazin
szétküldési osztálya
kávé
olvámolva és bérmentve.
Postán utánvéttel, vagy a pénz előleges beküldésével

4½ kg. Kuba kávé	7.50
4½ kg. Mocca kávé	7.50
4½ kg. Jáva kávé	7.50
4½ kg. Gyöngy kávé	7.50
¼ kg. Csász. kev. tea	1.50
¼ kg. Karaván tea	1.40
¼ kg. Törmelék tea	—.90

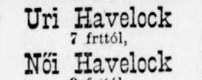

Uri Havelock 7 frttól,
Női Havelock 9 frttól,
Fiu Havelock 4 frttól,
Leány Havelock 5 frttól feljebb.
A legjobb csak
a tirolinál
Justitz Leopold,
lodenruha-specialista
BECS,
IX., Währingerstrasse 48.
Telefon 7248. sz.
A tanitók egylete házának az osztr. tourista, a touringclub és számos kerékpáregylet sth. szállitója.

	frt	
LODEN	városi öltöny	12.—
LODEN	mencsikoff	12.—
LODEN	hajtókopeny	12.—
LODEN	tourista-öltöny	12.—
LODEN	molnár-öltöny	10.—
LODEN	sütő-öltöny	12.—
LODEN	öltöny molomulajdonosoknak	12.—
LODEN	erdész-öltöny	16.—
LODEN	erdőkerülőnek	10.—
LODEN	vihargallér	5.—
LODEN	gamasni	2.50
LODEN	vinarkopeny	5.—
LODEN	kerékpáros galler	5.—
LODEN	dress sapkával	
LODEN	minden szinben	10.—
LODEN	iskola-öltöny	3.50
LODEN	iskola-köpeny	4.—
LODEN	fiu-öltöny	5.—
LODEN	fiu felsőkabát	5.—
LODEN	uri öltöny	12.—
LODEN	sacco és mellény	8.—
LODEN	vadászöltöny	16.—
LODEN	hegyi kabát	7.50
LODEN	vadászkabát	9.—
LODEN	köpeny	12.—
LODEN	irodakabát	5.—
LODEN	nadrág hosszu	5.—
LODEN	nadrág rövid	4.50
LODEN	felöltő	10.—
LODEN	zekekabát	7.—

valamint minden elgondolható ruhadarab mindenfele fajta lodenből a lehető legolcsóbb nagybani árak mellett; minden fentnevezeti cikk jobb minőségben is és minden árváltozatban készletben tartatik. — Minták képes árjegyzékkel ingyen és bérmentve. — Vidéki megrendelések a legjobban elintéztetnek. Nemtetsző akadálytalanul kicseréltetik vagy a teljes összeg visszaadatik.
Justitz Leopold,
lodenruha-specialista,
Bécs, IX., Währingerstr. 48

Hivatalnok nadrág, szürke, tricot	5.50
Hivatalnok zubbony államzöld	7.—
Tornanadrág, drap, tricot	5.50
Double-hálókabát	7.—

Baranyamegye nagybirtokosai
által alapitott **Pécsi tejcsarnok** országos hirü **tejtermékeiből 3 forint utánvét mellett bérmentesen szállit finoman és gondosan csomagolt:**
6 drb csemege, 6 drb imperial, 6 drb pikáns sajtot és 1 kiló legfinomabb teavajat
¼ kilós darabokban, csakis édes tejszinből naponta kétszer köpülve.
Megrendelések cimzendők:
Pécsi tejcsarnok, Pécsett.

Magy. kir. államvasutak.
Üzletvezetőség
Szombathely.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak szombathelyi üzletvezetősége a részére 1900. esetleg 1902. év végéig a következő csoportokba sorozott anyagokból felmerülő tényleges szükségletnek szállitását biztositani kivánván, ezennel nyilvános pályázatot hirdet m. p.

1. Kövek és lemezek
2. Téglák
3. Faggyu, gyertya és szappan
4. Fanyelek és kerekek
5. Magvak.

A kiirás tárgyát képező egyes cikkeket feltüntető jegyzékek, melyek egyszersmind ajánlati mintákul szolgálnak, valamint a szállitásokra vonatkozó részletes pályázati felhivás valamennyi hazai kereskedelmi és iparkamaránál megtekinthetők és a m. kir. államvasutak szombathelyi üzletvezetőség általános I. osztálya anyag és leltárbeszerzési csoportjánál kaphatók, a hol bővebb felvilágositások is adatnak.

A szabályszerüen kiállitott, s ivenkint egy koronás m. kir. okmánybélyeggel ellátott ajánlatok lepecsételve legkésőbb f. évi február hó 15-ik napjának délelőtt 10 óráját ig a szombathelyi üzletvezetőség általános I. osztálya anyag és leltárbeszerzési csoportjában adandók át illetőleg posta utján oda küldendők és azok boritéka ezen külcimmel látandók el:
Ajánlat 482/900. számhoz.
Később benyujtott ajánlatok, valamint olyanok, melyek nem pontosan a részletes módozatok betartása mellett állittatnak ki, nem vétetnek figyelembe.
Szombathely, 1900. január hóhan.
Az üzletvezetőség.

VALÓ-
di francia különlegességek (gummi és halhólyag, ugyszintén összes női ovszerek) F. Berguerand fils leghirnevesebb párisi gyárostóllegelőnyösebben beszerezhetők:
POLGÁR SÁNDOR-nál
BUDAPEST,
VII., Erzsébet-körut 50
Részletes képes árjegyzék ingyen, zárt boritékban.
Ezen hirdetés beküldése esetén 15% engedmény.
Kivágatott: a „Budapesti Napló"-ból.

Szegedtől 10 percnyire
az országut és vasutállomás közvetlen közelében 300 hold kitünő termőföld, gazdasági épületekkel, esetleg instrukcióval, kedvező feltételek mellett bérbeadó. Cim a kiadóhivatalban. Közvetitők dijaztatnak. 2734

Csinosan
butorozott, teljesen különbejáratu tiszta szoba, hölgynek vagy urnak febr. 15-re olcsón kiadó. Cim a kiadóhivatalban. 2740

Megjelent!
Iromány gyüjtemény a bünvádi perrendtartáshoz.
A kir. járásbiróságok és kir. törvényszékek számára. A m. kir. igazságügyminiszter megbizásából összeállitotta:
Dr. Baumgarten Izidor.
Az iv alaku könyv tartalmaz 165 irományt és felöleli az egyszerü tanuidézéstől a nagy apparátust mozgató esküdtszéki főtárgyalásig minden szükséges formuláriumot az eredeti ivnagyságban. Ára bekötve 10 korona.
Megrendelhető a Budapesti Napló kiadóhivatalában Budapest, József-körut 18.

ERÉNYI-féle
javitott fiakkerpor remek nagy dobozokban 50 kr.-ért kapható köhögés, nehéz légzés, hurutos bántalmak ellen. 8929

A legjobb szivarka hüvelyeket
árusitja az **Uránia** szivarkahüvely bizományi raktár Budapesten, Kertész-utca 35. Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Köhögésnél,
rekedtségnél vegyen 30 krért Réthy-féle pemetefücukorkát.

Jókai
100 kötetes nemzeti diszkiadását, „Pallas Lexikont", „Millennáris Magyar Nemzet" és a „Nagy Képes Világtörténelmet," diszmüveket olcsó havi részletre lehet beszerezni. Ajánlatokat „Olcsó részlet" cimen e kiadóhivatal továbbit. 5362

Kiadó
4—5 szobából álló lakás, egy üzlethelyiség, a belvárosban. A lakás azonnal az üzlethelyiség május nó elsejére. Cim a kiadóhivatalban. 2720

OHNET:

Ohnet. A bánya	1.—
Ohnet. Lise Fleuron.	1.—
Ohnet. A Croix-Mort grófnők	1.—
Ohnet. Sarah grófnő	1.—
Ohnet. Akarat	1.—
Ohnet. Rameau orvos	1.—
Ohnet. Utolsó szerelem	1.—
Ohnet. A vasgyáros (hámoros)	1.—
Ohnet. A Pierre lelke.	1.—
Ohnet. A gyülölség adója	1.—
Ohnet. Nimród és társai	1.—
Ohnet. A gyermek joga	1.—
Ohnet. Régi harag	1.—
Ohnet. Hiába való gazdagság	1.—
Ohnet. A képviselő leánya	—.50
Ohnet. A faviéresi lelkész	1.—
Ohnet. Páris királya.	1.50

Kapható a „Budapesti Napló" kiadóhivatalában, Budapest, József-körut 18. 2 frtig terjedő megrendelések csakis az összeg előleges beküldése ellenében teljesittetnek.

Nyomatott a „Pátria" irodalmi és nyomdai vállalat részvénytársaság körforgógépén. Budapest, IX., Üllői-ut 25